Bevindingenrapport Evaluatie
Besluit experiment dataminimalisatie BRP

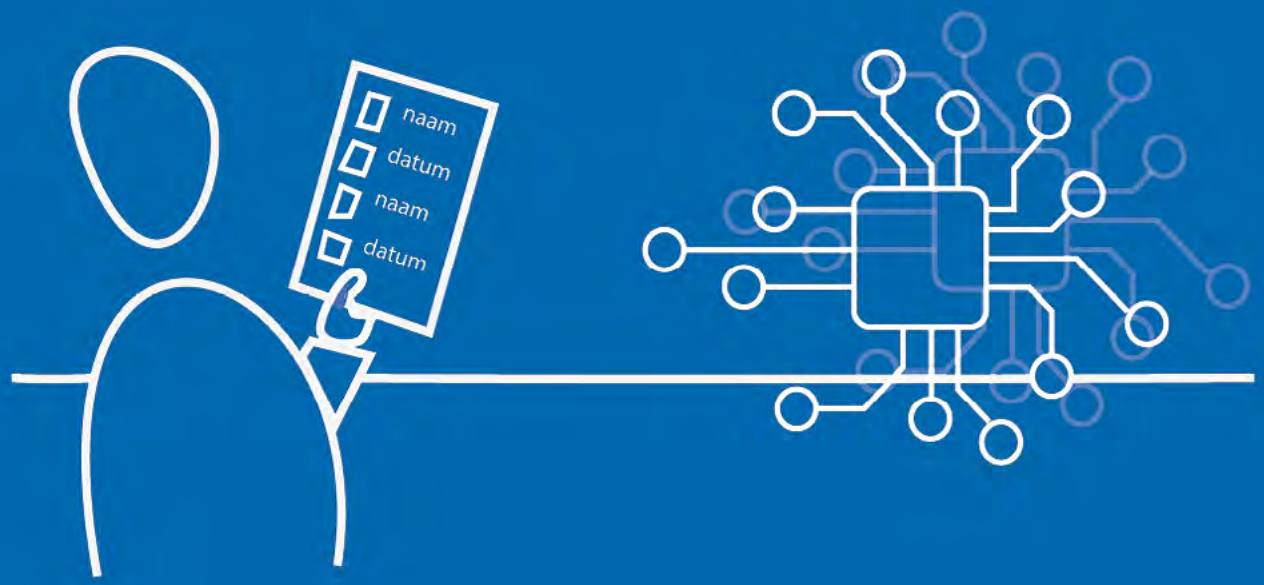

Opdrachtgever
Ministerie van BZK

22 april 2025
IdeeVersa/Elma van de Mortel

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Het Beluit experiment dataminimalisatie BRP
1.1 Onderzoeksopdracht 3
1.2 Het Besluit experiment dataminimalisatie BRP 3
1.3 Criteria Besluit experiment dataminimalisatie BRP 4
1.4 Leeswijzer 4

Hoofdstuk 2 Onderzoeksopzet
2.1 Onderzoeksstappen 7
2.2 Tijdpad onderzoek 9

Hoofdstuk 3 Vergelijking systematiek persoongegevens en informatievragen
3.1 Huidige systematiek verstrekking persoonsgegevens 10
3.2 Systematiek informatievragen 12
3.3. Vergelijking huidige informatievragen en persoonsgegevens 13
3.4 Totaalbeeld vergelijking systematiek 17

Hoofdstuk 4 Gemeenten
4.1 Deelnemers 19
4.2 Indicatie maatschappelijke en financiële baten en lasten 28
4.3 Totaalbeeld gemeenten 32

Hoofdstuk 5 Pilot gezagsmodule
5.1 Aanleiding voor en opzet van de pilot gezagsmodule 38
5.2 Deelname aan de pilot gezagsmodule 39
5.3 Indicatie maatschappelijke en financiële baten en lasten 41
5.4 Totaalbeeld pilot gezagsmodule en informatievraag gezag 44

Hoofdstuk 6 Andere mogelijke deelnemers
6.1 Deelname van (overheids)organisaties met een publieke taak 47
6.2 Vier verkenningen 49
6.3 Totaalbeeld andere mogelijke deelnemers 58

Hoofdstuk 7 Organisatie van het experiment
7.1 Doel en randvoorwaarden experimentbesluit 62
7.2 Hoe is het experiment organisatorisch opgezet? 63
7.3 Vooruitblik 65
7.4 Totaalbeeld organisatie 66

Hoofdstuk 8 Totaalbeeld
8.1 Aantallen verstrekkingen, en betrouwbaarheid antwoorden 69
8.2 De informatievragen 71
8.3 Relatie persoonsgegevens en informatie 75
8.4 Systematiek van informatievragen 76
8.5 Vervolgstappen 78

Bijlagen
Bijlage 1 Artikelen Wet BRP die bepalen welke persoonsgegevens over inwoners worden bijgehouden 84
Bijlage 2 Wat betekent meedoen met het experiment voor gemeenten? 86
Bijlage 3 Overzicht gesprekken 89
Bijlage 4 Bronnen 90

Hoofdstuk 1 Het Beluit experiment dataminimalisatie BRP

1.1 Onderzoeksopdracht

Het Besluit experiment dataminimalisatie basisregistratie personen[1] is op 22 april 2024 in werking getreden. Het experimentbesluit vervalt 22 april 2028 en is dus maximaal vier jaar van kracht. In deze periode wordt het experiment uitgevoerd, gemonitord, geëvalueerd, waar nodig bijgesteld en vindt eventuele wettelijke verankering van het experiment plaats.
Het Ministerie van BZK heeft IdeeVersa gevraagd om een evaluatie van het eerste jaar van het experiment. De evaluatie dient onderbouwd te zijn en concreet advies te geven. Dit advies kan op hoofdlijnen de strekking hebben dat:

- het besluit ingevoerd kan worden al dan niet met een paar aanpassingen, of
- er zijn aanpassingen aan het besluit nodig, waarna het besluit weer kan worden geëvalueerd, of
- het experiment kan beter worden gestopt.

Opzet hoofdstuk In paragraaf 1.2 gaan we in op de hoofdlijnen van het experiment. Vervolgens staan we stil bij de criteria van de evaluatie, zoals opgenomen in het experimentbesluit (paragraaf 1.3). We sluiten dit hoofdstuk af met de leeswijzer voor het rapport.

1.2 Het Besluit experiment dataminimalisatie BRP

De basisregistratie personen (BRP) wordt gebruikt voor de uitvoering van overheidstaken. Overheidsorganisaties en niet-overheidsorganisaties[2] [3] kunnen gegevens uit de BRP krijgen om hun publieke en maatschappelijke taken uit te voeren.
De Wet BRP kent de mogelijkheid van experimenten. Het doel hiervan is in de praktijk na te gaan of bepaalde aanpassingen van de BRP de beoogde effecten hebben en breed kunnen worden ingevoerd. Dit is één van de manieren waarop de BRP stapsgewijs kan worden ontwikkeld. Experimenten zijn alleen mogelijk als een Algemene Maatregel van Bestuur daarvoor de basis biedt.

Doelen experiment dataminimalisatie BRP Het Besluit experiment dataminimalisatie BRP betreft een experiment waarmee – met behulp van een technische vernieuwing – de toegang tot persoonsgegevens voor publieke en maatschappelijke taken wordt beperkt tot de minimaal noodzakelijke informatie over een persoon. Dit wordt dataminimalisatie genoemd. De achterliggende doelen zijn:

- zo zorgvuldig mogelijk met informatie van personen omgaan door, daar waar mogelijk, minder gegevens te gebruiken
- consistentere dienstverlening door minder bewerkingen van gegevens door verschillende afnemers, waardoor de kans op een verkeerde vertaalslag kleiner wordt.

In het verlengde hiervan kan worden nagegaan of het mogelijk is de verstrekking van persoonsgegevens te verbeteren door gerichtere informatie uit de BRP te verstrekken en/of gerichter gegevens bij te houden.

Opzet experiment In het experiment wordt de term informatie gebruikt voor persoonsgegevens die zijn bewerkt. Het experimentbesluit:

- schrijft limitatief zes type bewerkingen voor, bijvoorbeeld splitsen en aggregeren
- schrijft eveneens limitatief 21 categorieën informatie voor, bijvoorbeeld de naam en het aanschrijven, het adres, de leeftijd
- maakt een centrale bewerking van de persoonsgegevens tot informatie mogelijk. De centrale bewerking wordt door de minister van BZK gedaan. Feitelijk worden de bewerkingen uitgevoerd door de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG). De uit de bewerking volgende informatie wordt aan deelnemers verstrekt.[4]

Deelnemen aan het experiment is vrijwillig. Iedere deelnemer ondertekent een convenant met RvIG (als uitvoerder van de BRP namens de minister van BZK). Er zijn twee type mogelijke deelnemers:

- gemeenten
- overheidsorganen en derden. De derden moeten zijn aangewezen in bijlage 4 van het Besluit BRP. Dat wil zeggen organisaties met een publieke taak, die gegevens over personen nodig hebben

1 Naar het besluit verwijzen we in deze evaluatie met Besluit experiment dataminimalisatie BRP of experimentbesluit.

2 In de Wet BRP worden dit derden die werkzaamheden van gewichtig maatschappelijk belang verrichten genoemd. Deze derden zijn aangewezen in bijlage 4 van het Besluit BRP. In hoofdstuk 6 gaan we hier uitgebreider op in.

3 Voor de leesbaarheid verwijzen we naar overheidsorganen en derden, met een publieke en maatschappelijke taak, met 'organisaties met een publieke taak'.

4 Voor gemeenten geldt dat zij de informatie kunnen raadplegen en vervolgens verstrekken aan het onderdeel van de organisatie dat de informatie nodig heeft voor zijn taken. Voor de leesbaarheid verwijzen we hiernaar met verstrekken in plaats van met raadplegen en vervolgens verstrekken.

voor deze taak (of taken) en waarvan is vastgelegd dat de gegevens gebruikt kunnen worden in een al genomen autorisatiebesluit (artikel 3.2 en 3.3 Wet BRP).

1.3 Criteria Besluit experiment dataminimalisatie BRP

Monitoring Het experimentbesluit schrijft voor dat het besluit vanaf de start wordt gemonitord. Dit gebeurt door het ministerie van BZK – RvIG.

Evaluatie Het besluit wordt geëvalueerd door een onafhankelijke partij, zoals een onderzoeksbureau. De evaluatie wordt uiterlijk drie maanden voor het aflopen van de vier jaar waarin het besluit van kracht kan zijn aan beide Kamers van de Staten-Generaal aangeboden. Alle deelnemers aan het experiment verstrekken desgevraagd en uit eigen beweging de gegevens en inlichtingen die voor monitoring en evaluatie noodzakelijk zijn.
Zoals in paragraaf 1.1 aangegeven heeft het ministerie van BZK ervoor gekozen reeds het eerste jaar van het experiment te laten evalueren. Samen met de evaluatie(s) over de volgende jaren vormt de evaluatie van het eerste jaar het onafhankelijk onderzoek.

Criteria evaluatie In artikel 3.2 van het experimentbesluit zijn de evaluatiecriteria opgenomen. De criteria hebben als doel om de doeltreffendheid en de effecten van het experiment te beoordelen. In figuur 1, op de volgende bladzijde, hebben we de criteria opgenomen. Deze evaluatie is een evaluatie van het eerste jaar. Daarom gaan we per criterium telkens na of de vragen van het criterium al beantwoord kunnen worden en in welke mate of nog niet. Als het criterium nog niet voldoende geanalyseerd kan worden geven we aan wat er komend jaar/jaren nodig is om het criterium wel te kunnen evalueren. Dit doen we in hoofdstuik 8.

1.4 Leeswijzer

Het experimentbesluit gaat over het gebruik van informatie in plaats van persoonsgegevens. Voor het experiment zijn diverse invalshoeken van belang, namelijk de invalshoek persoonsgegevens en de invalshoek ICT. De reden hiervoor is dat de bewerking van persoonsgegevens en vervolgens de verstrekking van informatie het gebruik van bepaalde technologie vereist. Ook juridische kennis en enige kennis van diverse overheidstaken is relevant. Dit betekent dat als een organisatie met de informatievragen aan de slag wil gaan dit de betrokkenheid van ICT-ers, BRP-experts en gebruikers van persoonsgegevens en/of informatie vergt.

Voor de evaluatie zijn deze invalshoeken daarom ook van belang. In deze evaluatie zijn de diverse invalshoeken op een rij gezet. Het doel hiervan is na te gaan wat het voor een organisatie met een publieke taak of een gemeente betekent om de informatievragen wel of niet te gebruiken. De evaluatie bevat daarom vrij veel uitleg. Niet alle onderdelen zijn voor iedereen interessant. De onderdelen zijn daarom zoveel mogelijk los leesbaar; lezers kunnen selecteren wat te lezen. De inhoudsopgave is doorklikbaar.

Dit rapport is als volgt opgebouwd.
In hoofdstuk 2 beschrijven we de onderzoeksopzet.

In hoofdstuk 3 gaan we in op de informatievragen die in de periode van deze evaluatie(het eerste jaar) beschikbaar zijn. Welke informatievragen zijn er? en wat is het verschil met de huidige reguliere manier van het gebruiken van persoonsgegevens? Het gaat daarbij om een vergelijking van de systematiek.
In de hoofdstukken 4, 5 en 6 staat het gebruik van de informatievragen door de deelnemers centraal. Worden de informatievragen gebruikt? Waarom wel of waarom niet? En door welke gemeenten en organisaties met een publieke taak worden de informatievragen gebruikt? Wat zijn de maatschappelijke en financiële baten en lasten?

In hoofdstuk 4 focussen we op gemeenten. Gemeenten hebben een bijzondere positie, omdat ze de bijhouder van de lokale BRP zijn. Ook hebben gemeenten een grote diversiteit aan taken waarvoor persoonsgegevens nodig zijn. In hoofdstuk 4 gaan we in op de vragen:

- hoeveel gemeenten nemen deel? En hoeveel nog niet? en aan welke informatievragen nemen ze dan aan deel?
- waarom nemen gemeenten deel? Wat is de rol van de informatievragen? En wat is de rol van dataminimalisatie daarbij? Waarom nemen de niet-deelnemers (nog) niet deel?
- wat zijn de maatschappelijke en financiële baten en lasten?
- overige: waren er onverwachte aandachtspunten? Hoe verliep de aansluiting? Hoe verloopt het proces van fouten en terugmeldingen?

In hoofdstuk 5 staat de informatievraag over gezag centraal. Het afleiden van gezag over een minderjarige is complex, dat wil zeggen het vergt specifieke juridische kennis. Er zijn daarom afleidingregels opgesteld om het gezag te kunnen afleiden. Op basis hiervan is de pilot ‘gezagsmodule’ uitgevoerd. Met deze module kon vanaf augustus 2022 ervaring worden opgedaan door een aantal organisaties.[5] De module is in 2024 omgezet in een informatievraag die onder het experimentbesluit valt. Dit betekent dat er met de voorloper van de informatievraag gezag – de gezagsmodule – ervaring is opgedaan. In hoofdstuk 5 zoomen we daar op in. Dit doen we aan de hand van dezelfde vragen die we als leidraad voor hoofdstuk 4 hebben gebruikt.

5 De grondslag hiervoor was tot 1 januari 2025 het Besluit Digitale Overheid.

In hoofdstuk 6 gaan we in op de andere mogelijke deelnemers. Het gaat dus om organisaties (niet zijnde gemeenten) met een publieke taak, die niet hebben meegedaan aan de pilot met de gezagsmodule. Ook voor deze mogelijke deelnemers beantwoorden we zoveel mogelijk dezelfde vragen als voor gemeenten (hoofdstuk 4).
In hoofdstuk 7 bespreken we de organisatie van het experiment en de rol van RvIG in het bijzonder. Hoe is het experiment organisatorisch opgezet? Wat betekent het experiment voor RvIG? Hoe verloopt de uitvoering? Wat zijn de voor- en nadelen? Wat zijn de kosten?
De hoofdstukken 3 tot en met 7 sluiten we telkens af met een paragraaf waarin we de relevante criteria bespreken.

In figuur 1 hebben we opgenomen welk criterium in de slotparagraaf van het desbetreffend hoofdstuk is opgenomen.
In het laatste hoofdstuk zetten we alle analyses van de criteria op een rij en geven we een totaalbeeld aan de hand van de criteria voor de evaluatie van het experimentbesluit.

Figuur 1 Overzicht bespreking evaluatiecriteria per hoofdstuk

Criterium/hoofdstuk	Verwijzing in deze evaluatie	Vergelijking systematiek (H3)	Gemeenten (H4)	Gezagsvraag (H5)	Andere mogelijke deelnemers (H6)	Organisatie (H7)	Totaalbeeld (H8)
a1° het aantal gevallen waarin de minister informatie verstrekt;		-	X	X	X	X	8.1
a2° het aantal gevallen waarin de colleges van burgemeester en wethouders informatie verstrekken		-	X	-	-	-	8.1
a3° Melding wordt gedaan van een fout over de bewerking van gegevens en de verstrekking van informatie; a4° Een ingeschrevene melding doet van een fout in de verdere verwerking van de informatie door een overheidsorgaan of derde; a5° Een mededeling bedoeld in artikel 2.7 wordt gedaan met betrekking tot verstrekte informatie; en a6° Een fout over de verwerking van gegevens en de verstrekking van informatie adequaat en binnen een redelijke termijn wordt opgelost.	Fouten en terugmeldingen (betrouwbaarheid antwoorden)	-	X	X	X	X	8.1
b. de mate waarin: 1° Overheidsorganen en derden aangeven hun taken uit te kunnen voeren met informatie in plaats van gegevens; 2° Het gebruik van informatie verschilt van het gebruik van gegevens door overheidsorganen en derden;	Gebruik informatievragen	1° - 2° X	E	X	E	R	8.2

Criterium/hoofdstuk	Verwijzing in deze evaluatie	Vergelijking systematiek (H3)	Gemeenten (H4)	Gezagsvraag (H5)	Andere mogelijke deelnemers (H6)	Organisatie (H7)	Totaalbeeld (H8)
3° Beter kan worden bepaald voor welke concrete doeleinden informatie kan worden verstrekt onder de taak waarvoor reeds is geautoriseerd;	Mogelijke verbeteringen autorisatiepraktijk	-	E	-	E	R	8.4
4° Beter uitvoering gegeven kan worden aan artikel 3.11 van de wet	Recht op inzage	-	E	X	-	X	8.4
c. beantwoording van de vraag of: 1° de verstrekking van specifieke gegevens achterwege kan blijven door de verstrekking van informatie;	Volstaat het antwoord op de informatievraag?	-	E	X	E	R	8.2
2° er informatie wordt gegenereerd binnen het experiment die zou moeten worden bijgehouden op de persoonslijsten van ingeschrevenen 3° er gegevens ontbreken op de persoonslijst, die zouden moeten worden bijgehouden op de persoonslijst teneinde informatievragen te kunnen beantwoorden;	Mogelijke aanvullingen op de persoonslijst	-	X	X	X	X	8.3
4° verplicht gebruik ook zou moeten gelden voor (bepaalde categorieën van) informatie	Hangt samen met c1°	-	X	X	X	R	8.2 en 8.3
d de maatschappelijke baten van het experiment opwegen tegen de kosten daarvan.	- Financiële baten en lasten - Maatschappelijke baten en lasten	-	E	X	E	X	8.2 en 8.4

Legenda

- niet besproken
X besproken
E besproken: betreft overwegingen of verwachtingen
R besproken: betreft randvoorwaarden

Hoofdstuk 2 Onderzoeksopzet

2.1 Onderzoeksstappen

Voor deze evaluatie zijn vier onderzoeksstappen gevolgd:

1. voorbereidende onderzoeksstap
2. cases informatievragen; gericht op deelnemers
3. verdieping, met name gericht op de (nog) niet-deelnemers
4. ophalen onderzoeksinformatie en rapportage

Stap 1) voorbereidende onderzoeksstap
De eerste stap was voorbereidend. De reden hiervoor is dat de evaluatie snel - twee maanden - na de inwerkingtreding van het besluit is gestart. Dit betekent dat het aantal deelnemers, het aantal informatievragen en de ervaringen nog beperkt is.
In de voorbereidende stap hebben we in kaart gebracht welke (onderzoeks)informatie er is, welke informatie lopende 2024 en begin 2025 werd verwacht en wat we binnen het evaluatieonderzoek extra kunnen verzamelen. Deze stap heeft zomer 2024 plaatsgevonden. De stap bestond uit tien gesprekken en de analyse van documenten. Zie bijlage 3 voor een overzicht van de gesprekken en bijlage 4 voor de documenten.

De voorbereidende stap leidde tot het volgend beeld:

Informatievragen Op 1 oktober 2024 waren de volgende informatievragen mogelijk:

- personen:
  - aanschrijfwijze en adres
  - leeftijd
  - gezag (over minderjarigen)
- bewoning: historisch (tot en met heden); via peildatum
- verblijfplaatshistorie; historische gegevens over personen

Deelnemers Voor de huidige informatievragen zijn er op 1 oktober 2024 drie typen deelnemers te onderscheiden:

- gemeenten
- deelnemers aan de pilot gezagsmodule
- overige deelnemers

Onderzoeksinformatie (bestanden en gegevens) Via het berichtenverkeer tussen deelnemers aan het experiment en RvIG kan een overzicht worden gemaakt welke gemeente of organisatie met een publieke taak welke informatievragen stelt en hoe vaak. Hiervoor is een dashboard nodig. Dit dashboard was najaar 2024 nog in ontwikkeling. Over 2025 zijn de gegevens via het dashboard beschikbaar. De aantallen over 2024 konden niet via het dashboard worden verstrekt. In januari 2025 zijn de aantallen over 2024 verstrekt via een andere procedure (een aantal queries).

Terugmeldvoorziening Voor de BRP is er een terugmeldvoorziening. Deze is er voor het terugmelden van vermoedelijke fouten in de persoonsgegevens. De informatievragen waren tot 2025 nog niet in de terugmeldvoorziening geïmplementeerd. De gebruiker kon alleen terugmelden over de informatievragen via het 'vrije veld'. Het vrije veld is een veld waarin een terugmelding kan worden gedaan die niet is gekoppeld aan een bepaald onderwerp. Het vrije veld is niet analyseerbaar, omdat het om een groot aantal berichten en meldingen gaat. De terugmeldvoorziening voor de informatievragen is februari 2025 geïmplementeerd.

Op basis van de voorbereidende stap zijn de stappen 2 tot en met 4 van de evaluatie bepaald.

Stap 2) cases informatievragen
In stap 2 lag de focus op de deelnemers aan het experiment. Op basis van de informatievragen en de deelnemers hebben we twee cases gemaakt:

- gemeenten
- pilot gezagsmodule

Casus gemeenten Voor de casus gemeenten hebben we zes gemeenten geïnterviewd van verschillende grootte naar inwoneraantal. De grootste gemeente had 565.000 inwoners en de kleinste 30.000. Het gaat om gemeenten die al meedoen en/of gemeenten die bezig zijn met de voorbereidingen om mee te doen. Ook is met één gemeenschappelijke regeling gesproken. Deze gemeenschappelijke regeling is ook bezig met de voorbereidingen om mee te doen met het experiment. De ervaringen van de gemeenten en de gemeenschappelijke regeling zijn aangevuld met gesprekken met vijf leveranciers van gemeentelijke software, met de product owner van Common Ground (een project van de VNG) en met een expert over de API van het kadaster. In hoofdstuk 4 gaan we op de gesprekken in.

Casus pilot gezagsmodule Voor de pilot gezagsmodule is gesproken met drie verschillende deelnemers aan de pilot, het ministerie van J&V, verantwoordelijk voor de pilot gezagsmodule, en Logius, de ontwikkelaar en beheerder van de pilot gezagsmodule. In hoofdstuk 5 gaan we op deze casus in.

Stap 3) verdieping met name gericht op de (nog) niet-deelnemers

In stap 3 van de evaluatie hebben we ons vooral gericht op de (nog) niet deelnemers. Waarom nemen ze (nog) niet deel? Deze stap bestond uit twee onderdelen:

- tussen 18 november en 22 december 2024 konden gemeenten een enquête invullen. De enquête is vooral van belang om een beeld te krijgen waarom gemeenten (nog) niet deelnemen. De enquête zoomt in op de bekendheid van het experiment en de overwegingen om wel of niet deel te nemen aan het experiment. De enquête is naar alle gemeenten gestuurd, dus ook naar de deelnemende gemeenten. Er waren twee varianten van de enquête: één variant voor gemeenten die deelnemen en één voor gemeenten die nog niet deelnemen.
- vier gesprekken met organisaties, met een publieke taak, die (nog) niet deelnemen en een gesprek met een leverancier van bedrijfsvoeringsdiensten. We hebben daarbij geselecteerd op diversiteit: we hebben gesproken met één grote overheidsorganisaties en een koepel van kleine overheidsorganisaties, twee grote private organisatie (derde) met publieke taken en een leverancier van bedrijfsvoeringsdiensten voor private organisaties die geen autorisatiebesluit hebben, maar wel interesse kunnen hebben in de informatievragen.

Figuur 2 laat zien hoeveel gemeenten hebben deelgenomen aan de enquête. De resultaten van de enquête aan gemeenten zijn in hoofdstuk 4 opgenomen. De gesprekken met de organisaties, met een publieke taak, die nog niet deelnemen, zijn in hoofdstuk 6 opgenomen.

Figuur 2 Respons enquête gemeenten

Figuur 2a Hoe groot is uw gemeente naar inwoneraantal?

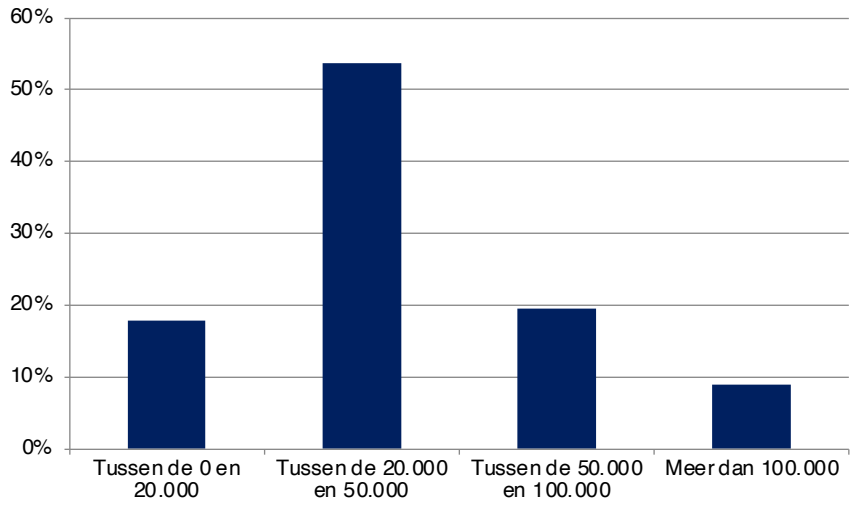

Figuur 2b Wat is uw functie?

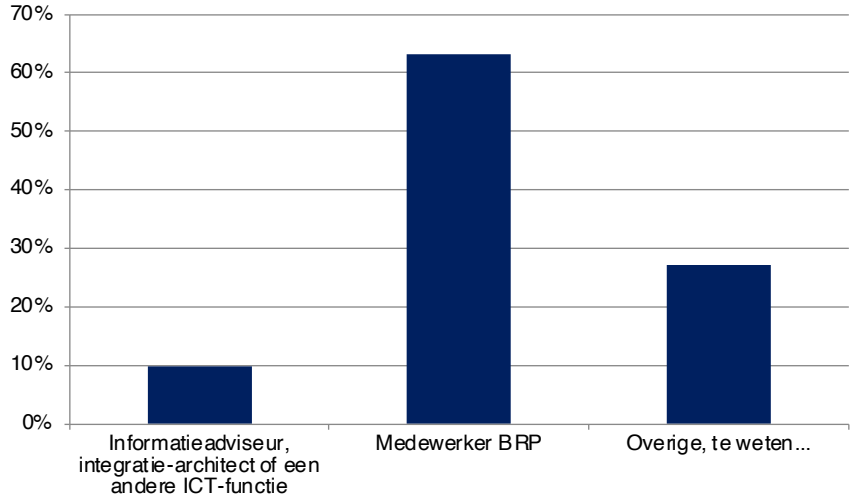

192 personen zijn met het invullen van de enquête begonnen. De vragenlijst is:

- 98 keer ingevuld door (nog) niet deelnemers
- 20 keer ingevuld door deelnemers
- 74 invullers hebben enkele vragen ingevuld, maar het merendeel van de meerkeuzevragen niet.

De verdeling over de gemeentegrootte door de invullers die de vragenlijst hebben afgerond is in figuur 2a opgenomen. Een vrij groot percentage is afgehaakt bij het invullen. Het afhaken bij het invullen hangt niet samen met de functie van de invuller (ICT-medewerker of BRP-medewerker) en ook niet met de gemeentegrootte, noch met het wel of niet meedoen aan het experiment.

De enquête maakt onderdeel uit van kwalitatief onderzoek. 118 ingevulde vragenlijsten en 74 deels ingevulde vragenlijsten is ruim voldoende. De validiteit (mate van generaliseerbaarheid) in kwalitatief onderzoek wordt gewaarborgd door het gebruiken van verschillende bronnen (triangulatie). In dit onderzoek hebben we documenten geanalyseerd, geïnterviewd en een vragenlijst uitgezet.

Stap 4) ophalen onderzoeksinformatie en rapportage
In de laatste stap van de evaluatie hebben we gekeken of er onderzoeksinformatie beschikbaar is vanuit het dashboard en de terugmeldvoorziening (zie onder stap 1). Dit hebben we opgehaald en verwerkt in het conceptrapport. Dit conceptrapport is in verschillende stappen teruggelegd bij geïnterviewden en andere betrokkenen voor feitencontrole. Het conceptrapport is met de klankbordgroep besproken. Volledigheidshalve merken we op dat het rapport, de conclusies en aanbevelingen een verantwoordelijkheid is van het onderzoeksbureau. De klankbordgroep had dus geen opdrachtgevende en/of sturende rol.

2.2 Tijdpad onderzoek

De evaluatie is 1 juni 2024 gestart. Het eindrapport is 22 april 2025 opgeleverd.

Opdrachtgeversoverleg Ongeveer maandelijks was er overleg met de opdrachtgever.

RvIG RvIG heeft diverse malen gegevens aangeleverd over aantallen bevragingen, convenanten, financiën en andere informatie. Ook hebben diverse medewerkers op verschillende momenten in het onderzoek uitleg gegeven.

Klankbordgroep Voor de evaluatie is een klankbordgroep samengesteld. De klankbordgroep bestond uit een medewerker(s) van:

- Ministerie van BZK (opdrachtgever)
- RvIG
- Vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG)
- Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken (NVVB)
- politie

De klankbordgroep is vijf keer bij elkaar gekomen in de periode augustus 2024 – april 2025.

Geïnterviewden Voor de evaluatie zijn 36 gesprekken gevoerd. Ook zijn documenten en bestanden aangeleverd en is het onderzoek in diverse fasen van commentaar voorzien. Wij bedanken iedereen voor de bijdrage.

Hoofdstuk 3 Vergelijking systematiek persoongegevens en informatievragen

Het experimentbesluit maakt het mogelijk om persoonsgegevens centraal te bewerken tot informatie. Het doel van het experimentbesluit is dataminimalisatie. Eén van de criteria van de evaluatie van het experimentbesluit (criterium b 2°) is de mate waarin het gebruik van informatie verschilt van het gebruik van gegevens door gemeenten en organisaties met een publieke taak. In dit hoofdstuk gaan we in de op vraag hoe de systematiek van het gebruik van persoonsgegevens verschilt van het gebruik van informatie. In de volgende hoofdstukken gaan we in op de ervaringen en verwachtingen van de deelnemers.

In dit hoofdstuk beschrijven we eerst de huidige systematiek van de verstrekking van persoonsgegevens en vervolgens de systematiek van informatievragen. In de derde paragraaf vergelijken we de huidige vijf informatievragen met het verwerken van persoonsgegevens. In de laatste paragraaf vergelijken we de systematieken.

3.1 Huidige systematiek verstrekking persoonsgegevens

3.1.1 BRP en BRP-V

De BRP bevat persoonsgegevens van:

- inwoners van Nederland (ook wel ingezetenen genoemd)
- personen die Nederland hebben verlaten; dit zijn niet-ingezetenen. Personen die kort in Nederland verblijven kunnen ook als niet-ingezetenen in de BRP staan. Bijvoorbeeld omdat ze tijdelijk in Nederland werken of studeren.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het bijhouden van de persoonsgegevens van hun inwoners in de BRP. Dit doen ze in hun lokale BRP. Inwoners van Nederland zijn verplicht om veranderingen in hun persoonsgegevens door te geven aan de gemeente waar ze wonen.
De minister van BZK is verantwoordelijk voor de registratie van niet-ingezetenen.

De persoonsgegevens van de lokale BRP worden gesynchroniseerd met de centrale basisregistratie personen. De centrale basisregistratie BRP heet BRP-verstrekkingsvoorziening of BRP-V. De BRP-V bestaat dus uit een kopie van alle lokale BRP-en en de gegevens van niet-ingezetenen. RvIG is technisch en functioneel beheerder van de BRP-V en als zodanig verantwoordelijk voor de veilige opslag en uitwisseling van gegevens.

3.1.2 Wat zijn persoonsgegevens?

Met persoonsgegevens bedoelen we in deze evaluatie alle gegevens van een persoon die zijn opgenomen in de BRP. Welke categorieën gegevens over inwoners worden bijgehouden is bepaald in artikel 2.7, eerste lid van de Wet BRP. In artikel 2.69, eerste lid, van de Wet BRP is bepaald welke gegevens over niet-ingezetenen worden bijgehouden. In bijlage 1 hebben we deze artikelen opgenomen.

Figuur 3 Categorieën persoonsgegevens

Categorieën BRP
01 Persoon
51 Persoon (historisch)
02 Ouder 1
52 Ouder 1 (historisch)
03 Ouder 2
53 Ouder 2 (historisch)
04 Nationaliteit
54 Nationaliteit (historisch)
05 Huwelijk/geregistreerd partnerschap
55 Huwelijk/geregistreerd partnerschap (historisch)
06 Overlijden
07 Inschrijving
08 Verblijfplaats
58 Verblijfplaats (historisch)
09 Kind
59 Kind (historisch)
10 Verblijfstitel
60 Verblijfstitel (historisch)
11 Gezagsverhouding
61 Gezagsverhouding (historisch)
12 Reisdocument
13 Kiesrecht
16 Tijdelijk verblijfadres
66 Tijdelijk verblijfadres (historisch)
17 Contactgegevens

Het is noodzakelijk dat alle gemeenten én RvIG voor het bijhouden van gegevens dezelfde indeling hanteren. Dit om:

- ervoor te zorgen dat een kopie van alle BRP-gegevens in de BRP-V kan worden opgeslagen
- dat gebruikers van de BRP deze gegevens kunnen ontvangen.

Voor de indeling van de gegevens wordt een persoonslijst gebruikt, die is onderverdeeld in 25 categorieën. In figuur 3, op de vorige bladzijde, zijn de categorieën opgenomen.

In deze categorieën zijn persoonsgegevens opgenomen. Per categorie gaat het om tussen de zes en 25 gegevens. Voor bijvoorbeeld categorie 01 persoon zijn 20 gegevens opgenomen, zie hiervoor figuur 4. Voor een volledig overzicht van alle gegevens, zie de matrix op de website van RvIG.[6]
In totaal gaat het om 370 gegevens. Deze gegevens zijn overigens voor niemand volledig ingevuld, omdat gegevens ook leeg kunnen zijn, bijvoorbeeld als iemand geen kinderen heeft of altijd de Nederlandse nationaliteit heeft gehad. Daar staat tegenover dat mensen ook op meer adressen kunnen hebben gewoond, meer kinderen en ex-partners kunnen hebben. Er is dus een verschil tussen de lijst met persoonsgegevens en de daadwerkelijke persoonsgegevens van individuele ingezetenen.

6 Te downloaden op: https://www.rvig.nl/media/355. Geraadpleegd op 21 oktober 2024.

Figuur 4 Persoonsgegevens voor categorie 01 persoon

Categorie 01 persoon
01.01.10 A-nummer
01.01.20 Burgerservicenummer
01.02.10 Voornamen
01.02.20 Adellijke titel/predikaat
01.02.30 Voorvoegsel geslachtsnaam
01.02.40 Geslachtsnaam
01.03.10 Geboortedatum
01.03.20 Geboorteplaats
01.03.30 Geboorteland
01.04.10 Geslachtsaanduiding
01.20.10 Vorig A-nummer
01.20.20 Volgend A-nummer
01.61.10 Aanduiding naamgebruik
01.81.10 Registergemeente akte
01.81.20 Aktenummer
01.82.10 Gemeente ontlening
01.82.20 Datum ontlening
01.82.30 Beschrijving document
01.85.10 Ingangsdatum geldigheid
01.86.10 Datum opneming

3.1.3 Verstrekking persoonsgegevens

Wie kan persoonsgegevens krijgen? De persoonsgegevens uit de BRP mogen worden gebruikt door:

- *Gemeenten* Gemeenten mogen de persoonsgegevens van eigen inwoners uit de lokale BRP gebruiken als zij die nodig hebben om hun wettelijke taken te kunnen uitvoeren. Bijvoorbeeld om gemeentelijke belastingen te heffen. Gemeenten kunnen ook gegevens nodig hebben van inwoners van andere gemeenten. Zij krijgen deze verstrekt via de BRP-V. Dit is beperkt tot de gegevens die gemeenten nodig hebben voor hun taken.
  Gemeenten kunnen deze gegevens ook over de eigen inwoners uit de BRP-V krijgen. In de reguliere werkwijze krijgen gemeenten geen gegevens over de eigen inwoners, omdat ze deze al hebben.
- *(Overheids)organisaties met een publieke taak* Deze organisaties kunnen gegevens uit de BRP krijgen om hun publieke taken uit te voeren. Deze organisaties krijgen alleen die gegevens die zij nodig hebben.

Autorisatiebesluit In een autorisatiebesluit ligt per (overheids)organisatie met een publieke taak vast welke persoonsgegevens de organisatie krijgt. Ook gemeenten hebben een autorisatiebesluit; zij hebben dit besluit voor de gegevens die ze nodig hebben van inwoners van andere gemeenten.[7]

Type verstrekkingen De Wet BRP gaat uit van systematische verstrekking door RvIG van gegevens aan (overheids)organisaties met een publieke taak (waaronder gemeenten). De randvoorwaarde voor de verstrekking is dat de verstrekking binnen het autorisatiebesluit past. Onder systematische verstrekking vallen drie type verstrekkingen:

- *selectie- en conditionele verstrekking* is een eenmalige of periodieke verstrekking van de gegevens over personen die aan bepaalde kenmerken voldoen, zoals personen binnen een bepaalde leeftijdscategorie, bijvoorbeeld voor de leerplicht. Deze persoonsgegevens krijgt de organisatie in

7 Dit besluit heet een (gemeente als buitengemeentelijke afnemer) GABA -autorisatiebesluit.

één keer aangeleverd.
- *verstrekking op basis van een zoekvraag* (ad hoc op verzoek). Dat is een verstrekking op verzoek van een organisatie met een publieke taak voor een situatie. Bijvoorbeeld om een adres te controleren van iemand die is aangehouden.
- *spontane verstrekking* (automatische verstrekking). Dit houdt in dat een organisatie met een publieke taak of een gemeente een bericht krijgt als er iets verandert in de persoonsgegevens. Het kan bijvoorbeeld gaan om een verhuizing of een overlijden.

Gemeenten verstrekken ook persoonsgegevens: binnen de eigen organisatie, maar ook aan externe organisaties. Voor de externe organisaties gaat het dan om niet-systematische (geen grote aantallen)[8] verstrekking over de eigen ingezetenen.

Lokale bewerkingen persoonsgegevens Medewerkers van gemeenten en (overheids)organisaties met een publieke taak gebruiken persoonsgegevens. Hoe zij deze gegevens zien hangt in de eerste plaats af van het autorisatiebesluit. Dit besluit bepaalt tot welke gegevens ze toegang hebben. In de tweede plaats hangt het af van de applicaties. Applicaties bewerken gegevens. Medewerkers raadplegen veelal niet direct de lokale BRP of de BRP-V. Een applicatie, zoals een applicatie voor uitkeringen, vergunningen of belastingen, maakt vrijwel altijd een bewerking van de gegevens en toont deze op het scherm. Een medewerker kan bijvoorbeeld op het scherm de volledige naam van een inwoner zien en het adres. Deze naam en het adres zijn uit diverse persoonsgegevens van de BRP samengesteld. De applicatie maakt een lokale bewerking van de persoonsgegevens, zodat de persoonsgegevens aansluiten bij de taak van de medewerker. Leveranciers van de applicaties of interne ICT-afdelingen zorgen voor de lokale bewerkingen in opdracht van en in overleg met de gemeente of organisatie met een publieke taak.

Inzage in persoonsgegevens Iedereen die is ingeschreven in de BRP kan de eigen gegevens inzien via MijnOverheid.nl of via de app mijngegevens. Ook de gemeente van inschrijving of de minister van BZK kan een overzicht verstrekken op verzoek van de persoon. De Wet BRP schrijft voor dat iedereen kan inzien met welke (overheids)organisaties de eigen gegevens uit de BRP worden gedeeld (artikel 3.22 van de Wet BRP). Dit overzicht ziet op een periode van maximaal twintig jaar voorafgaand aan het verzoek.[9]
Daarnaast kunnen personen ook via MijnOverheid inzien welke organisaties automatisch de gegevens krijgen als hier iets in verandert, bijvoorbeeld bij een verhuizing (artikel 3.22a van de Wet BRP).

3.2 Systematiek informatievragen

3.2.1 Wat is informatie?

Het Besluit experiment dataminimalisatie basisregistratie personen maakt een experiment mogelijk waarin persoonsgegevens centraal worden bewerkt tot informatie. Het experimentbesluit schrijft limitatief zes type bewerkingen (eerste lid, artikel 2.3) en 21 categorieën informatie (tweede lid) voor. In figuur 5 zijn deze opgenomen.

Figuur 5 Mogelijke bewerkingen en categorieën informatie

Artikel 2.3. Reikwijdte: bewerking gegevens tot informatie

1 Onze Minister is bevoegd om de algemene en administratieve gegevens te bewerken overeenkomstig de systeembeschrijving, op de volgende, met elkaar te combineren, wijzen:
- alterneren;
- afleiden;
- splitsen;
- aggregeren;
- verwijzen;
- verifiëren.

2 Een bewerking als bedoeld in het eerste lid heeft tot doel om informatie te verstrekken over:
- de naam en het aanschrijven;
- de leeftijd en/of meerderjarigheid;
- of het verblijf in Nederland van de ingeschrevene rechtmatig is;
- of de ingeschrevene burger is van de Europese Unie of de Europese Economische Ruimte;
- de bewoning op een adres;
- het gezag;
- of de ingeschrevene gehuwd is of was of een geregistreerd partnerschap heeft of had;
- het aantal kinderen van de ingeschrevene;
- het geslacht;
- de bijhoudingsgemeente en het adres van de ingeschrevene;
- het tijdelijk verblijfsadres van de ingeschrevene;
- de beperking van de verstrekking van gegevens over de ingeschrevene aan derden;
- of de ingeschrevene is overleden;
- het in onderzoek staan van gegevens;
- of de ingeschrevene kiesgerechtigd is bij de verkiezingen voor het Europees Parlement;
- de nationaliteit van de ingeschrevene en of de ingeschrevene behandeld wordt als Nederlander en of is vastgesteld dat de ingeschrevene geen Nederlander is;
- de aanvang van het verblijf in Nederland van de ingeschrevene;
- of de ingeschrevene voorafgaand aan de inschrijving in

8 Artikel 40 van het Besluit BRP bepaalt dat het aantal van 5.000 verstrekkingen naar verwachting niet wordt overschreden.

9 Artikel 3.22, tweede lid, bepaalt enkele uitzonderingen hierop. Niet aan het verzoek wordt voldaan als dit noodzakelijk is in het belang van de veiligheid van de staat of de voorkoming, opsporing en vervolging van strafbare feiten.

het buitenland verbleef en of het vorige land of gebied van verblijf in de basisregistratie bekend is;
- of de ingeschrevene onder curatele is gesteld;
- gegevens over een bestuursorgaan als bedoeld in artikel 2.65 van de Wet BRP;
- de geldigheid van het reisdocument van de ingeschrevene.

De centrale bewerking wordt feitelijk door RvIG gedaan. De uit de bewerking volgende informatie wordt aan deelnemers verstrekt. Voor het centraal bewerken en verstrekken wordt gebruikt gemaakt van een API (Application Programming Interface). Applicaties van deelnemers aan het experiment dataminimalisatie BRP stellen vragen aan de API van RvIG. Deze API wordt de BRP API genoemd.[10]

3.2.2 Verstrekking informatie

Deelnemen aan het experiment is vrijwillig. De voorwaarden voor deelname zijn:
- de organisatie is al geautoriseerd voor verstrekkingen op basis van zoekvragen
- de informatievraag/vragen past/passen bij een taak/taken waarvoor al is geautoriseerd en bij de groep personen voor wie is geautoriseerd.

Als een organisatie wil deelnemen vult deze een autorisatieaanvraagformulier in voor verstrekking van de informatievragen en ondertekent het formulier. RvIG stelt vervolgens een aanvullend autorisatiebesluit voor informatievragen op. Tot slot sluiten de organisatie en RvIG een convenant.
Ook gemeenten sluiten een convenant met RvIG. Het experimentbesluit bepaalt dat gemeenten geen aanvullend autorisatiebesluit nodig hebben.

10 We spreken voor de leesbaarheid over één BRP API. Het zijn echter meer API's. Tot nu toe gaat het om een API voor persoonsgegevens, voor bewoning en voor verblijfsplaatshistorie.

Een andere voorwaarde om mee te doen is dat de deelnemer één (API) gateway of een andere geschikte intermediair heeft voor de informatiestromen. Een gateway kan worden gezien als een 'digitale verkeersregelaar'; het IT-verkeer (gegevensuitwisselingen) loopt via de gateway.
De reden voor het moeten hebben van één gateway per deelnemer is dat de gateway de communicatie onderhoudt met (de gateway van) de BRP API. De gateway dient te zorgen voor een bepaalde adressering, zodat het duidelijk is welke organisatie of gemeente wat bevraagt. Ook is een bepaalde beveiliging nodig; deze moet aantoonbaar zijn.
Het is niet noodzakelijk dat iedere deelnemer een eigen gateway heeft. Het kan ook gaan om de gateway van een leverancier. Voorwaarde is dan wel dat alle applicaties van de deelnemer die de BRP API gebruiken op die gateway zijn aangesloten.

3.3. Vergelijking huidige informatievragen en persoonsgegevens

Najaar 2024 zijn de volgende informatievragen[11] beschikbaar:
1. aanschrijfwijze en adres(sering)
2. leeftijd
3. gezag
4. bewoning
5. verblijfsplaatshistorie

11 Zie ook het algoritmeregister.

Het gaat daarbij om verstrekkingen op basis van een zoekvraag. Het experimentbesluit sluit spontane verstrekkingen uit van de informatievragen, evenals selectie- en conditionele verstrekkingen.[12]
Op deze vijf informatievragen gaan we hierna in. Op de gezagsvraag staan we in hoofdstuk 5 uitgebreider stil, omdat voor deze informatievraag de pilot gezagsmodule van belang is.
We gaan per informatievraag in op:
- waar zijn de persoonsgegevens/is de informatievraag voor nodig?
- de huidige, reguliere, werkwijze met persoonsgegevens
- wat houdt werken met de informatievraag in?

Dit hoofdstuk beperkt zich tot een beschrijving van beide systematieken. In de volgende hoofdstukken gaan we in op de ervaringen. In die hoofdstukken geven we ook mogelijkheden voor nieuwe informatievragen en/of gegevens, zoals door geïnterviewden genoemd.

3.3.1 Aanschrijfwijze en adressering

Waar gaat het om?

Gemeentelijke afdelingen en organisaties met een publieke taak schrijven regelmatig ingezetenen aan per papieren post en/of digitaal. Voor het aanschrijven is een aanschrijfnaam en adres nodig

12 De zoekvragen vervangen daarbij (deels) de selectie- en conditionele verstrekkingen. Dit komt omdat bij selectie- en conditionele verstrekkingen persoonslijsten worden verstrekt die worden opgeslagen (kopie in database). Dit wordt bij informatievragen vervangen door gerichte bevraging die niet als kopie wordt opgeslagen.

Reguliere werkwijze persoonsgegevens

De huidige reguliere manier van aanschrijven betekent dat:

- de gemeente of organisatie met een publieke taak de *aanschrijfnaam* samenstelt met enkele gegevens uit categorie 01 persoon en uit categorie 05 huwelijk/geregistreerd partnerschap in verband met de aanduiding van het naamgebruik, dat wil zeggen of de persoon wil worden aangeschreven, met de eigen naam, de naam van de echtgenoot/geregistreerd partner of allebei. Omdat mensen ook kunnen kiezen voor de naam van de ex-partner in hun naamgebruik zijn ook gegevens over de datum van huwelijkssluiting/aangaan geregistreerd partnerschap nodig.
- de gemeente of organisatie met een publieke taak het *adres* samenstelt met gegevens uit categorie 08 Verblijfplaats. Soms zijn ook buitenlandse adresgegevens nodig, bijvoorbeeld omdat een persoon is verhuisd naar het buitenland.

In figuur 6 zijn de gegevens opgenomen die nodig zijn om de aanschrijfwijze en het adres samen te stellen. De gemeente of organisatie met een publieke taak bepaalt deels zelf hoe de gegevens worden gebruikt (bijvoorbeeld wel of niet de heer of mevrouw voor een naam). De leverancier zorgt er vervolgens voor dat de applicatie de persoonsgegevens omzet in een aanschrijfwijze en adres.

Informatievraag

Bij de informatievraag adressering worden de persoonsgegevens centraal bewerkt aangeleverd. De aanschrijfwijze maakt hier onderdeel van uit. In figuur 7 is opgenomen welke informatie er wordt aangeleverd. Een reden voor de keuze voor deze informatievraag is dat de aanschrijfwijze niet altijd correct gebeurt bij persoonsgegevens.

Figuur 6 Benodigde persoonsgegevens voor het samenstellen van de aanschrijfwijze en adres

Categorie 01 Persoon	
01.02.10	Voornamen
01.02.20	Adellijke titel/predicaat
01.02.30	Voorvoegsel geslachtsnaam
01.02.40	Geslachtsnaam
01.04.10	Geslachtsaanduiding
01.61.10	Aanduiding naamgebruik
Categorie 05 Huwelijk/geregistreerd partnerschap	
05.02.30	Voorvoegsel geslachtsnaam
05.02.40	Geslachtsnaam
05.06.10	Datum huwelijkssluiting/aangaan partnerschap
05.07.10	Datum ontbinding huwelijk/partnerschap
Categorie 08 Verblijfplaats	
08.09.10	Gemeente van inschrijving
08.10.30	Datum aanvang adreshouding
08.10.10	Functie adres
08.11.10	Straatnaam
08.11.15	Naam openbare ruimte
08.11.20	Huisnummer
08.11.30	Huisletter
08.11.40	Huisnummertoevoeging
08.11.60	Postcode
08.11.70	Woonplaatsnaam
08.11.80	Identificatiecode verblijfplaats
08.11.90	Identificatiecode nummeraanduiding
08.13.10	Land adres buitenland
08.13.20	Datum adres buitenland
08.13.30	Regel 1 adres buitenland
08.13.40	Regel 2 adres buitenland
08.13.50	Regel 3 adres buitenland

Figuur 7 Onderdelen antwoord informatievraag aanschrijfwijze en adres

Informatieonderdeel	Beschrijving
adresregel1	Het eerste deel van een adres is een combinatie van de straat en huisnummer.
adresregel2	Het tweede deel van een adres is een combinatie van woonplaats eventueel in combinatie met de postcode.
adresregel3	Het derde deel van een adres is optioneel. Het gaat om een of meer geografische gebieden van het adres in het buitenland.
land	Object
aanhef	Kun je gebruiken als aanhef in een brief gericht aan persoon.
aanschrijfwijze	Samengestelde naam en aanspreekvorm die je kunt gebruiken in de communicatie met de persoon.
gebruikInLopendeTekst	Naam van persoon die je kunt gebruiken als je in lopende tekst (bijvoorbeeld in een brief) aan persoon refereert.

3.3.2 Leeftijd

Waar gaat het om?

Voor sommige taken is de leeftijd van een persoon nodig, bijvoorbeeld of jonger/ouder dan 18 jaar of jonger/ouder dan 65 jaar.

Reguliere werkwijze persoonsgegevens

Voor de leeftijd wordt de geboortedatum gebruikt.

Informatievraag

De BRP API kent de informatievraag leeftijd. De informatievraag geeft de leeftijd in jaren op het moment van bevragen.
Een reden voor de ontwikkeling van deze informatievraag is dat de geboortedatum niet altijd nodig is; de leeftijd volstaat.

3.3.3 Gezag

Waar gaat het om?

Minderjarigen staan onder gezag.[13] Gezag omvat naast de wettelijke vertegenwoordiging de verantwoordelijkheid voor de opvoeding en de verzorging. Voor diverse overheids- en maatschappelijke taken is het noodzakelijk te bepalen wie het gezag heeft. Het gaat bijvoorbeeld om de uitvoering van taken door ziekenhuizen, jeugdzorgorganisaties, scholen in het kader van de leerplicht, politie en de marechaussee.

In veel gevallen kan het gezag afgeleid worden van de gegevens in de BRP. Dit kan door de persoonslijsten van de minderjarige en de ouders. Huwelijk, geregistreerd partnerschap, erkenning van een kind, adoptie, overlijden en dergelijke kunnen relevant zijn, evenals de mededelingen vanuit het gezagsregister[14] die zijn verwerkt in de persoonslijst. Tot slot, is het ook relevant of het kind in het buitenland is geboren en/of heeft gewoond. Het kan erg complex zijn te bepalen wie het gezag heeft. In paragraaf 5.1 gaan we daar uitgebreider op in.

13 Artikel 1:245 BW.

Figuur 8 Benodigde categorieën persoonsgegevens voor bepalen van gezag

Categorie
01 Persoon (voor de geboorteplaats)
51 persoon (historisch)
02 Ouder 1
52 Ouder 1 (historisch)
03 Ouder 2
53 Ouder 2 (historisch)
05 Huwelijk en geregistreerd partnerschap
55 Huwelijk en geregistreerd partnerschap (historisch)
06 Overlijden
07 Inschrijving
08 Verblijfplaats (bijvoorbeeld voor gegevens over wanneer de minderjarige in het buitenland woonde)
09 Kind
59 Kind (historisch)
11 Gezagsverhouding (voor een eventuele onder curatelestelling, die wordt in deze categorie opgenomen
61 Gezagsverhouding (historisch)

14 De formele term is Centraal Gezagsregister (CGR). Het woord 'centraal' slaat op centraal binnen de Rechterlijke organisatie. Omdat deze term verwarring kan wekken gebruiken we hier de term gezagsregister. Het gezagsregister is een openbaar register in beheer bij de Rechterlijke Organisatie. Informatie kan worden opgevraagd via een informatieverzoek aan de Rechterlijke Organisatie.

Reguliere werkwijze persoonsgegevens

In de BRP staan persoonsgegevens over de minderjarige die van belang zijn voor de afleiding van het gezag. In figuur 8 hebben we opgenomen welke categorieën van persoonsgegevens nodig zijn voor het bepalen van gezag.

Informatievraag

Bij de informatievraag gezag wordt via een BSN de vraag gesteld:

- wie het gezag heeft over een minderjarige of
- over wie een volwassene gezag heeft.[15]

Het antwoord kent een aantal varianten. Deze zijn in figuur 9 opgenomen.

Figuur 9 Mogelijke antwoorden informatievraag gezag

Mogelijke antwoorden
gezamenlijk ouderlijk gezag (verstrekking BSN en naam van de ouders)
eenhoofdig ouderlijk gezag (verstrekking BSN en naam van de ouder)
gezamenlijk gezag (verstrekking BSN en naam ouder en derde)
voogdij (verstrekking BSN en naam van een derde)
gezag niet te bepalen (bijvoorbeeld als het kind in het buitenland is geboren en/of in het buitenland heeft gewoond).
tijdelijk geen gezag
indien wordt gezocht op het BSN van een volwassene en deze heeft, zover bekend, over niemand gezag dan is er geen antwoord (het antwoord is leeg).

15 De informatievraag gezag geeft voor beide manieren een even betrouwbaar antwoord. Dit in tegenstelling dat de pilot gezagsmodule waar het de opzet was dat het BSN van de minderjarige werd ingevoerd, zie verder paragraaf 5.3.4.

Bij het gezamenlijk gezag en bij voogdij wordt een naam en BSN verstrekt als de derde bijvoorbeeld een geregistreerd partner is, die geen ouder is. Er wordt geen naam en BSN verstrekt als het gaat om voogdij door bijvoorbeeld een jeugdvoogd van een organisatie. Het streven is de kwaliteit van de beantwoording van de informatievraag gezag te verhogen en het aantal keer dat het gezag kan worden afgeleid te vergroten. In hoofdstuk 5 gaan we daar op in.

Vanaf april 2024 kan de gezagsvraag ook benadert worden vanuit het adres. Bij invoeren van het adres worden de personen die staan ingeschreven op het adres, inclusief alle bekende gezagsverhoudingen gegeven. Ook hier gaan we in hoofdstuk 5 verder op in.

3.3.4 Bewoning

Waar gaat het om?

Voor sommige overheidstaken is het nodig te weten wie/hoeveel personen er op een adres samenwonen. Voorbeelden hiervan zijn taken, rond:

- uitkeringen, bijvoorbeeld vanwege de kostendelersnorm in de bijstand
- belastingen en heffingen. Veel gemeenten maken bijvoorbeeld een onderscheid tussen een één en een meerpersoonshuishouden voor de afvalstoffenheffing
- controles bij het bestrijden van criminele activiteiten, waaronder de Wet Bibob.

Bij bewoning kan het gaan om een bepaald moment (bijvoorbeeld 1 januari) of gedurende een periode (bijvoorbeeld een kalenderjaar). Het kan dus gaan om de huidige bewoning of bewoning van een adres in het verleden.

Reguliere werkwijze persoonsgegevens

In de reguliere systematiek kunnen gemeenten en organisaties met een publieke taak opvragen wie er op het moment van opvragen op een bepaald adres woont. Het kan ook nodig zijn te weten hoeveel mensen er gedurende een periode woonden. Voor bijvoorbeeld de afvalstoffenheffing kan het nodig zijn te weten wie er gedurende een kalenderjaar op een adres woonden. Dit kan voor een periode niet worden uitgezocht via ‘zoeken op adres’. Zoeken op adres heeft als resultaat een overzicht van de personen die staan ingeschreven op dat adres op het moment van opvragen. Indien er verhuizingen zijn geweest in de relevante periode (in dit voorbeeld het kalenderjaar) is het noodzakelijk enkele gegevens van bewoners te hebben om te kunnen zoeken waar de personen gedurende de relevante periode woonden. Dit is vooral van belang als bewoners naar een andere gemeente zijn verhuist. Zoeken kan met een BSN, maar ook bijvoorbeeld op de geboortedatum, achternaam, postcode. In het voorbeeld van de afvalstoffenheffing kan bijvoorbeeld begin januari 2025 worden bevraagd. Indien de bevraging ook begin januari 2024 is gedaan kan een vergelijking worden gemaakt. Personen die begin januari 2024 op een specifiek adres woonden en begin januari 2025 niet of omgekeerd kunnen worden nagelopen. Zo kan een overzicht worden gemaakt van de bewoning in een periode. Dit overzicht is niet sluitend. Als er binnen het jaar verhuizingen zijn geweest – er woonde bijvoorbeeld iemand extra van februari 2024 tot en met november 2024 – dan wordt dat niet zichtbaar.

Informatievraag

Er is een informatievraag bewoning. Bij deze informatievraag kan een peildatum of een periode worden aangegeven. Dit levert de BSN’s, namen, en geboortedatum van de personen op die op het adres woonden op de peildatum of in de periode. Op de resultaten, bijvoorbeeld het BSN, kan worden doorgeklikt, waarna de persoonsgegevens worden gegeven. Het gaat dan om de volledige naam, verblijfsplaats en eventuele andere persoonsgegevens die de steller van de vraag mag krijgen.

In het antwoord op de informatievraag wordt de periode nader onderverdeeld in de perioden waarin de bewoning verschillend was. Bijvoorbeeld, indien de vraag is: ‘wie woonde er op adres Kerkplein 1 in Finveen, van 10 januari 2020 – 20 februari 2022’ kan het antwoord zijn:

- BSN/naam en geboortedatum persoon 1, BSN/naam en geboortedatum persoon 2.
- Of een antwoord, zoals:
  - van 10 januari 2020- - 30 december 2020 BSN/naam en geboortedatum persoon 3 en BSN/naam en geboortedatum persoon 4
  - van 31 december 2020 – 20 februari 2022 BSN/naam en geboortedatum persoon 5, BSN/naam en geboortedatum persoon 6, BSN/naam en geboortedatum persoon 7.

Het aantal perioden waarin het antwoord wordt opgedeeld is niet gelimiteerd. Het aantal personen is per periode gelimiteerd tot maximaal 100.

In figuur 10, op de volgende bladzijde, is opgenomen uit welke onderdelen het antwoord op de informatievraag bewoning is opgebouwd.

Figuur 10 Onderdelen antwoord informatievraag bewoning

Informatieonderdeel	Beschrijving
adresseerbaarObjectIdentificatie	De verblijfplaats van de persoon kan een ligplaats, een standplaats of een verblijfsobject zijn.
periode	Periode (of peildatum)
bewoners	De personen die in de bewoning periode staan ingeschreven op het adresseerbaar object (maximaal 100 personen).
mogelijkeBewoners*	De personen die in de bewoning periode mogelijk staan ingeschreven op het adresseerbaar object.
indicatieVeelBewoners	Geeft aan dat de bewoning in totaal meer dan 100 bewoners en/of mogelijke bewoners heeft.

** Mogelijke bewoners zijn bewoners die op een adres zijn komen wonen op een datum die niet volledig is. Bijvoorbeeld omdat alleen de maand en het jaar in de BRP bekend is. Gedurende deze maand is de persoon dan een mogelijke bewoner.*

3.3.5 Verblijfsplaatshistorie

Waar gaat het om?

Voor sommige taken is het nodig te weten waar een persoon heeft gewoond. De persoon, inclusief zijn BSN, is bekend.

Reguliere werkwijze persoonsgegevens

In de reguliere werkwijze voor bevraging van de BRP kan als zoekvraag worden gesteld ‘wat zijn de adressen waar deze persoon (BSN/naam en geboortedatum) op was ingeschreven?’ Het antwoord is een overzicht van adressen. Veel applicaties gebruiken een format voor adressen. Deze vullen ze met de relevante gegevens uit de categorieën van de BRP (zie figuur 6).

Informatievraag

Verblijfsplaatshistorie kan als informatievraag via de BRP API worden opgevraagd. Het antwoord wordt met behulp van adressering gegeven en is daarmee compacter. Het gaat om een reductie van het aantal elementen vergelijkbaar met die voor de informatievraag adressering (zie figuur 7).

3.4 Totaalbeeld vergelijking systematiek

In dit hoofdstuk is beschreven hoe de systematiek van het gebruik van persoonsgegevens verschilt van het gebruik van informatie. Deze vergelijking is relevant voor evaluatiecriterium b2° ‘de mate waarin het gebruik van informatie verschilt van het gebruik van gegevens door overheidsorganen en derden’.

In figuur 11, op de volgende bladzijde, zijn de huidige vijf informatievragen opgenomen met een vergelijking van de verstrekte informatie met de persoonsgegevens. De informatievraag aanschrijfwijze en adressering hebben we gesplitst. De vergelijking is niet voor alle informatievragen of persoonsgegevens volledig eenduidig te maken. Hier is een aantal redenen voor:

- niet alle persoonsgegevens zijn voor iedereen relevant, zoals een adellijke titel, partners en ex-partners. In de tabel wordt uitgegaan van het maximum aantal persoonsgegevens; dus de gegevens die kunnen worden gebruikt.
- ook de gebruiker van de BRP maakt uit, waar is de gebruiker voor geautoriseerd? krijgt hij het adres? De geboortedatum? dat verschilt per autorisatiebesluit. We gaan in de figuur uit van het maximum.
- om hoeveel personen gaat het? De tabel richt zich op een vergelijking voor één persoon. Bij bewoning kan het gaan om meerdere mensen op één adres. Dit kan oplopen tot maximaal 100 personen (het gaat dan vaak om een zorginstelling).

In hoofdstuk 4, 5 en 6 gaan we op de ervaringen met de informatievragen in.

Figuur 11 Vergelijking informatievragen en persoonsgegevens op systeemniveau

1. informatie-vraag	2. informatie	3. gebruikte per-soonsgegevens	4. bruto verschil	5. netto verschil	6. reden voor ontwikkeling informatievraag
aanschrijfwijze	1 regel (drie opties: aanhef in brief, aanschrijfwijze en in lopende tekst) (zie figuur 7)	2 categorieën 10 gegevens (zie figuur 6)	van 10 gege-vens naar 1 antwoord met drie opties	beperkt	de aanschrijfwijze wordt niet altijd juist samengesteld.
adres	3 regels	1 categorie 17 gegevens (zie figuur 6)	van 17 gege-vens naar drie adresregels	beperkt	
leeftijd	1 getal	1 categorie 1 gegeven	aantal jaren i.p.v. dag	beperkt	geboortedatum is niet altijd nodig; leeftijd volstaat .
gezag	BSN en naam één of twee personen (zie figuur 9). Vervolgens kan worden doorgeklikt naar gegevens van de personen (waarvoor is geau-toriseerd)	15 categorieën 281 gegevens (zie figuur 8)	Maximaal 279 (twee perso-nen)	groot	de aanleiding voor deze informatievraag is dat het antwoord erg bewerkelijk is en er een groot risico op fouten is (zie hoofdstuk 5).
bewoning (per persoon)	3 gegevens plus het adres waar het om gaat (3 regels). Totaal 6 regels. (zie figuur 10)	2 categorieën 59 gegevens alleen mogelijk door een bestandsverge-lijking	53	middel	zonder de informatievraag is een bestandsvergelijking nodig voor de relevante personen. Personen kunnen ontbreken als ze in de periode tussen bestand 1 en 2 naar het adres zijn verhuisd en vervolgens weer vertrokken. De bestandsvergelijking is dus minder correct.
verblijfsplaatshis-torie (per adres waar iemand woonde)	3 regels	1 categorie 17 gegevens per adres	14	beperkt	door de informatievraag adressering kan het antwoord op deze informatievraag over-zichtelijker worden gegeven.

Toelichting tabel:

- in kolom 1 is de informatievraag opgenomen.
- in kolom 2 is de verstrekte informatie opgenomen
- in kolom 3 is het maximum aantal persoonsgege-vens dat kan worden gebruikt opgenomen
- in kolom 4 is het verschil tussen het maximum aantal persoonsgegevens en de verstrekte infor-matie opgenomen; dat is het *bruto verschil*
- de verstrekte informatie is gebaseerd op de persoonsgegevens; het zijn immers bewerk-te persoonsgegevens. Een adres – straat met huisnummer – bestaat uit vijf persoonsgegevens: straatnaam, huisnummer, huisletter, huisnum-mertoevoeging, aanduiding bij huisnummer. De aanschrijfwijze bestaat ook uit diverse persoons-gegevens, zoals de voornamen, adellijke titel/ predicaat, voorvoegsel geslachtsnaam, geslachts-naam. De verrekening van de persoonsgegevens die zijn gebruikt in het antwoord op de informa-tievraag noemen we het *netto verschil.* Het netto verschil is in kolom 5 opgenomen.
- Omdat de berekening niet eenduidig kan worden gemaakt, zoals aan het begin van paragraaf 3.4 beschreven, geven we geen getal, maar een dui-ding. De duiding is: beperkt, middel of groot:
  - beperkt wil zeggen vrijwel alle persoonsge-gevens worden gebruikt bij het antwoord op de informatievraag, alleen bijvoorbeeld de geboortedatum niet. Het gaat dan om minder dan vijf gegevens per persoon.
  - Middel is tussen de vijf en 20 gegevens min-der.
  - Groot wil zeggen per vraag komen er tiental-len persoonsgegevens mee die niet worden gebruikt bij het antwoord op de informatie-vraag
- in kolom 6 hebben we onder ‘overige’ de reden opgenomen waarom de informatievraag is ontwik-keld.

Hoofdstuk 4 Gemeenten

In dit hoofdstuk staan gemeenten centraal. In paragraaf 4.1 gaan we in op de deelnemers. Hoeveel gemeenten nemen deel? Waarom nemen ze deel? Wat is de rol van de informatievragen daarbij? En wat is de rol van dataminimalisatie? Wat zijn verwachte voor- en nadelen? Waarom nemen andere gemeenten (nog) niet deel? In paragraaf 4.2 gaan we in op de maatschappelijke en financiële lasten en baten en de overige ervaringen. Zijn er onverwachte aandachtspunten bij het overstappen naar de BRP API? Hoe verliep de aansluiting? Hoe verloopt het proces van fouten en terugmeldingen?
In paragraaf 4.3 geven we het totaalbeeld van het experiment voor gemeenten. Vrijwel alle evaluatiecriteria zijn relevant voor deze informatievraag.

In bijlage 2 verdiepen we de vraag wat het voor een gemeente betekent mee te willen doen aan het experiment. Het antwoord op deze vraag heeft grotendeels te maken met informatie en communicatietechnologie. Dit omdat het experiment wordt uitgevoerd met de BRP API, die nieuw is voor gemeenten.

Dit hoofdstuk en de bijlage is gebaseerd op:
- *interviews met zes gemeenten, één gemeenschappelijke regeling en vijf leveranciers*
- *een enquête die naar alle gemeenten is gestuurd*
- *gegevens verstrekt door RvIG*

4.1 Deelnemers

In deze paragraaf gaan we in op de vraag hoeveel gemeenten deelnemen (paragraaf 4.1.1) en wat deelnemen inhoudt. In paragraaf 4.1.2 gaan we in op welke informatievragen worden gebruikt. Vervolgens gaan we aan de hand van interviews en de enquête, die is uitgezet bij gemeenten, in op de vraag waarom gemeenten wel of niet deelnemen of willen deelnemen (paragraaf 4.1.3 en 4.1.4). Vervolgens verdiepen we in de paragraaf 4.1.5 de belangrijkste redenen om wel of niet deel te nemen.

4.1.1 Deelnemende gemeenten

Voorwaarden

Gemeenten die willen deelnemen aan het experiment moeten aan de volgende voorwaarden voldoen:

Convenant en gateway Meedoen met het experiment betekent dat een convenant tussen de gemeente en RvIG wordt gesloten.[16] Een andere voorwaarde om mee te doen is dat er een gateway of een andere intermediair is, waarbij een gateway gezien kan worden als een ‘digitale verkeersregelaar’; het IT-verkeer (gegevensuitwisselingen) loopt via de gateway. Daarnaast kan een gateway meer doen, bijvoorbeeld webservices publiceren.
Een API Gateway is nodig voor:
- de koppeling tussen de gemeente en RvIG. De afnemers ID is hierbij onder andere van belang. Door de gateway en de afnemers ID kan eenvoudiger worden nagegaan of gegevens binnen de autorisatie worden verstrekt. Met meerdere koppelingen (bijvoorbeeld meerdere gateways) per gemeente zou dat minder gemakkelijk na te gaan zijn.
- ook is de veiligheid (het benodigde certificaat) beter te controleren als er maar één gateway is. De gateway zorgt voor de centrale (toegangs)beveiliging voor alle API’s van een gemeente (tokenvalidatie en dergelijke) en voor andere generieke infrastructurele taken, zoals monitoring en de routering van data.

Aansluiten applicatie(s) Gemeenten maken gebruik van de testomgeving en gaan vervolgens over naar de BRP API (in de productieomgeving). Een gemeentelijke applicatie aansluiten op de BRP API betekent dat er een nieuwe koppeling wordt gemaakt van de applicatie naar de BRP API. Als de leverancier erop is voorbereid is dat voor de gemeente vaak eenvoudig.[17]
Het aansluiten op de BRP API kan applicatie voor applicatie. Een aansluiting kan:
- *zonder gebruik making van de informatievragen*. De applicatie is dan aangesloten op de BRP API en krijgt persoonsgegevens van de BRP-V verstrekt in plaats van dat de persoonsgegevens uit het lokale gegevensmagazijn komen.
- *met gebruik making van de informatievragen*. Als van de informatievragen gebruik wordt gemaakt worden deze vragen en eventuele persoonsgegevens verstrekt vanuit de BRP-V via de BRP API.

Recht op inzage van burgers op gebruik van gegevens door gemeenten Een aandachtpunt is dat de Wet BRP verplicht stelt dat gemeenten 20 jaar aantekening moeten houden van verstrekkingen. Burgers kunnen vragen wie er waarom in hun persoonsgegevens heeft opgevraagd in de BRP. Daarnaast is het ook voor de gemeente zelf van belang om inzicht te hebben op de bevraging van persoonsgegevens om misbruik te signaleren en te voorkomen.
Dit betekent dat op het niveau van de burger en me-

16 Een aanvullend autorisatiebesluit is niet nodig, omdat in het experimentbesluit is opgenomen dat dit voor gemeenten niet nodig is.

17 Leveranciers kunnen hun applicaties in een proeftuin testen. De vraag is dan of de ‘goede dingen’ gebeuren. Als dit zo is kunnen vervolgens de applicaties per gemeente worden aangepast.

Figuur 12 Aantal gemeenten dat deelneemt aan het experiment

Categorie	Status	Aantal 1-11-2024	Aantal 1-1-2025	Aantal 1-3-2025
1.	In productie; met informatievragen*	8	20	26
2.	In productie; (nog) geen informatievragen (veelal getekend convenant)+	12	13	22
3.	Gebruikt testomgeving en heeft convenant+	5	6	5
4.	Gebruikt testomgeving heeft geen convenant	5	5	2
5.	Convenant afgerond, maar maakt nog geen gebruik van de testomgeving en is nog niet in productie	10	7	3
6.	Convenant verstuurd, nog niet retour	11	6	10
	Totaal	**51**	**57**	**68**
7.	Oriënteert zich, heeft vragen gesteld e.d.+	11	17	20

** Indien het totale aantal informatievragen 10 of minder per maand is bij kleine gemeenten hebben we de gemeente ingedeeld bij 'in productie (nog) geen informatievragen'. Voor grotere gemeenten hebben we het minimum aantal van 50 gebruikt. De reden om deze gemeenten bij categorie 2 in te delen is dat we dan veronderstellen dat het proces van de applicatie aansluiten op de informatievragen nog niet is voltooid of dat er geen planning is de informatievragen te gebruiken en/of dat de informatievragen alleen af en toe worden gebruikt ter controle van gegeven die in de eigen databases staan.*
+ Er zijn twee gemeenschappelijke regeling opgenomen. Het betreft taken die door de gemeenten zijn gemandateerd, maar waar de gemeenschappelijke regeling de uitvoeringsorganisatie/verwerker is en de autorisatietabelregels beheert. De gemeenschappelijke regeling tekent het convenant. Omdat het om gemandateerde taken gaat, waar gemeenten verantwoordelijk blijven, hebben we deze gemeenschappelijke regelingen in deze figuur opgenomen.

dewerker moet zijn vastgelegd wie wat heeft geraadpleegd met welk doel. Dit is te regelen als alle bevragingen via deze gateway lopen en de bevraging en protocollering één transactie betreffen. Logging / protocollering moet onweerlegbaar en integer zijn. Dit betekent dat de gateway zo is ingericht dat het duidelijk is wie toegang heeft en mag hebben. Ook de beveiliging en dergelijke moeten goed ingericht zijn.

Aantal gemeenten dat meedoet

Er zijn 342 gemeenten. Ze kunnen allemaal meedoen aan het experiment.[18] In figuur 12 hebben we een overzicht opgenomen van de gemeenten die meedoen of willen doen aan het experiment. Het is de stand van zaken 31 oktober 2024, 31 december 2024 en 28 februari 2025. Op 31 oktober 2024 maken acht gemeenten gebruik van de informatievragen. Op 31 december 2024 zijn dat er 20 en op 28 februari 2025 maken 26 gemeenten gebruik van informatievragen. Het aantal gemeenten dat is aangesloten op de BRP API en de informatievragen (nog) niet gebruikt is op 28 februari 22.

Samenwerkingsverbanden

Taken van gemeenten kunnen door bijvoorbeeld een samenwerkingsverband of gecontracteerde aanbieder worden uitgevoerd, ook als het gaat om taken waar persoonsgegevens voor nodig zijn. Een aantal van deze organisaties werkt met persoonsgegevens uit de BRP onder het autorisatiebesluit van de gemeenten en onder de verantwoordelijkheid van die gemeenten. Als zij gebruik willen maken van de informatievragen dan gebeurt dat onder de voorwaarde dat de gemeente een convenant heeft getekend voor het experiment en onder de verantwoordelijkheid van deze gemeente. Als dit is gebeurd is dat niet zichtbaar in figuur 12, omdat dan de gemeenten zijn aangesloten en de informatievragen gebruiken.

18 Het Caribisch deel van het Koninkrijk kan niet deelnemen aan het experiment.

Er zijn diverse redenen waarom de gemeenschappelijke regeling is geautoriseerd en daarom het convenant tekent en aansluit op de BRP API via de eigen gateway:

- gemeenschappelijke regelingen en andere samenwerkingsverbanden kunnen *eigen wettelijke taken* hebben. Het gaat dan bijvoorbeeld om GGD-en en Veilig Thuis organisaties. Deze organisaties worden onder de Wet BRP aangemerkt als overheidsorgaan, respectievelijk aangewezen derden. Zij hebben een eigen autorisatiebesluit. Als zij mee willen doen met het experiment tekenen ze een convenant. Deze organisaties hebben we daarom in figuur 25 in hoofdstuk 6 meegenomen.
- ook zijn er samenwerkingsverbanden waaraan *taken zijn gedelegeerd door gemeenten of andere overheden*. Dit betekent dat het samenwerkingsverband de verantwoordelijkheid draagt. Dan heeft het samenwerkingsverband een eigen autorisatiebesluit en een eigen convenant voor de informatievragen.
- tot slot, zijn er samenwerkingsverbanden waaraan taken zijn gemandateerd. De gemeenten of andere overheden zijn dan de taakverantwoordelijken en niet de gemeenschappelijke regeling. De gemeenschappelijke regeling is de uitvoeringsorganisatie/verwerker. De gemeenten die deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling hebben elk een eigen technische aansluiting. *Als het beheer van deze technische aansluiting bij de gemeenschappelijke regeling ligt kan de gemeenschappelijke regeling om redenen van overzichtelijkheid een autorisatiebesluit en daarmee een convenant voor het experiment hebben*. Omdat het om gemandateerde taken gaat, waar gemeenten verantwoordelijk blijven, hebben we deze gemeenschappelijke regelingen in figuur 12 opgenomen.

Figuur 13 Benutting informatievragen, exclusief Den Haag

Totaal aantal vragen per maand

maand	aantal vragen			aantal gemeenten		
	aanschrijf-wijze	*adres*	*leeftijd*	*aanschrijfwijze*	*adres*	*leeftijd*
jun-24	9.467	9.040	6.764	6	4	5
aug-24	9.750	9.344	6.928	6	4	5
okt-24	10.285	9.760	7.179	9	7	7
dec-24	92.946	91.624	89.579	16	12	12
feb-25	71.124	54.184	40.809	25	21	19

4.1.2 Aan welke informatievragen nemen gemeenten deel?

In figuur 13 zijn de aantallen opgenomen waarin gemeenten gebruik maken van de informatievragen aanschrijfwijze, adres en leeftijd. De figuur geeft de aantallen om de twee maanden, zodat de dynamiek zichtbaar wordt, maar de figuur overzichtelijk blijft. De gemeente Den Haag is niet opgenomen in figuur 13, omdat Den Haag veel gebruik maakt van de informatievragen. Andere gemeenten zouden daar tegen wegvallen. In figuur 14, op de volgende bladzijde, is het gebruik van de informatievragen door Den Haag daarom afzonderlijk opgenomen.
In figuur 13 is te zien dat het aantal gemeenten dat informatievragen gebruikt vanaf najaar 2024 geleidelijk stijgt voor alle drie de informatievragen. December laat een grote stijging van het aantal informatievragen zien. In februari daalt het aantal weer. Dat komt omdat diverse gemeenten veel opvragen in december en veel minder in februari. De gemeenten die zijn aangesloten zijn veelal voor één of enkele applicaties aangesloten. Er is, behalve Den Haag, eind 2024 één gemeente die meer dan vier applicaties heeft aangesloten.
De informatievragen gezag, verblijfsplaatshistorie en bewoning worden in 2024 nog vrijwel niet gebruikt door gemeenten. In december is de eerste gemeente aangesloten op de gezagsvraag. In februari waren dat vier gemeenten. Als we naar de enquête kijken is het opvallend dat vijf invullers eind 2024 aangeven de informatievraag gezag te gebruiken. Dit komt niet overeen met de aantallen in figuur 13. De invullers kunnen vooruit lopen op de aansluiting en/of er is onduidelijkheid over deze informatievraag bij gemeenten. In paragraaf 4.3 gaan we daar verder op in.
Aan de informatievraag bewoning nemen in februari 2025 drie gemeente (inclusief de gemeente Den Haag) deel. Aan de informatievraag verblijfsplaatshistorie neemt in februari één gemeenschappelijke regeling deel.

In figuur 14 zijn de aantallen informatievragen voor Den Haag opgenomen. Het gaat om de cijfers van RvIG. In deze cijfers wordt per persoon geteld. Eén bevraging voor twee personen telt dan voor twee. Indien er in meerdere bevragingen, bijvoorbeeld drie bevragingen, gegevens over dezelfde persoon worden opgehaald tellen die telkens afzonderlijk mee. In het voorbeeld gaat het dan om drie vragen. We hebben ook cijfers van de gemeente Den Haag gekregen. In

die cijfers is het aantal bevragingen opgenomen. Dus als er één bevraging is over twee personen telt dat voor één. De telwijze van Den Haag en RvIG zijn verschillend. De telwijze van RvIG heeft de voorkeur voor deze evaluatie en is daarom gebruikt in figuur 14.
In Den Haag zijn alle applicaties, die op het gegevensmagazijn waren aangesloten voor de verstrekking van persoonsgegevens nu op de BRP API aangesloten. De laatste applicatie is in november 2024 overgegaan. Het gegevensmagazijn is opgeruimd en vervolgens opgeheven.

Figuur 14 Aantal informatievragen Den Haag

Totaal aantal vragen per maand.

maand	aanschrijf-wijze	adres	leeftijd	bewo-ning
jun-24	771.905	699.152	692.711	304
aug-24	731.218	665.251	657.186	297
okt-24	905.781	847.777	845.013	8.714
dec-24	1.349.304	778.049	762.081	23.562
feb-25	843.394	833.349	804.752	49.643

De gemeente Den Haag gebruikt de informatievragen aanschrijfwijze en adres, leeftijd en bewoning. Figuur 14 laat zien dat aanschrijfwijze en adres rond de 700.000 tot 850.000 keer per maand worden bevraagd met december als piek voor de aanschrijfwijze. De informatievraag leeftijd wordt wat minder gebruikt. Het gebruik van de informatievragen door Den Haag is een tienvoud van het gebruik van de andere gemeenten samen. Den Haag gebruikt ook de informatievraag bewoning. Deze wordt nog niet door andere gemeenten gebruikt. Recent zijn twee gemeenten op deze informatievraag aangesloten.

Verblijfsplaatshistorie wordt vooralsnog door Den Haag zelf samengesteld. Het is de planning in het tweede kwartaal van 2025 over te gaan naar de informatie verblijfsplaatshistorie van RvIG. Den Haag gebruikt de informatievraag gezag nog niet. De planning is dat wordt aangesloten op deze informatievraag in mei 2025.
Het aantal verstrekkingen aan de gemeente Den Haag voor de informatievragen dat de gemeente nu gebruikt is groot. Komend jaar evalueert Den Haag of alle applicaties, waar mogelijk, volledig zijn overgeschakeld naar de informatievragen.

4.1.3 Redenen deelname en (nog) niet-deelname: interviews

Interviews Voor de evaluatie hebben we zes gemeenten en één gemeenschappelijke regeling geïnterviewd. Het gaat om gemeenten die belangstelling hebben voor het experiment of al meedoen. Dit geldt ook voor de gemeenschappelijke regeling. De gemeenten zijn zo geselecteerd dat ze in een verschillende fase van meedoen zitten. Ook de grootte naar inwoneraantal verschilt. Voor een overzicht zie figuur 15.
We hebben aanvullend vijf leveranciers geïnterviewd, omdat zij een beeld hebben van de actieve vraag van gemeenten naar de informatievragen. Ook hebben ze inzicht in de mogelijkheden van de informatievragen. De leveranciers zijn geselecteerd op basis van diversiteit van de taken waarvoor de applicaties worden gebruikt. Aanvullend hebben we een interview over Common Ground gevoerd. De reden hiervoor is dat

Figuur 15 Overzicht interviews deelnemers of geïnteresseerden

(stand van zaken najaar 2024; ten tijde van het interview)

Gemeenten	Inwonersaantal	Betrokkenheid bij het experiment
Den Haag	565.000	Alle relevante applicaties maken gebruik van de informatievragen, uitgezonderd verblijfsplaatshistorie en gezag. De planning is de gezagsvraag in mei 2025 te gaan gebruiken. Verblijfsplaatshistorie wordt door Den Haag zelf samengesteld. De planning is het tweede kwartaal 2025 over te gaan naar de informatievraag verblijfsplaatshistorie.
Roosendaal	67.000	Eén applicatie is aangesloten op de BRP API. De applicatie gebruikt informatievragen.
Enschede	160.000	Bezig met aansluiten applicatie (zaaksysteem) in een aantal stappen. De applicatie gebruikt de informatievragen.
ODMH*	Zes gemeenten+	Aangesloten met één applicatie. De applicatie gebruikt nog geen informatievragen. Het is wel de bedoeling de informatievragen te gaan gebruiken.
Hollands Kroon	50.000	Eén applicatie is aangesloten. Twee applicaties in voorbereiding op aansluiting. Er is geen planning om informatievragen te gebruiken.
Tilburg	205.000	Convenant is getekend. Nog geen applicatie op de BRP API aangesloten. Tilburg heeft wel een eigen API voor negen applicaties.
Winterswijk	30.000	Convenant is getekend,. Er is nog geen applicatie aangesloten op de API.

** ODMH heeft een eigen autorisatiebesluit en convenant.*
+ Eén provincie neemt ook deel aan de ODMH, maar de aangesloten applicatie is er voor gemeentelijke taken en betreft dus niet de provincie.

een deel van de geïnterviewde gemeenten verwees naar Common Ground als reden om mee te doen met het experiment.

Enquête Om een beeld te krijgen van gemeenten die (nog) niet deelnemen is een enquête verstuurd naar alle gemeenten. De enquête is naar alle gemeenten gestuurd, dus ook naar de deelnemende gemeenten. Er waren twee varianten van de enquête: één variant voor gemeenten die deelnemen en één voor gemeenten die nog niet deelnemen. De vragenlijst is 98 keer door (nog) niet deelnemers ingevuld en 20 keer door deelnemers. Zie figuur 2 in hoofdstuk 2 voor een verdere toelichting op de enquête.
We gaan in deze paragraaf eerst in op de redenen van de geïnterviewde gemeenten en gemeenschappelijke regeling om mee te doen of te willen doen aan het experiment. Vervolgens op de reden om nog niet of beperkt mee te doen. Tot slot staan we stil bij de vraag van wie binnen de gemeente of gemeenschappelijke regeling het initiatief komt om mee te doen.

Redenen deelname geïnterviewde gemeenten en gemeenschappelijke regeling

De redenen om deel te nemen of te willen nemen aan het experiment van de geïnterviewde gemeenten zijn:

- *de Common Ground visie*: halen bij de bron: één maal registreren, meervoudig gebruik (voor een verdere toelichting zie bijlage 2). Dit heeft als voordeel:
  - actuelere gegevens: gemeenten geven aan dat databases, met name silo's (afgesloten databases) achterlopen. Het kost veel tijd, bij meldingen van fouten, om na te gaan waar de fout vandaan komt. Dit komt onder andere doordat databases soms enkele maanden niet zijn geüpdatet
  - minder fouten in de persoonsgegevens, omdat de aanpassingen en bewerkingen op één centraal punt gebeuren
  - geen dataopslag, alleen protocollering (alleen bepaalde gegevens verstrekken aan de applicatie en medewerkers die daarvoor geautoriseerd zijn) en loggings (een logging is de geautomatiseerde registratie van welke gebeurtenissen/ handelingen binnen een systeem hebben plaatsgevonden)
  - transparantie door de logging en protocollering via de gateway. De Wet BRP schrijft voor dat iedereen kan inzien met welke (overheids)organisaties de eigen gegevens uit de BRP worden gedeeld (artikel 3.22 van de Wet BRP). Hier kan beter aan worden voldaan.

  Sommige gemeenten werken samen bij het ontwikkelen en gebruiken van applicaties. Een voorbeeld hiervan is DimPact. DimPact is een vereniging van 43 gemeenten die gezamenlijk applicaties hebben ontwikkeld op basis van de Common Ground visie.
- *Technische redenen*: moderne technologie die flexibeler is:
  - mogelijkheden voor nieuwe apps die eenvoudiger te maken zijn en daarmee betaalbaarder zijn
  - meer keuze uit leveranciers, omdat de (REST) API-technologie wordt gebruikt in plaats van de huidige gemeentelijke uitwisselingsstandaard (StUF-BG)
  - algemene ontevredenheid over de huidige uitwisselingsstandaard (StUF-BG) in de zin van niet precies genoeg en te complex. Voor uitleg zie bijlage 2
  - geen datamagazijn nodig heeft en daardoor goedkoper is. Voor de gemeenten voor wie dit een reden is, is het uitfaseren van het datamagazijn een doel.
- *Inperken bevraging:*
  - gerichte gegevens in plaats van standaard een hele persoonslijst krijgen (meer mogelijkheden voor protocollering)
  - kleiner risico datalek persoonsgegevens

Redenen om nog niet deel te nemen of nog niet alles te benutten geïnterviewden

Redenen van de geïnterviewde gemeenten om nog niet, of niet voor alle applicaties aan te sluiten zijn:

- het tempo van aansluiten van applicaties is afhankelijk van de aanbestedingen van applicaties:
  - er is geen planning met een deadline voor wanneer de applicaties overgezet moeten zijn
  - gezien de beperkte capaciteit van bijvoorbeeld de ICT-afdeling is 'Common Ground' en/of het aansluiten op de BRP API een onderdeel van de aanbestedingseisen, maar is er geen of beperkte inzet op applicaties overzetten naar de BRP API voordat ze in de aanbestedingsplanning aan de beurt zijn
  - onder bestaande applicaties kunnen contracten liggen. Deze openbreken kan geld kosten
  - het aanbod van leveranciers die de applicaties kunnen overzetten is beperkt en/of het is niet bekend welke leveranciers dat voor welke applicaties kunnen doen.
  - ook bij aanbestedingen zijn niet alle leveranciers bereid en/of in staat aan te sluiten op de BRP API
- de BRP API heeft nog geen notificaties (spontane verstrekkingen). Aan een notificatie voor bijvoorbeeld een verhuizing of overlijden zijn vaak vervolgacties gekoppeld in de eigen applicaties. Zolang de notificaties er niet zijn is dat voor een aantal gemeenten een reden om niet of niet meer applicaties aan te sluiten. Het ontbreken van notificaties kan binnen de gemeente worden opgelost, zoals door Den Haag is gedaan. Deze manier wordt complex en te belastend gevonden

door een aantal andere gemeenten.[19]
- in één gemeente is de vereiste van een gateway de reden om vooralsnog niet mee te doen. De gemeente heeft besloten te stoppen met de huidige gateway. Voor het overgaan naar de BRP API moet hier daarom een oplossing voor worden gevonden.
- verder zien enkele geïnterviewde gemeenten een risico in de betrouwbaarheid, dat wil zeggen wat is het risico dat de BRP API of gateway van RvIG en dergelijke er uit ligt waardoor er tijdelijk geen antwoorden op informatievragen kunnen worden gegeven? Dit is een reden om te beginnen met één applicatie en zo te ervaren hoe het gaat. Andere gemeenten vinden met name de vele bevragingen aan de BRP API een risico, vooral als meer gemeenten en organisaties met een publieke taak aansluiten.

De geïnterviewde leveranciers krijgen weinig actieve vragen van gemeenten of gemeenschappelijke regelingen voor het overgaan naar de BRP API en/of het kunnen benutten van de informatievragen. Eén leverancier gaf aan het gebruik van API's, waaronder de BRP-API, actief te stimuleren via een API proeftuin, waar gemeenten en marktpartijen de mogelijkheden van de API's om niet kunnen beproeven.
Redenen die leveranciers geven waarom gemeenten tot nu toe nog niet meedoen zijn:
- het heeft geen prioriteit om over te sluiten, omdat er geen acute problemen zijn die met de BRP API worden opgelost en/of er zijn urgentere informatieproblemen en/of er is weinig capaciteit
- het is moeilijk uitlegbaar wat het voordeel is van de informatievragen, zeker zolang er geen notificaties zijn
- er zijn veel betrokkenen bij gemeenten en gemeenschappelijke regelingen.Wie je waarvoor moet hebben, dat is wie heeft het belang bij de verbetering van een applicatie, is niet altijd eenvoudig te achterhalen. Gemeenten zijn moeilijk te bereiken voor het verbeteren van specifieke applicaties, zelfs als het een aanpassing is waarvoor geen geld wordt gevraagd
- dat de aansluiting via de gateway van gemeenten moet lopen speelt voor sommige leveranciers een rol, voor andere niet. Eén SAAS-leverancier gaf aan dat het bewerkelijk is om alle gemeenten via de gemeentelijke API gateway en bijbehorende protocollen aan te sluiten. Hun voorkeur is gemeenten en gemeenschappelijke regelingen via de eigen gateway aan te sluiten. Dit is bijvoorbeeld bij de BAG API wel mogelijk. Voor andere leveranciers is het geen issue dat de aansluiting via de gateway van de gemeente loopt. Wel herkennen de andere leveranciers dat het lastig is in gesprek te zijn met gemeenten over het aansluiten: wie gaat erover?

Initiatief voor deelname

Het initiatief om deel te nemen aan het experiment bij de geïnterviewde gemeenten en gemeenschappelijke regeling ligt bij de ICT-afdeling en/of informatie-adviseur. Bij één gemeente komt het initiatief vanuit een combinatie van gebruikers en ICT-deskundigheid. De meeste geïnterviewde gemeenten maken deel uit van Common Ground, dat wil zeggen ze zitten in de voorhoede van de Common Ground gemeenten. De inzet van Common Ground is dat deze voorhoede ervaringen opdoen, waarna andere gemeenten gemakkelijker kunnen deelnemen (voor Common Ground, zie bijlage 2).

4.1.4 Redenen deelname en (nog) niet-deelname: enquête

In de vragenlijst die is uitgezet naar gemeenten die deelnemen en gemeenten die (nog) niet deelnemen is ook gevraagd waarom gemeenten wel of (nog) niet meedoen. Op beide vragenlijsten gaan we hieronder in.

Redenen waarom gemeenten meedoen enquête

Aan de gemeenten die aangesloten zijn op de BRP API of bezig zijn met het aansluiten is gevraagd te scoren hoe belangrijk of onbelangrijk een aantal mogelijke redenen is om mee te doen. In figuur 16 hebben we de resultaten hiervan opgenomen. Als we de antwoorden erg belangrijk en belangrijk samen nemen zien we dat iedereen bij 'Beter kunnen bewaren aan welk overheidsorgaan of derde gegevens over een burger zijn verstrekt uit de basisregistratie (artikel 3.22 Wet basisregistratie personen).' belangrijk of heel belangrijk heeft gescoord. Ook de redenen: 'actuele gegevens ophalen' en 'alleen die gegevens ophalen die nodig zijn' scoren heel hoog (95%).
Bij 'de mogelijkheid van het kunnen stellen van informatievragen' valt op dat hier minder vaak 'heel belangrijk' wordt gescoord, maar wel vaak 'belangrijk'. Figuur 16 laat zien dat de invullers in de eerste plaats gericht zijn op actuele gegeven en pas in de tweede plaats op de informatievragen.
Ook is gevraagd of er redenen zijn om deel te nemen die niet zijn genoemd. Hierop zijn weinig antwoorden gegeven. Een aanvullend antwoord is 'Op termijn uitfaseren van gegevensmakelaar en distribueren van kopieën van de BRP.'

19 De huidige werkwijze van notificaties (volgnotificaties op personen) kan worden gekoppeld aan de nieuwe werkwijze. Het nadeel is dat oude en nieuwe technologie dan worden gecombineerd. Dat kost capaciteit en maakt dat het binnen de organisatie lastig is uit te leggen hoe alles werkt. Dit voor een onderwerp dat vaak toch al als complex wordt ervaren. Ook is het de vraag of alle leveranciers voldoende meegaan om oud en nieuw (betaalbaar) te combineren.

Figuur 16 Hoe belangrijk zijn de volgende redenen om mee te doen?
(20 keer ingevuld door deelnemers)

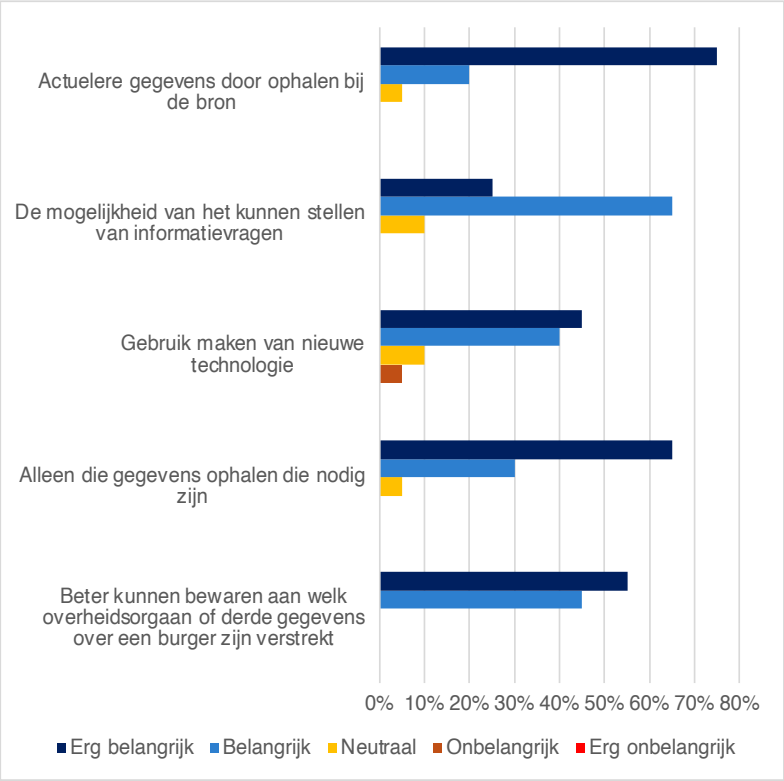

Figuur 17 Wat zijn redenen om (nog) niet mee te doen met het experiment?
(98 keer ingevuld door niet-deelnemers) Meerdere antwoorden zijn mogelijk)

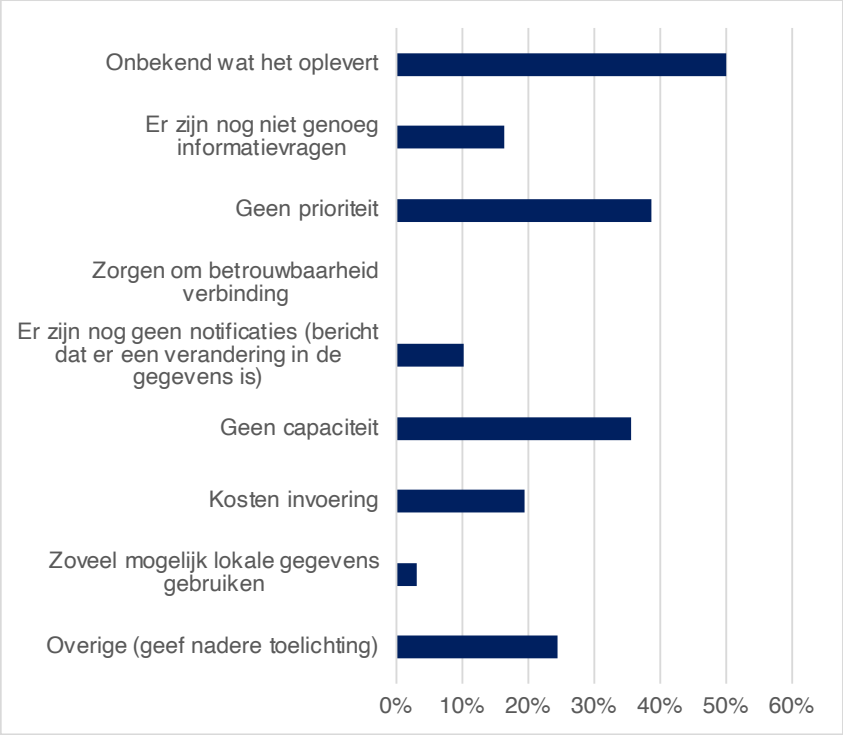

Redenen waarom gemeenten (nog) niet meedoen enquête

Aan de (nog) niet deelnemende gemeenten is gevraagd wat de belangrijkste redenen zijn om nog niet mee te doen. Deze vraag is 98 keer ingevuld. In figuur 17 hebben we een overzicht opgenomen van de antwoorden. De belangrijkste reden is onbekend wat het oplevert (50%). Het op een na vaakst gegeven antwoord is geen prioriteit (39%) en vervolgens geen capaciteit (38%). Er was ook een optie eigen redenen aan te geven. Deze optie is door 24,5% ingevuld. Het belangrijkste antwoord op deze open vraag is onbekendheid, te weinig informatie, geen idee wat we moeten doen. Andere opmerkingen gaan over de leverancier en/of applicaties, zoals ‘we hebben de vraag neergelegd bij de leverancier’ of ‘onze applicaties voldoen nog niet’. Er zijn ook enkele specifiekere opmerkingen, zoals ‘we zijn bezig met een herindeling’. Als we de antwoorden ‘onbekend wat het oplevert’ en de antwoorden bij ‘overige’ die ook over onbekendheid gaan optellen (gecorrigeerd voor dubbeling) dan geeft 66% van de 98 invullers aan dat onbekendheid met wat het oplevert een reden is om (nog) niet mee te doen.

4.1.5 Verdieping redenen wel of niet deelnemen aan het experiment

In deze paragraaf verdiepen we de belangrijkste redenen om wel of niet deel te nemen aan het experiment.

Dataminimalisatie zonder gebruik making van de informatievragen Wat opvalt is dat 'alleen die gegevens ophalen die nodig zijn' een reden is om mee te doen, zie figuur 16. De informatievragen, die dataminimalisatie als doel hebben, zijn vooralsnog minder een reden om deel te nemen. Dataminimalisatie is dus wel een reden, maar het gaat niet altijd om de informatievragen. Een reden die geïnterviewden hiervoor aangeven is dat een deel van de applicaties op het scherm van gebruikers toont wat de gebruikers nodig hebben voor hun taken en wat ze mogen gebruiken. Op de 'achtergrond' werkt er een systeem (datamagazijn) dat bijvoorbeeld een hele persoonslijst tot zijn beschikking heeft. Dit betekent dat dataminimalisatie via informatievragen niet of deels zichtbaar is voor de gebruiker. In de applicaties en het gegevensmagazijn is er wel sprake van dataminimalisatie. Er wordt minder lokaal opgeslagen. De reden hiervoor is dat het gebruik van de technologie van de BRP API specifieke bevragingen mogelijk maakt, waardoor de gegevens niet op de achtergrond (gegevensmagazijn) zijn opgeslagen met als belangrijk voordeel dat die gegevens dan ook niet zijn verouderd. Dataminimalisatie zonder gebruik making van de informatievragen komt dan voort uit het gebruik van de API-technologie en de bijbehorende uitwisselingsstandaarden. Vrijwel alle geïnterviewden pleiten expliciet voor het uitfaseren van de huidige uitwisselingsstandaarden (StUF-BG). Daarbij is dan wel een ruime overgangsperiode nodig, zodat gemeenten kunnen overschakelen

Mogelijke rol van de huidige informatievragen bij dataminimalisatie Een belangrijke vraag aan gemeenten die zijn aangesloten op of bezig zijn met het aansluiten op de BRP API is waarom ze de informatievragen wel of niet gebruiken. In figuur 18 hebben we deze redenen samengevat per informatievraag en in het algemeen. Deze redenen volgen uit de interviews met de gemeenten, gemeenschappelijke regeling en de leveranciers.

Figuur 18 Genoemde redenen om de huidige informatievragen wel of niet te gebruiken

Informatie-vraag	Waarom gebruiken?	Waarom (nog) niet gebruiken?
Aanschrijfwijze en adressering	- meer uniformiteit bij met name het aanschrijven voor de burger - gemeenten kiezen nu vaak hun eigen manier. Als er meer uniformiteit is (bijvoorbeeld één of twee opties) is het eenvoudiger aan te passen en dus goedkoper - dit is vooral een optie voor nieuwe applicaties en/of nieuwe aansluitingen	- dit was jaren geldeden belangrijk, maar is nu voldoende opgelost; de applicaties verwerken de gegevens. De gebruikers zien alleen wat nodig is. - gemeenten hebben daar hun eigen keuzen in gemaakt
Leeftijd	- leeftijd leidt tot meer uniformiteit, omdat soms de geboortedatum deels onbekend is. - soms volstaat leeftijd, zoals bij controles of iemand ouder of jonger dan een bepaalde leeftijd is. - privacy: geen gegevens in een systeem zetten die je eigenlijk niet nodig hebt. Als het bijvoorbeeld alleen nodig is te noteren of iemand minderjarig is of meerderjarig is dat voldoende.	- leeftijd versus de geboortedatum is een beperkt verschil - soms volstaat leeftijd, maar is vervolgens de geboortedatum toch nodig in de applicatie (afhankelijk van de taak). Geboortedatum gebruiken is daarom nuttiger.
Gezag	nuttig voor specifieke taken/applicaties, zoals sociaal team, zorg en veiligheid	- er zijn enkele leveranciers die zelf een gezagsmodule hebben gemaakt. - het grootste probleem van gezag is dat vaak niet voldoende is ingevuld om te bepalen wie het gezag heeft (er is bijvoorbeeld opgenomen dat een derde gezag heeft, maar niet wie).
Bewoning	interessant vooral voor specifieke taken, zoals bijstand, minimabeleid, armoedebestrijding. Wie woonde er de afgelopen vijf jaar?	Dit kan voldoende door zelf een bestandsvergelijking te maken (zie paragraaf 3.3.4).
Verblijfsplaatshistorie	- kan nuttig zijn voor bepaalde taken, zoals jeugdhulp en voor sommige vergunningen. - de verblijfsplaatshistorie is nu niet voor iedere applicatie aan te sluiten. De applicatie kan soms alleen worden gekoppeld aan het BSN en het actuele adres.	dit kan al; is niet nieuw. De adressen worden eenvoudiger weergegeven, maar dat is reeds in de applicaties ingeregeld.
Algemeen	het is van principieel belang zo smal mogelijk te bevragen. Dit vanwege privacy en risico's.	er zijn nog geen notificaties (spontane verstrekkingen).

De redenen genoemd in figuur 18 kunnen worden onderverdeeld in vier redenen. We gaan daar verder op.

1. In de applicaties zijn reeds oplossingen gevonden, bijvoorbeeld voor het adres of de aanschrijfwijze. De informatievragen lossen daarom geen urgent probleem op. Dat de applicaties meer data gebruiken dan noodzakelijk is niet zichtbaar voor de gebruiker; de 'extra' data worden op de 'achtergrond' gebruikt. Dat wil niet zeggen dat de informatievragen ook in de toekomst niet worden gebruikt of een toegevoegde waarde kunnen hebben:

- bij nieuwe applicaties kunnen de informatievragen, zoals aanschrijfwijze en adres worden gebruikt. Het aansluiten is eenvoudiger en eenduidiger.
- bij grote veranderingen – systeemveranderingen – zoals genderneutrale aanschrijfwijze of andere postcodesystematieken is het een voordeel als de aanpassing centraal plaatsvindt in plaats van per applicatie/per gemeente.

2. Een aantal informatievragen kan handig zijn voor specifieke taken. Het gaat dan met name om gezag en bewoning. Deze vragen bieden niet alleen informatie waardoor minder persoonsgegevens worden gebruikt. Ze kunnen ook meer bieden dan medewerkers zelf uit de persoonsgegevens kunnen halen (zie paragraaf 3.3.3 en 3.3.4). Dat geldt bijvoorbeeld voor gezag waarvoor specifieke juridische expertise nodig is en waar het regelmatig gaat om een ad hoc vraag, bijvoorbeeld als er een burenruzie of ruzie in een gezin is. Het binnen de gemeente achterhalen welke gebruikers gebaat zijn bij welke informatievragen kan complex zijn, onder andere omdat het overschakelen naar de nieuwe technologie vaak start vanuit de ICT afdeling. Bij één van de geïnterviewde gemeenten ligt het initiatief voor de deelname bij een specifieke taak. In die gemeente ligt het accent op de deelname aan de informatievragen.

De gemeente Den Haag is het verste met deelname aan het experiment en is bezig met overschakelen naar alle informatievragen. Het overschakelen gebeurt per applicatie, waarbij er telkens communicatie ia met de desbetreffende gebruikers.

3. Onduidelijkheid over wat de informatievragen opleveren kan ook spelen bij gemeenten die al zijn aangesloten op de BRP API. De 'winst' van een informatievraag kan tot specifieke gebruikers beperkt zijn, maar die gebruikers zijn niet altijd betrokken. Voor het gebruik van de informatievragen binnen een gemeente zijn veel mogelijke gebruikers; die zijn niet altijd allemaal in beeld. Een voorbeeld is de informatievraag gezag. Deze informatievraag combineert veel gegevens en is gebaseerd op complexe juridische wet- en regelgeving. Ook gemeenten die de vraag niet gebruiken denken soms dat ze hem gebruiken. Dat kan komen door de categorie gezagsverhouding op de persoonslijst. In die categorie wordt echter een beperkt deel van het gezag opgenomen. In alle andere situaties moet het gezag worden afgeleid via andere persoonsgegevens, zie paragraaf 3.3.3 en hoofdstuk 5.

4. Het ontbreken van notificaties. Hoe bezwaarlijk of niet het ontbreken van notificaties is, is afhankelijk van de applicatie en het doel. Er zijn 'real time' applicaties. Notificaties zijn dan niet van belang. Een voorbeeld is een burger die een formulier gebruikt om een aanvraag in te dienen voor bijvoorbeeld een vergunning. Of een burger die zijn gegevens inziet of gebruik maakt van een website als 'mijngemeente'. Er zijn ook applicaties die gegevens vasthouden, zoals bij applicaties voor uitkeringen, Wmo-voorzieningen en jeugdhulp. Geïnterviewden geven aan notificaties dan door wenselijk te vinden. Het gaat er dan om dat er een bericht komt van verhuizing, overlijden of een andere verandering die relevant is. Het is mogelijk dit te ondervangen door de huidige notificaties te combineren met de nieuwe technologie en werkwijze, zoals de gemeente Den Haag doet. Geïnterviewden van andere gemeenten geven aan dat bewerkelijk te vinden, zeker in de fase waarin er sowieso nog een oud systeem (gegevensmagazijn en StUF-BG) en nieuw (BRP API) systeem onderhouden en beheerd moet worden.

Mogelijkheden voor nieuwe informatievragen

Geïnterviewden hebben we ook gevraagd naar mogelijkheden voor andere informatievragen dan de huidige. Een aantal gemeenten geeft aan daar (nog) niet mee bezig te zijn. Eerst moeten andere stappen worden gezet: meer applicaties en gebruikers moeten worden aangesloten. De gebruikers kunnen vervolgens input geven voor mogelijkheden voor nieuwe informatievragen.

Andere geïnterviewden geven de volgende opties voor informatievragen:

- voor meerderjarigen is het van belang of iemand onder curatele, beschermingsbewind of mentorschap staat
- het aantal verhuizingen op een adres en/of door een persoon. Dit kan iets zeggen over de benutting van een adres in verband met bijvoorbeeld huisvesting arbeidsmigranten, uitbuiting en dergelijke
- of iemand in een gemeente woont of niet (ja/nee, in plaats van een volledig adres)
- inzicht in waar iemand formeel woont en of die woning door anderen wordt gebruik. Dit als verdieping bij het toezicht op het gebruik van recreatiewoningen (bewoning verboden)
- overzicht vanuit welke gemeenten nieuwe inwoners zijn verhuisd in een bepaalde periode. Dit omdat grote gemeenten in de Randstad bewoners stimuleren en soms ondersteunen om in andere gemeenten huisvesting en/of een briefadres te zoeken. Inzicht hierin kan enerzijds helpen bij het adequaat ondersteunen van de nieuwe inwo-

ners en anderzijds om in gesprek te gaan met de gemeenten die 'doorsturen'.

Ook in de enquête is aan de gemeenten die deelnemen aan het experiment de vraag gesteld welke nieuwe informatievragen de invullers zouden willen zien. Dit levert geen aanvullingen op, behalve dat er ook is aangegeven dat bestandsvergelijkingen handig kan zijn.

Tot slot, zijn er enkele gegevens genoemd die de geïnterviewden missen in de BRP:

- contactgegevens: email, telefoonnummer. Deze worden niet in de BRP bijgehouden, maar zijn voor bijvoorbeeld vergunningen wel de basis voor de communicatie.
- meer gegevens over gezag. Daar gaan we in hoofdstuk 5 verder op in.

4.2 Indicatie maatschappelijke en financiële baten en lasten

4.2.1 Maatschappelijke baten en lasten

In het eerste jaar van het experiment is een kleine 50 gemeenten aangesloten op de BRP API. De helft gebruikt de informatievragen en de andere helft (nog) niet. Een volledig beeld van de maatschappelijke baten en lasten kan dus nog niet worden gegeven. De maatschappelijke baten en lasten die we in deze paragraaf op hebben genomen zijn genoemd door geïnterviewden.

Als voordelen zijn genoemd:

- *minder fouten* door minder verouderde gegevensbestanden, omdat er minder uitval van applicaties is omdat de complexiteit van registraties landelijk wordt opgelost.
- door minder fouten in het gebruik van basisgegevens verbetert de *dienstverlening* voor burgers en ondernemers.
- door de nieuwe werkwijze en de informatievragen worden er minder gegevens gebruikt. Door minder gegevens te gebruiken zijn de risico's van gegevensverlies en dergelijke kleiner. Zeker als lokaal archiveren beperkt kan worden. De *privacy* van inwoners wordt zo beter geborgd. Ook wordt het denken over privacy gestimuleerd: wat heb je echt nodig? Is dat een geboortedatum of volstaat de leeftijd? Of volstaat het bijvoorbeeld om te weten of iemand meerderjarig is of niet?
- voor de burger is het *transparanter*. De overheid kan sneller inzicht geven aan wie waarvoor persoonsgegevens zijn verstrekt. Dit komt vooral door de API Gateway. De BRP API speelt daarbij ook een rol volgens sommige geïnterviewden, omdat de 'doelbinding' (wie, waarom, welke informatievraag heeft gesteld) beter kan worden meegegeven. Andere geïnterviewden geven aan dat het ook mogelijk is de huidige uitwisselingsstandaard (StUF-BG) via een gateway te laten lopen. Als dit voor alle koppelvlakken (uitwisselingen) wordt gedaan is het ook centraal gelogd. De eerste groep – die vindt dat de BRP API ook een rol speelt - geeft aan dat dat met StUF BG moeilijker is, omdat de 'doelbinding' niet wordt meegegeven in StUF BG. Dus wie, waarom, wat wil weten is complexer te achterhalen. Dat het recht op inzage via de API gateway en BRP API beter kan worden geborgd laat onverlet dat het wel goed moet worden ingeregeld. Ook moeten alle relevante 'sleutels' (toegang tot applicaties en hardware die niet meer worden gebruikt) voor de volledige periode worden bewaard.
- door de werkwijze kan er *sneller* worden ingespeeld op ontwikkelingen. Landelijk worden aanpassingen gedaan. Applicaties kunnen sneller worden aangesloten. Het is minder complex voor gemeenten.
- *cybersecurity*: systemen moeten goed beschermd zijn tegen hackers en up to date zijn. dat is de basis. Dat kost expertise; dat gaat beter op één plek dan op veel plekken. Op veel plekken expertise inzetten betekent daar een beetje expertise inzetten. Bovendien kan de zwakste schakel gehacked worden.

Als aandachtspunten zijn genoemd:

- als alle mogelijke deelnemers aansluiten op de BRP API levert dat heel veel extra bevragingen op. Dat vindt een aantal geïnterviewden een risico. Kan het systeem het aan? Is de *betrouwbaarheid* voldoende als straks heel Nederland erop aansluit? Landelijk gezien zijn er perioden van grote aantallen verwerkingen (belastingaanslagen, uitkeringsruns, verkiezingen) welke zullen leiden tot miljoenen transacties per etmaal. Het systeem moet heel robuust zijn.
- de transitie vergt aandacht. Overschakelen naar de BRP API kost *tijd*. Tot die tijd zijn er twee systemen.
- zolang er geen notificaties zijn moet de medewerker zelf *actualiseren* in applicaties die personen volgen of de systemen moeten aangepast zodat ze dat ondervangen. Geïnterviewden geven aan dat bewerkelijk te vinden, zeker in de transitiefase, waarin de transitie zelf aandacht vergt.
- er is een *ketenafhankelijkheid*; je kan niet meer naar een lokale collega gaan om een vraag te stellen of iets te regelen. Dit aandachtspunt wordt door een aantal geïnterviewden genuanceerd; de afhankelijkheid is er in het huidige, reguliere systeem ook.
- *cybersecurity* moet goed zijn geregeld, zoals de beheersing van de toegang via autorisatie. De gateway moet een certificaat hebben. Door de BRP API is er één centrale BRP-toegang. Bij een incident, bijvoorbeeld een hack bij RvIG, zijn alle toepassingen die de persoonsgegevens via de BRP API verstrekt krijgen niet meer bruikbaar. In

het huidige systeem blijven gemeenten hun lokale BRP gebruiken voor de eigen inwoner. Ook blijven er veel bronnen van de BRP (gemeenten, RvIG en andere bijhouders). Dat betekent dat ook de lokale bronnen nog steeds cybersecurity aandacht vergen. Bovendien zijn de verbindingen van belang; niet alleen het aantal punten waarop de BRP wordt bijgehouden.

- *de VNG* geeft aan dat:
  - dataminimalisatie op basis van vooraf gedefinieerde informatieproducten gemeenten (en andere partijen) beperkt in de eigen verwerkingsverantwoordelijkheid en de eigen taakuitvoering.
  - de huidige BRP-API niet in lijn is met de door Forum Standaardisatie vastgestelde overheidsstandaarden voor API-toepassing. De VNG vindt dat dit de inzetbaarheid van de API beperkt.
  - een risico op onwenselijke gevolgen, zoals beperkte capaciteit, discussie met leveranciers-en dergelijke, als gevolg van dat RvIG-bepaalt welke informatievragen worden ontwikkeld. Dit punt heeft vooral betrekking op welke organisatie wat doet en waarvoor verantwoordelijke is. In hoofdstuk 7 gaan we daar verder op in.

4.2.2 Financiële baten en lasten

Berichtenverkeer Gebruikers van de BRP-V betalen voor het gebruik van het berichtenverkeer aan de hand van een abonnementsklasse (staffel). Als gemeenten aan het experiment deelnemen stijgt het berichtenverkeer. Als deelnemers aan het experiment door het experiment in een hogere staffel terecht zouden komen zou dat deelnemen aan het experiment afremmen. In het Besluit experiment dataminimalisatie BRP is geregeld dat de gebruikers van de BRP niet meer betalen bij gebruik van meer berichtenverkeer. Voor de deelnemers aan het experiment is de staffel van het peiljaar – dat is 2023 – de basis. Het experiment kost dus geen extra middelen voor het berichtenverkeer.
Gemeenten geven aan dat er gekeken moet worden wat een passende systematiek is voor de bijdrage aan het berichtenverkeer na het experiment. Het gaat dan niet alleen om het eigen gebruik in het berichtenverkeer, maar ook om de stijging van het totaal aantal berichten.

Om deel te nemen aan het experiment kunnen gemeenten de volgende *kosten* hebben:

- *aansluiting* applicaties op de BRP API. De kosten hiervoor die zijn genoemd in de interviews zijn:
  - het hoogst genoemde bedrag in interviews om een applicatie over te sluiten is € 20.000 eenmalig. Kanttekening daar is dat het gaat om het aansluiten van een applicatie op de BRP API. Het gaat nog niet om het gebruik van de informatievragen.
  - sommige applicaties worden voor gemeenten kosteloos overgesloten door de leverancier. Ook dan gaat het om het aansluiten van de applicatie op de BRP API.
  - bij aanbesteding van een applicatie is het bedrag (plus of min) voor het aansluiten op de BRP API onderdeel van de totaalprijs.
- *beheer en onderhoud applicaties*. Voor gemeenten die over zijn met één of een paar API's en de informatievragen nog niet gebruiken zijn er nog geen verschillen in de kosten voor onderhoud en beheer.
- kosten hangen ook af van l*opende contracten*. Voor welke applicaties lopen de contracten af en welke worden sowieso opnieuw aanbesteed? wat zijn de eventuele kosten van het open breken van contracten?
- sommige gemeenten hebben geen *gateway* of een andere geschikte intermediair. Deze moet worden geregeld om mee te doen aan het experiment. Dit brengt structurele kosten met zich mee. De kanttekening hierbij is dat een gateway ook om andere redenen steeds meer nodig wordt. Het gaat dan om werken met API's in het algemeen en webservices.
- kosten variëren ook tussen de mate waarin wordt *uitbesteed* en wat de gemeente zelf doet. Met de kanttekening dat:
  - gemeenten soms meer moeten uitbesteden aan leveranciers, omdat dat een verplichting is van een applicatie.
  - het soms erg moeilijk is medewerkers voor IT-taken te vinden.

Het experiment kan ook financiële baten met zich meebrengen:

- als er *minder fouten* worden gemaakt – zie onder maatschappelijke baten – leidt dat tot minder kosten.
- als er *wijzigingen* moeten worden doorgevoerd, bijvoorbeeld vanwege nieuwe wetgeving, dan kan het doorvoeren van deze wijzigingen goedkoper zijn. Dat wordt pas merkbaar als er meerdere applicaties zijn overgesloten.
- de verwachting van een aantal gemeenten is dat *het uitfaseren van het gegevensmagazijn* kosten bespaart. Andere gemeenten sturen niet actief op uitfaseren en gaan daarom niet uit van deze kostendaling.

Verder is door geïnterviewden opgemerkt dat:

- overschakelen tijd en geld kost, maar dat er een andere *kwaliteit* voor terug komt. Zo kunnen er minder fouten (met name fouten vanwege verouderde gegevens) en minder uitval zijn. Kwaliteit en geld/tijd zijn niet goed met elkaar te vergelijken.
- de *markt* meer 'open' wordt en concurrentie wordt bevorderd. Dit kan leiden tot meer keuzen voor

gemeenten. Dit is een mogelijk voordeel op de langere termijn.

Enquête In de enquête voor gemeenten hebben we aan de gemeenten, die aan het experiment deelnemen, gevraagd wat hun ervaringen met de kosten zijn. 15 van de 20 gemeenten (75%) die de vraag hebben beantwoord geven aan dat nog niet te weten. Drie gemeenten geven aan 'zoals geraamd' en één geeft aan 'hoger dan geraamd'.
Ook hebben we gevraagd aan te geven of de invullers het eens of oneens waren met een aantal stellingen over de kosten. In figuur 19 zijn de stellingen en de scores opgenomen.

De figuur laat zien dat gemeenten zowel een stijging van de kosten verwachten als een stijging van de baten. In de open vraag over de kosten wordt met name opgemerkt dat de kosten nog niet bekend zijn en/of dat de invuller geen inzicht heeft in de kosten.

Tot slot, is voor het inzicht in de financiële baten en lasten het volgende van belang:

- ICT is een *continue proces;* het is niet op een bepaald moment af. Er zijn voortdurend vernieuwingen, verbeteringen en veranderende wet- en regelgeving die moet worden verwerkt. Dat is een reden waarom kosten stijgingen of dalingen vovan meedoen met het experiment niet afzonderlijk zichtbaar zijn.
- naast financiële baten en lasten speelt ook ICT-capaciteit een rol. Er is een *beperkte capaciteit;* deze moet naar prioriteit worden ingezet.
- het is *niet altijd goed af te bakenen wie wat betaalt binnen de gemeente* Wat rekent de ICT-afdeling door aan welke afdelingen voor welke taken?

Figuur 19 Stelling over kosten
(18 keer ingevuld door deelnemende gemeenten)

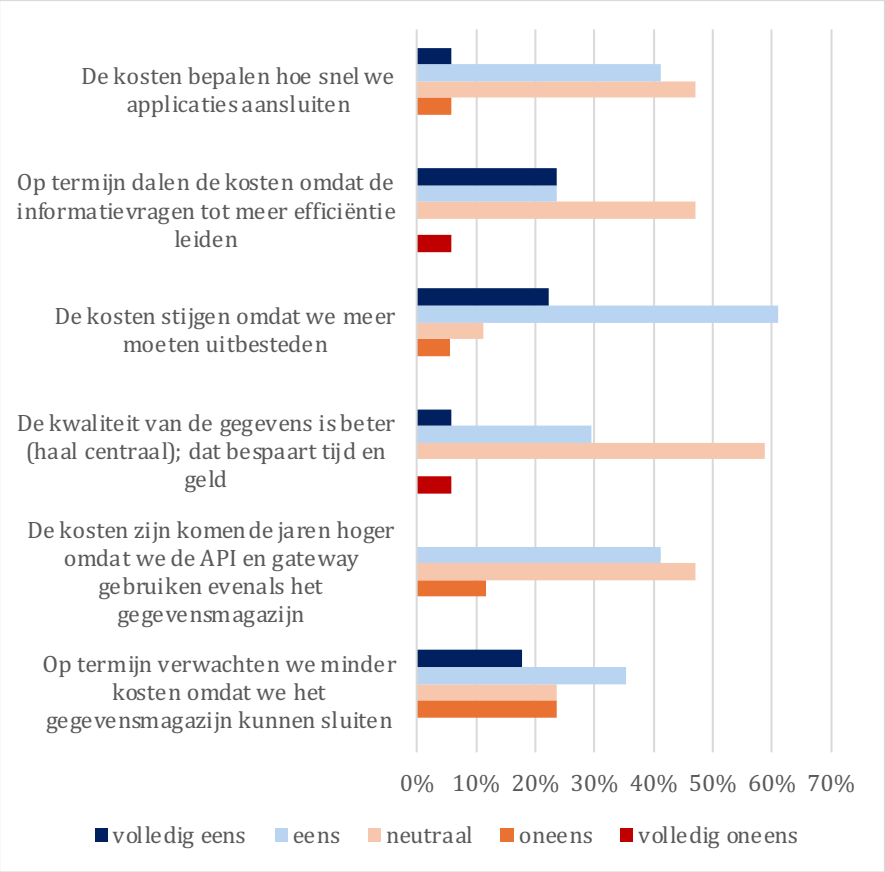

4.2.3 Overige ervaringen

Ervaringen gemeenten die de BRP API gebruiken

Betrouwbaarheid In de interviews met gemeenten is gevraagd naar de ervaringen met het *aansluiten* op de BRP API:

- gemeenten geven aan dat het aansluiten goed is verlopen. Soms zijn er enkele aanpassingen nodig, maar deze waren snel opgelost.
- één gemeente geeft aan dat de doorontwikkeling van de BRP API ertoe leidt dat voor deze gemeente en voor software leveranciers de stap van StUF-BG naar de BRP API steeds groter wordt. Bij het ontwikkelen van nieuwe functiona-

liteiten zou daar rekening mee gehouden moeten worden. Een andere gemeente geeft aan dat er bij nieuwe releases tijd moet zijn om over te schakelen, bijvoorbeeld een half jaar of jaar. Direct over moeten schakelen kan teveel druk op de capaciteit en middelen zetten.

In de relevante periode is er geen uitval van de BRP API geweest.

Fouten en terugmeldingen De BRP kent het systeem van terugmeldingen. De terugmeldingen gaan over persoonsgegevens, bijvoorbeeld een verkeerd adres, spelfout in de naam e.d. Deze terugmeldingen lopen via de gemeente waar de persoon is ingeschreven. Terugmeldingen over informatievragen zijn vanaf februari 2025 mogelijk. Begin maart is er één terugmelding geweest in februari 2025. Deze terugmelding is nog in behandeling bij de gemeente van bijhouding. De melding ging over de verblijfsplaatshistorie.

Communicatie De geïnterviewde gemeenten zijn tevreden over de communicatie. De communicatie loopt vooral goed als de gemeente al betrokken is. Als een gemeente nog niet deelneemt of al contacten heeft dan is de benodigde informatie moeilijk vindbaar en verloopt het leggen van contact niet soepel.

In de *enquête* is aan gemeenten, die deelnemen aan het experiment, gevraagd of ze tevreden zijn tot nu toe. De antwoorden op deze vraag zijn in figuur 20 opgenomen.
Veel antwoorden over zowel het aansluiten als de werking en betrouwbaarheid van de BRP API zijn met neutraal beantwoord. In de toelichting op het antwoord wordt aangegeven dat de gemeenten nog bezig zijn met aansluiten of net zijn aangesloten, waardoor ze nog te weinig ervaring hebben en daarom (veelal) voor neutraal hebben gekozen.
Bij het aansluiten van de applicatie(s) op de BRP API is één gemeente ontevreden. De reden hiervoor is dat het een grotere aanpassing vergt om de applicaties aan te passen door de wijze waarop de nieuwe versie van de API is geïmplementeerd.

Figuur 20 Hoe tevreden bent u tot nu toe?
(18 keer ingevuld door deelnemende gemeenten)

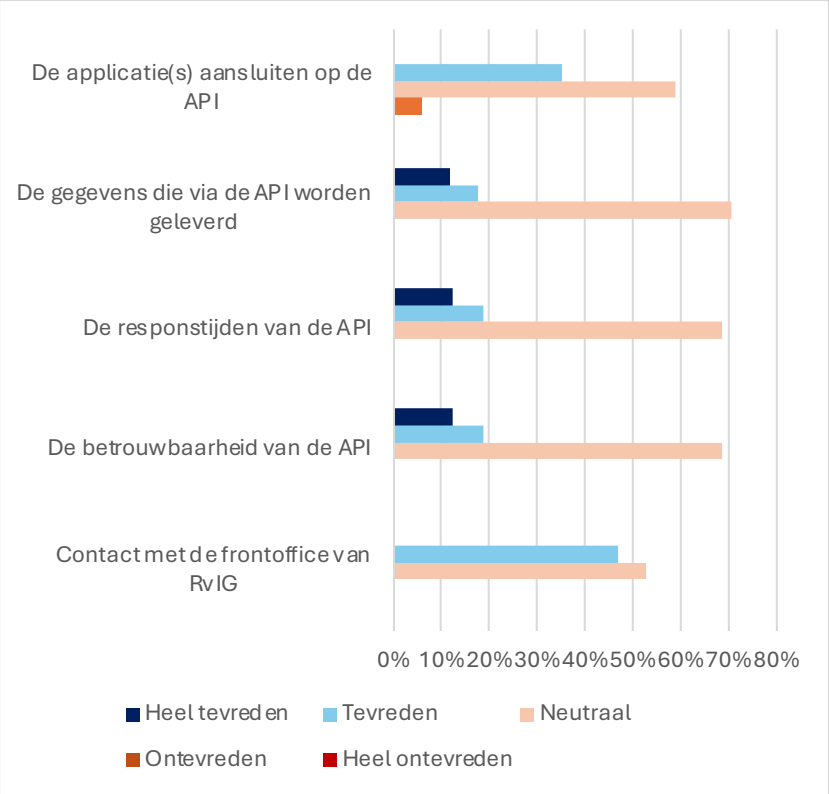

Ervaringen gemeenschappelijke regeling

De geïnterviewde gemeenschappelijke regeling doet taken in mandaat van de zes gemeenten en één provincie. De geïnterviewde gemeenschappelijke regeling heeft één autorisatiebesluit voor de gemandateerde taken[20] waarin alle deelnemers zijn opgenomen. De gemeenschappelijke regeling is aangesloten op de BRP API, maar gebruikt nog geen informatievragen. Het gebruik van de BRP API kent voor de gemeenschappelijke regeling enkele aandachtspunten. De omgevingsdienst heeft een eigen aansluiting op de BRP API met een eigen API gateway en een eigen beveiligings-

20 Daarnaast heeft deze gemeenschappelijke regelen (een Omgevingsdienst) één besluit voor de directeur voor de bestuurlijke strafbeschikking. Deze is niet relevant voor deze evaluatie.

certificaat. Bij iedere vraag wordt het afnemers ID van de gemeente namens wie zij de vraag stellen voor de desbetreffende vragen gebruikt. Indien een burger inlogt en een vergunning aanvraagt is dit zonder problemen als de vergunning wordt aangevraagd voor een object in dezelfde gemeente als waar de aanvrager woont. Voor de situaties waarin de aanvraag voor een object in één van de andere gemeenten is, die deelneemt aan de gemeenschappelijke regeling, moet de applicatie anders worden ingericht (namelijk zodanig dat als de burger inlogt zijn/haar gegevens nog niet worden opgevraagd, omdat dit het opvragen van gegevens dan nog niet namens de juiste gemeente gedaan kan worden). Dit wordt door de gemeenschappelijke regeling als belastend ervaren. In hoofdstuk 7 gaan we verder in op de systematiek van autoriseren voor het experiment.

Ervaringen gemeenten die (nog) niet deelnemen

Aan de (nog) niet deelnemers hebben we de vraag gesteld: Welke ondersteuning zou uw organisatie helpen bij het overgaan op de API? In figuur 21 zijn de antwoorden opgenomen. 78% van de invullers geeft aan dat er meer informatie nodig is. Bij het antwoord 'overige' is in de toelichting door de invullers ook een aantal keer aangegeven dat meer informatie nodig is. Bij die vraag worden ook diverse malen opmerkingen over de ICT gemaakt, zoals 'Ik weet niet of onze nieuwe applicatie dit ondersteunt'. Ook dit is in de kern een vraag om meer informatie, waarbij een deel van het antwoord binnen de eigen organisatie kan liggen. De laatste vraag van de enquête was een open vraag: 'Heeft u opmerkingen of vragen over het experiment dat informatievragen mogelijk maakt (de BRP API) of de vragenlijst?' Op deze vraag werd vooral aangegeven dat meer informatie wenselijk is. Andere opmerkingen gingen met name over de evaluatie, zoals wanneer het rapport wordt toegezonden.

Figuur 21 Welke ondersteuning zou uw organisatie helpen bij het overgaan op de API? (Meerdere antwoorden zijn mogelijk)
(92 keer ingevuld door (nog) niet deelnemende gemeenten)

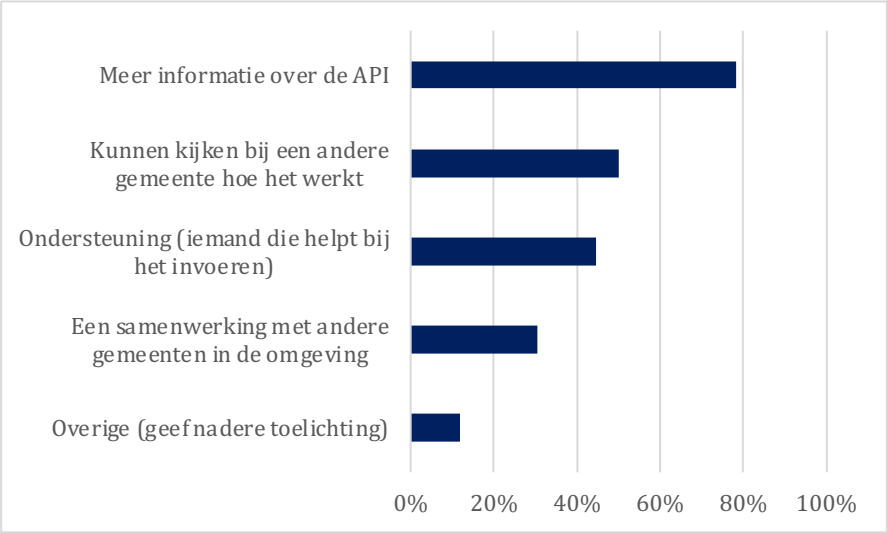

Figuur 21 laat ook zien dat 50% van de invullers aangeeft dat kijken hoe het bij een andere gemeente werkt wenselijk is. Ondersteuning (45% van de invullers) en samenwerken (30%) is ook een mogelijkheid.
In de interviews is door een gemeente aangegeven dat meer facilitering vanuit BZK en/of VNG wenselijk is. De reden daarvoor is dat gemeenten dan niet allemaal alles zelf hoeven te doen. Dit kan tijd besparen. Een voorbeeld hiervan zijn standaardtools en formulieren, zoals de DPIA (Data protection impact assessment). Deze zou standaard aangeleverd kunnen worden volgens sommige geïnterviewden. Nu moeten alle gemeenten die zelf maken, terwijl het overal hetzelfde is. En er moet overal een eigen functionaris persoonsgegevens naar kijken; dat kost geld en tijd. Een ander voorbeeld is dat gemeenten nu geen onderhandelingspositie met leveranciers hebben over bijvoorbeeld de aansluiting op de BRP API en andere aanpassingen aan de applicaties. Het onderhandelen kost ook tijd. Ook betalen gemeenten meer als ze een onvoldoende onderhandelingspositie hebben.

4.3 Totaalbeeld gemeenten

In dit hoofdstuk hebben we beschreven hoeveel gemeenten in het eerste jaar van het experiment deelnemen en waarom. Ook zijn we ingegaan op de vragen waarom nemen ze deel? en waarom (nog) niet). Welke financiële en maatschappelijk baten en lasten worden verwacht? In deze paragraaf gaan we voor alle criteria van het Besluit experiment dataminimalisatie BRP na of we een antwoord op het criterium kunnen geven of dat dat nog niet kan of nog niet volledig. Voor een deel

van de criteria is de analyse gebaseerd op overwegingen en verwachtingen van de deelnemers en de (nog) niet deelnemers. Er zijn dan te weinig deelnemers en/of het is nog te vroeg om een analyse te maken van de daadwerkelijk opgetreden effecten. Het gaat dan bijvoorbeeld om de maatschappelijke baten en lasten. De overwegingen en verwachtingen kunnen input opleveren voor het vervolg van het experiment. Het gaat dan om de criteria onder b, een deel van c en d (voor een overzicht van de criteria, zie figuur 1 in hoofdstuk 1).

Aantallen verstrekkingen

Criterium a1° betreft het aantal verstrekkingen door de minister van BZK. Het aantal verstrekkingen door de minister van BZK aan gemeenten is opgenomen in figuur 13 en 14. Voor deze aantallen zijn gegevens van RvIG gebruikt. Deze cijfers hebben we gecorrigeerd. Als het aantal informatievragen per maand erg beperkt is (voor de definitie daarvan zie de toelichting bij figuur 12) voor een gemeente hebben we de gemeente ingedeeld bij in categorie 2 'aangesloten op de BRP API, maar gebruikt de informatievragen nog niet'. De informatievragen van deze gemeenten zijn uit de tellingen gehaald. De reden is dat als het gebruik van de informatievragen erg beperkt is dat erop wijst dat de gemeente nog bezig is met aansluiten en/of dat de informatievragen niet worden gebruikt, zoals bedoeld in het Besluit experiment dataminimalisatie BRP. Er is bijvoorbeeld ook een gemeente die de informatievragen alleen gebruikt voor controle van gegevens als daar een aanleiding voor is.

De figuren 12 en 13 geven aan dat het aantal gemeenten dat deelneemt gestaag toeneemt, evenals het gebruik van de informatievragen. Het totale aantal gestelde informatievragen is voor de 25 deelnemende gemeenten, exclusief Den Haag, ruim 166.000 in februari 2025. In december 2024 was het totaal 274.000 door 16 gemeenten. Een reden hiervoor is dat er aan het einde van het jaar een piek in de bevragingen is. Het aantal bevragingen per informatievraag is vooralsnog beperkt. Daar is een aantal redenen voor:

- vrijwel alle gemeenten sluiten met *één of een enkele applicatie* aan, terwijl gemeenten veel applicaties hebben die de informatievragen kunnen gebruiken. Veel applicaties gebruiken bijvoorbeeld een aanschrijfwijze en adres. Geïnterviewde gemeenten die deelnemen aan het experiment geven aan de aansluiting op de BRP API per aanbesteding te doen en/of ze wachten op de notificaties voor de BRP API.
  Alleen de gemeente Den Haag is met alle applicaties, die aangesloten waren op het gegevensmagazijn voor persoonsgegevens uit de BRP, overgegaan naar de BRP API. De gemeente Den Haag heeft het gegevensmagazijn gesloten. In figuur 14 zijn de aantallen verstrekkingen aan de gemeente Den Haag opgenomen, Dit aantal is ruim 10 maal groter dan de andere deelnemende gemeenten samen.
- in totaal zijn er 28 februari 2025 49 gemeenten op de BRP API aangesloten. 26 gebruiken de informatievragen. 22 gemeenten zijn *wel aangesloten op de BRP API, maar gebruiken de informatievragen (nog) niet.* Een reden hiervoor is dat gemeenten die nu aansluiten (de voorlopers) aansluiten vanwege 'halen bij de bron, één maal registreren, meervoudig gebruik'. De voordelen hiervan zijn onder andere actuelere gegevens, minder fouten en minder dataopslag. Andere redenen zijn een flexibeler gebruik van de technologie, waardoor er meer keuzen is uit apps en leveranciers.
- uit de enquête aan gemeenten blijkt dat *gemeenten die nog niet aansluiten* onbekend zijn met het experiment en/of wat het oplevert. Een andere belangrijke reden is dat het experiment geen prioriteit heeft en/of er niet voldoende capaciteit is en/of er is afhankelijkheid van de leverancier.
- leveranciers geven aanvullend aan dat er *veel betrokkenen* zijn bij gemeenten en gemeenschappelijke regelingen. Wie je waarvoor moet hebben, dat is, wie heeft het belang bij de verbetering van een applicatie, is niet altijd eenvoudig te achterhalen. Gemeenten zijn moeilijk te bereiken voor het verbeteren van specifieke applicaties, zelfs als het een aanpassing is waarvoor geen geld wordt gevraagd.

Criterium a2° betreft het aantal verstrekkingen door de colleges van B&W. De aantallen hiervan zijn aan de gemeente Den Haag opgevraagd. Een vergelijking tussen de opgave van de gemeente Den Haag en RvIG laat zien dat beide anders tellen. RvIG telt bevragingen per vraag per persoon; dat is wat voor de evaluatie van het experimentbesluit het benodigde inzicht geeft. De gemeente Den Haag telt anders.
Aan de andere deelnemende gemeenten is deze vraag niet gesteld. De belangrijkste reden hiervoor is dat gemeenten, najaar 2024, nog maar net gestart zijn met aansluiten. In komende jaren kan worden gekeken naar welke afdelingen en/of voor welke taken de informatievragen worden gebruikt. Dat is interessant als meer applicaties zijn aangesloten. In komende evaluaties kan dit inzicht bieden. Een randvoorwaarde is dan wel een eenduidige telwijze.

Terugmeldingen en fouten (betrouwbaarheid antwoorden)

Criteria a3° - 6° gaan over fouten en de terugmeldvoorziening voor de informatievragen. De terugmeldvoorziening is februari 2025 aangepast voor de informatievragen. Vooralsnog is er één terugmelding.
Het doel van de criteria a3°-6° is de betrouwbaarheid nagaan van de gebruikte bewerkingsregels en de gegenereerde informatie. We hebben hierover vragen gesteld aan gemeenten. In gesprekken wordt aangegeven dat fouten en terugmeldingen over de onderliggende persoonsgegevens gaan. Er is geen aanleiding

om te verwachten dat dat verandert door de informatievragen.
Als we betrouwbaarheid breder zien – inclusief het proces van aansluiten op de BRP API en de betrouwbaarheid van de verstrekkingen door de BRP API – dan geven deelnemende gemeenten in gesprek en in de enquête aan dat ze hier nog niets over kunnen zeggen, omdat ze nog bezig zijn met aansluiten; er is nog te weinig ervaring. Een enkele gemeente geeft aan de betrouwbaarheid bij grote bevragingen wel een zorgpunt te vinden. Van belang daarbij is dat niet alleen de informatievragen via de BRP API lopen, maar ook de verstrekking van persoonsgegevens.
Het aansluiten zelf is tot nu toe goed verlopen. Wel wordt aandacht gevraagd voor de release van een nieuwe versie van de API. Voor grote wijzigingen is een overgangsperiode en capaciteit nodig van de deelnemende gemeenten.

Verwachtingen gebruik informatievragen

Criterium b1° betreft de vraag of overheidsorganen en derden hun taken uit kunnen voeren met informatie in plaats van gegevens. Criterium b2° gaat over het verschil in gebruik van informatie ten opzichte van persoonsgegevens.
Een aantal gemeenten heeft najaar 2024 ervaring met de informatievragen: aanschrijfwijze, adressering en leeftijd. De ervaring is nog maar over een korte periode en, uitgezonderd Den Haag, voor een beperkt aantal applicaties. In deze evaluatie gaat het daarom om overwegingen om informatievragen wel of niet te gebruiken. In figuur 22, op de volgende bladzijde, geven we een samenvattend overzicht. De informatievragen adres en aanschrijfwijze kunnen bruikbaar zijn, maar de toegevoegde waarde is op korte termijn beperkt. Op de langere termijn kan het efficiënt zijn, bijvoorbeeld bij nieuwe applicaties en bij systeemveranderingen, zoals anders omgaan met geslacht. Geïnterviewden geven aan dat het voor aanschrijfwijze handig zou zijn als er meer dan één optie is, bijvoorbeeld een formele en informele optie.
De informatievraag leeftijd is voor een aantal taken niet bruikbaar, voor checkvragen, zoals is deze persoon jonger/ouder dan 18 of jonger/ouder dan 65 kan het handig zijn. Dit worden ook wel ja/nee vragen of hit-no-hit vragen genoemd.
Bij de informatievraag gezag zien we dat deze niet door iedereen goed wordt begrepen. Dat kan komen omdat het antwoord op deze informatievraag de afgelopen jaren is ontwikkeld via de pilot gezagsmodule. De pilot is vervolgens voortgezet in de informatievraag gezag. Het antwoord (dat wil zeggen de afleidingsregels) worden nog steeds doorontwikkeld, zie verder hoofdstuk 5.
De informatievragen gezag, verblijfsplaatshistorie en bewoning kunnen voor bepaalde taken toegevoegde waarde hebben. Dit vergt betrokkenheid van degenen die de taken uitvoeren; de gebruikers van de applicaties. Dit betekent weer dat er communicatie moet zijn gericht op deze gebruikers. We zien dat het initiatief om deel te nemen aan het experiment bij de geïnterviewde gemeenten en gemeenschappelijke regeling bij de ICT-afdeling en/of informatie-adviseur ligt. Dit op een uitzondering na. Indien het wenselijk is dat hier duidelijkheid over komt betekent dit dat het experiment hier aandacht voor moet hebben. In hoofdstuk 8 gaan we daar verder op in.

Mogelijke verbeteringen autorisatiepraktijk

Criterium b3° betreft de vraag of er gerichter kan worden geautoriseerd. Gericht – of trapswijs – autoriseren kan via een ja/nee vraag (een gesloten vraag). De huidige informatievragen en het gebruik ervan door gemeenten zijn nog niet ver genoeg ontwikkeld om dit criterium te analyseren.
Een aantal geïnterviewden geeft voorbeelden waarbij in een aantal stappen gegevens worden verstrekt. Een voorbeeld is een informatievraag zoals: Is deze jongere meer- of minderjarig? Als het antwoord minderjarig is kan de vervolgvraag worden gesteld wie het gezag heeft. Als het antwoord nee is kan niet worden doorgezocht op ouders en/of gezag. Voor dergelijke informatievragen kan getrapt worden geautoriseerd. Voor andere controles, zoals, woont iemand in de gemeente ja/nee, is getrapte autorisatie ook mogelijk.

Verwachtingen verbeteringen recht op inzage

Criterium b4° betreft het beter uitvoering geven aan artikel 3.11 van de Wet BRP, dat is dat gedurende twintig jaren volgend op de verstrekking van gegevens aantekening van de verstrekking wordt gehouden. Voor gemeenten is dit belangrijk gezien de grote hoeveelheid taken die gemeenten hebben voor met name hun (voormalig) ingezetenen. Gegevens kunnen voor diverse taken en om verschillende redenen worden opgevraagd. Diverse geïnterviewden geven aan dat het voldoen aan artikel 3.11 met de API gateway en de BRP API beter kan. De belangrijkste reden is de API gateway. De gateway zorgt voor transparantie van de logging en protocollering van de gateway. Een aantal geïnterviewden geeft aan dat het ook mogelijk is de huidige techniek (StUF-BG) via een gateway te laten lopen. Andere geïnterviewden geven aan dat het met de huidige techniek misschien wel mogelijk is, maar moeilijker, omdat in het gebruik van de huidige techniek de ‘doelbinding’ bij het opvragen van persoonsgegevens niet wordt meegegeven. Dus wie, waarom, wat wil weten is complexer te achterhalen. Ondanks dat het recht op inzage via de API gateway en BRP API beter kan worden geborgd moet het wel goed worden ingeregeld. Ook moeten alle relevante ‘sleutels’ (toegang tot applicaties en hardware die niet meer worden gebruikt) voor de volledige periode worden bewaard.

Figuur 22 Samenvatting overwegingen wel of niet gebruiken van informatievragen door gemeenten

	Wordt de informatievraag gebruikt?	Verwachte bruikbaarheid korte termijn	Verwachte bruikbaarheid langere termijn	Randvoorwaarde
aanschrijfwijze	eind 2024 gebruikt door circa 20 gemeenten	- bruikbaar, maar voegt weinig toe op korte termijn - uniformiteit is een voordeel, maar meer opties nodig (formeel, informeel)	als wordt deelgenomen met meerdere applicaties is het een voordeel bij grote veranderingen.	- notificaties zijn nodig - meenemen bij aanbesteding - leveranciers moeten meewerken. - binnen de gemeentelijke organisatie moet het duidelijker zijn wie betrokken moet zijn (ook vanuit de inhoud)
adressering		bruikbaar, maar voegt weinig toe op korte termijn	hiervoor geldt hetzelfde als voor de aanschrijfwijze, maar in mindere mate.	
leeftijd	eind 2024 gebruikt door circa 20 gemeenten	- voor diverse gebruikers is de geboortedatum nodig; voor de taak en voor identificatie. - leeftijd is minder privacy gevoelig dan de geboortedatum. Als alleen gecheckt moet of iemand meerderjarig is, of een andere specifieke leeftijd is een ja/nee vraag beter voor de privacy.	hangt van het type taak/type gebruiker af. Gaat het om hit no hit, om een taak waarbij gegevens worden vastgehouden (bijvoorbeeld. leerplicht), of om een taak die leeftijdgebonden is?	
gezag	eerste gemeentelijke gebruiker eind 2024 aangesloten	uit diverse antwoorden van gemeenten blijkt dat de inhoud van deze informatievraag niet voldoende bekend is.	eindgebruikers moeten zijn betrokken	
bewoning	eerste gemeentelijke gebruiker begin 2025 aangesloten	deze vraag is voor specifieke gebruikers interessant, maar voor de meeste gebruikers niet.	eindgebruikers moeten zijn betrokken	
verblijfsplaatshistorie	eerste gemeentelijke gebruiker begin 2025 aangesloten	deze vraag is voor specifieke gebruikers interessant, maar voor de meeste gebruikers niet.	eindgebruikers moeten zijn betrokken	

Verwachtingen of het antwoord op de informatievraag volstaat

Criterium c1° houdt de vraag in of de verstrekking van specifieke gegevens achterwege kan blijven door de verstrekking van informatie. Om deze vraag te beantwoorden is het nodig dat een gemeente over is met voldoende relevante applicaties om dat te beoordelen. Dat geldt ten tijde van het ophalen van de input van gemeenten voor deze evaluatie (najaar 2024) alleen voor de gemeente Den Haag. Alle applicaties van de gemeente Den Haag, waarvoor het relevant is, gebruiken de informatievragen adres, aanschrijfwijze, leeftijd en bewoning. Het gegevensmagazijn is gesloten. Dit wil echter niet zeggen dat er geen persoonsgegevens meer worden gebruikt. Via de aansluiting op de BRP API worden ook persoonsgegevens opgehaald, sowieso voor gegevens die niet via een informatievraag kunnen worden verstrekt. Of alle applicaties volledig zijn overgeschakeld naar de informatievragen, waar mogelijk, wordt komend jaar door Den Haag geëvalueerd. Eén gemeente is te weinig om conclusies te trekken. Den Haag is bovendien de derde gemeente van Nederland wat betreft het aantal inwoners. De mogelijkheden voor bijvoorbeeld de eigen capaciteit zijn daarom groter.
Om criterium c1° te kunnen evalueren is het nodig dat diverse gemeenten met relevante en representatieve applicaties overgaan naar de BRP API én de informatievragen. Het kan dan gaan om gemeenten van verschillende groottes (naar inwoneraantal) en diversiteit wat betreft enkele andere kenmerken, zoals veel uitbesteed (regiegemeente).

Het nog niet kunnen beantwoorden van criterium c1° houdt in dat criterium c4° ‘of verplicht gebruik ook zou moeten gelden voor (bepaalde categorieën van) informatie’ ook niet kan worden beantwoordt.

Mogelijke aanvullingen op de persoonslijst

Criterium c2° betreft de vraag of er informatie zou moeten worden bijgehouden op de persoonslijsten van ingeschrevenen.
Criterium c3° betreft de vraag of er gegevens op de persoonslijst moeten worden bijgehouden om de informatievraag te kunnen beantwoorden.
De meeste gemeenten die bezig zijn met het aansluiten op de BPR API zijn bezig met aansluiten en nog niet met wat meer mogelijk is. De opties die zijn genoemd zijn bijvoorbeeld:

- of meerderjarigen onder curatele, beschermingsbewind of mentorschap staat.
- mailadres, telefoonnummer van personen.

Verwachtingen financiële en maatschappelijke baten en lasten

Inzicht in de financiële baten en lasten Hoeveel het gemeenten kost om aan te sluiten en wat vervolgens de structurele lasten zijn en of die lasten lager of hoger zijn dan de huidige lasten is niet uit de administratie van gemeenten te halen. Daar is een aantal redenen voor. Kort samengevat:

- gaat het bij ICT om overheadkosten, deze zijn vaak lastig eenduidig aan taken te koppelen. Welke afdelingen gebruiken het gegevensmagazijn en wie betaalt er dan voor?
- gaat het om een aanpassing die vaak met andere aanpassingen – dat is een nieuwe applicatie – wordt meegenomen. De deelkosten voor het aansluiten op de BRP API zijn dan niet duidelijk.
- onderhoud en beheer worden voor een hele applicatie/meerdere applicaties gedaan. Kosten van de nieuwe situatie (informatievragen) versus de oude situatie (persoonsgegevens) zijn niet één op één te linken aan de kosten voor een nieuwe versus een oude applicatie.

In paragraaf 4.2 zijn diverse factoren genoemd waar baten en lasten van gemeenten voor de BRP API afhangen. Indien de baten en lasten van gemeenten inzichtelijk moeten zijn is het nodig dat een of meerdere gemeenten de kosten en baten expliciet gaan bijhouden hiervoor.

Inzicht in de maatschappelijke baten en lasten Er zijn diverse maatschappelijke baten en lasten genoemd. Het gaat dan vooralsnog om verwachte baten en lasten. In figuur 23, op de volgende bladzijde, hebben wij deze opgenomen. Daarbij hebben wij de baten en lasten zoveel mogelijk tegenover elkaar gezet. Hierbij valt op dat:

- tegenover de voordelen van de BRP API – betere borging privacy en transparantie – staat geen nadeel of risico.
- er zijn drie voor- en nadelen die vooralsnog niet aantoonbaar waar of niet waar of deels waar zijn:
  - alle voordelen van de Haal Centraal gedachte (minder fouten, minder uitval) staan tegenover het risico van betrouwbaarheid van de BRP API. Betrouwbaarheid in de zin van niet meer kunnen leveren door een technisch of ICT probleem.
  - over de vraag of de cybersecurity beter wordt geborgd bij de huidige werkwijze of bij de nieuwe is geen eenduidig beeld.
  - tegenover het voordeel van centraal bewerken van gegevens staat de principiële vraag of centrale bewerking door RvIG wenselijk is of niet. Hier gaan we in hoofdstuk 8 verder op in.

Of de BRP API voldoende betrouwbaar is en of de cybersecurity voldoende geborgd is zijn ICT-vraagstukken. Deze vraagstukken vergen een nadere uitwerking en/of communicatie over deze nadere uitwerking. Het voordeel van centraal bewerken versus de wenselijkheid ervan vergt eveneens een verdere uitwerking en vooral ook een debat hierover.

Tot slot is het van belang dat er enkele belangrijke transitie aandachtspunten zijn. Deze zijn niet in de tabel opgenomen. Deze punten zijn:

- zolang er geen notificaties zijn moet de medewerker zelf actualiseren in applicaties die personen volgen. Een alternatief is dat gemeenten zelf de systemen aanpassen om het actualiseren te automatiseren.
- de transitie vergt aandacht. Overschakelen naar de BRP API kost tijd. Tot die tijd zijn er twee systemen waardoor de maatschappelijke (en financiele) baten minder goed te behalen en/of te onderscheiden zijn.

Figuur 23 Verwachte maatschappelijke baten en lasten informatievragen

voordelen	nadelen / risico's
minder fouten door minder verouderde gegevensbestanden en minder uitval van applicaties	de vraag is of de betrouwbaarheid voldoende is als veel/alle mogelijke deelnemers aansluiten op de BRP API. Optreden van dit risico heeft consequenties voor uitval en diensteverlening.
door minder fouten in het gebruik van basisgegevens verbetert de dienstverlening aan burgers en ondernemers	
door minder gegevens te gebruiken zijn de risico's van gegevensverlies en dergelijke kleiner. Zeker als lokaal archiveren beperkt kan worden.	
voor de burger is het transparanter. De overheid kan sneller inzicht geven aan wie waarvoor persoonsgegevens zijn verstrekt. Dit komt vooral door de API Gateway.	dit kan deels ook via de huidige techniek, maar is bewerkelijker en levert minder inzicht op (minder mogelijkheden voor aangeven van het doel van het opvragen van gegevens.)
door de werkwijze kan er sneller worden ingespeeld op ontwikkelingen. Landelijk worden aanpassingen gedaan. Applicaties kunnen sneller worden aangesloten.	- er is een ketenafhankelijkheid; je kan niet meer naar een lokale collega gaan om een vraag te stellen of iets te regelen. - de VNG geeft aan dat dataminimalisatie op basis van vooraf gedefinieerde informatieproducten gemeenten beperkt in de eigen verwerkingsverantwoordelijkheid en de eigen taakuitvoering. - ook verwacht de VNG onwenselijke gevolgen, zoals beperkte capaciteit, discussie met leveranciers-en dergelijke, als gevolg van dat RvIG-bepaalt welke informatievragen worden ontwikkeld.
cybersecurity: systemen moeten goed beschermd zijn tegen hackers en up to date zijn. Dat betekent dat veel expertise nodig is; dat gaat beter op één plek dan op veel plekken.	door de BRP API is er één centrale BRP-toegang. Bij een incident, bijvoorbeeld een hack bij RvIG, zijn alle toepassingen, die de persoonsgegevens via de BRP API verstrekt krijgen, niet meer bruikbaar. In het huidige systeem blijven gemeenten hun lokale BRP gebruiken voor de eigen inwoner. Ook blijven er veel bronnen van de BRP (gemeenten, RvIG en andere bijhouders). Dat betekent dat ook de lokale bronnen nog steeds cybersecurity aandacht vergen.

Hoofdstuk 5 Pilot gezagsmodule

Een van de huidige informatievragen is de gezagsvraag. Deze informatievraag is een doorontwikkeling van de pilot met de gezagsmodule. De pilot gezagsmodule is augustus 2022 gestart en was tot en met 31 december 2024 beschikbaar bij Logius. In dit hoofdstuk gaan we in op de pilot gezagsmodule. In paragraaf 5.1 beschrijven we de aanleiding voor de gezagsmodule en de opzet van de pilot. In paragraaf 5.2 gaan we in op de deelnemers aan de pilot en de mate waarin de gezagsmodule is gebruikt. Ook staan we stil bij de vraag of de deelnemers aan de pilot over zijn geschakeld naar de informatievraag gezag. In paragraaf 5.3 gaan we in op de maatschappelijke en financiële baten en lasten. In paragraaf 5.4 geven we het totaalbeeld van de pilot gezagsmodule in zoverre relevant voor de informatievraag gezag. Vrijwel alle evaluatiecriteria zijn relevant voor deze informatievraag.

Dit hoofdstuk is gebaseerd op drie interviews met deelnemers aan de pilot en interviews met het Ministerie van J&V, Logius en RvIG. Ook is gebruik gemaakt van de evaluatie van de gezagsmodule van voorjaar 2023.[21]

5.1 Aanleiding voor en opzet van de pilot gezagsmodule

Aanleiding voor de pilot Voor diverse maatschappelijke taken is het belangrijk te bepalen wie het gezag over een minderjarige heeft. Het gaat bijvoorbeeld om:

- Koninklijke Marechaussee (KMar): reizen met minderjarigen
- politie: handelen bij onveilige situaties
- Veilig Thuis: meldingen huiselijk geweld en kindermishandeling
- ziekenhuizen: toegang tot het medisch dossier van een minderjarige
- partners jeugdbescherming (Raad voor de Kinderbescherming, gecertificeerde instellingen, Nidos, rechtspraak)

In de evaluatie van de pilot gezagsmodule wordt het aantal mogelijke bevragingen voor de gezagsmodule geschat op 11 miljoen (p. 25, Evaluatierapport pilot Gezagsmodule).
In het evaluatierapport wordt aangegeven dat het sinds 1996 regelmatig is aangekaart dat het voor instanties complex is te bepalen wie het ouderlijk gezag heeft. Bepalen van het gezag vergt specialistische juridische kennis. Deze kennis is schaars. Daar komt bij dat een deel van de professionals geen toegang heeft tot alle benodigde informatie; het is dan onmogelijk om de vraag wie het gezag heeft met zekerheid correct te beantwoorden (p. 3, Evaluatierapport pilot gezagsmodule).

Zoals, in hoofdstuk 3 kort aangegeven zijn er diverse redenen waarom het complex kan zijn het gezag af te leiden. Hieronder gaan we uitgebreider op deze redenen in. Ter indicatie van de complexiteit: in de afleidingsregels, die voor de gezagsmodule zijn ontwikkeld, zijn 300 verschillende situaties mogelijk. Dit aantal is voor de informatievraag gezag gestegen naar 488 verschillende routes. Voor het bepalen van gezag, is het volgende van belang.

1. persoonsgegevens in de BRP
In de BRP staan diverse persoonsgegevens die van belang zjin voor bepaling van het gezag. Het gaat bijvoorbeeld om: ouder 1 en ouder 2, huwelijk, geregistreerd partnerschap, erkenning van een kind, adoptie, overlijden en dergelijke. Van oudsher was het uitgangspunt in de BRP een gehuwd stel met een kind/kinderen, waarbij het stel het gezag heeft. De laatste decennia zijn samenleefrelaties diverser geworden. Samenleefrelaties kunnen invloed hebben op het wel of niet hebben van gezag. In de BRP worden de juridische ouders of ouder geregistreerd. (Dit zijn niet altijd de biologische ouders.) Of ouder 1 de moeder of de vader is verschilt per gemeente. Dit is van belang, omdat het juridische ouderschap van de moeder en de vader op verschillende manieren worden bepaald. Daarnaast kunnen rechterlijke beslissingen invloed hebben of een ouder wel of geen gezag heeft.
De BRP bevat een categorie gezagsverhouding. Hier worden tot nu toe alleen de gerechtelijke uitspraken geregistreerd. Hier wordt dus niet het gezag over ieder kind geregistreerd.

2. beslissing van de rechtbank over voogdij[22]
Het gezagsregister[23] is een openbaar register in beheer bij de rechterlijke organisatie. Informatie kan wor-

21 Ministerie van J&V, Evaluatierapport pilot Gezagsmodule: Naar goede informatie over gezag voor burgers en dienstverleners, maart 2023.

22 Er is sprake van voogdij wanneer een ander dan de (juridische) ouder het gezag over het kind heeft. Dit komt bijvoorbeeld voor wanneer beide ouders met gezag zijn overleden en een derde wordt aangewezen als voogd van het kind. Een andere situatie waarin voogdij kan voorkomen is bij een ondertoezichtstelling, een uithuisplaatsing of een andere kinderbeschermingsmaatregel, zoals een gezagsbeëindigende maatregel.

23 De formele term is Centraal Gezagsregister (CGR). Het woord 'centraal' slaat op centraal binnen de Rechterlijke organisatie. Omdat deze term verwarring kan wekken gebruiken we hier de term gezagsregister. Het gezagsregister is een openbaar register in beheer bij de Rechterlijke Organisatie. Informatie kan worden opgevraagd via een informatieverzoek aan de Rechterlijke Organisatie.

den opgevraagd via een informatieverzoek aan de rechterlijke organisatie. In het gezagsregister staan onder andere alle rechterlijke beslissingen van de rechtbank over gezag. Deze informatie wordt sinds een aantal jaren verwerkt in de BRP-categorie gezagsverhouding. Daartoe worden de gerechtelijke beslissingen naar de desbetreffende gemeente gestuurd. De gemeente moet de beslissing doorlezen en interpreteren. Het is niet altijd eenvoudig de beslissing goed te interpreteren en vervolgens op de juiste wijze te registreren in de BRP. Ook is het niet bepaald wat de verwerkingstermijn is: is dat direct of kan het wachten tot er een stapeltje is? Wanneer de beslissingen worden verwerkt kan verschillen per gemeente. Gemeenten hebben aangegeven dat alles registreren over gezag veel werk is en erg specialistisch, waardoor niet alle gemeenten voor voldoende kwaliteit kunnen zorgen.
Als er een gerechtelijke gezagsbeslissing is wordt deze in de BRP op de persoonslijst van de minderjarige opgenomen. Wie het gezag heeft wordt niet opgenomen als het een instantie is. In het geval van voogdij door een instantie (bijvoorbeeld Nidos) kan dit niet worden opgenomen in de BRP. Er is dan opgenomen dat er sprake is van voogdij maar niet wie de voogdij heeft.

3. geboorte en/of verblijf in het buitenland
Ongeveer 10% van de minderjarigen in Nederland is in het buitenland geboren en/of heeft in het buitenland gewoond. Als een minderjarige als ingezetene van een gemeente wordt ingeschreven en de minderjarige is in het buitenland geboren en/of heeft in het buitenland gewoond dan moet het gezag worden onderzocht. De reden hiervoor is dat bij geboorte en woonachtig zijn in het buitenland de regels van het desbetreffend buitenland van toepassing zijn. Deze regels in combinatie met mogelijke 'levensgebeurtenissen' (zoals scheiden, huwen, overlijden) zijn dan van belang en moeten worden nagegaan.

Gemeenten doen onderzoeken om te bepalen wie het gezag heeft. Dit wordt niet standaard geregistreerd in de BRP. In opdracht van de Programmaraad Toekomst BRP is een nadere verkenning uit gevoerd naar de mogelijkheden om de ontsluiting van gezagsinformatie te verbeteren. Dit heeft geleid tot het Rapport 'Verkenning verbetering ontsluiting gezagsinformatie' dat 5 oktober 2023 is aangeboden aan de Programmaraad BRP. Dit rapport bevat drie scenario's voor verbetering. De Programmaraad heeft besloten het scenario verder uit te werken waarin de registratie van het gezag in de BRP wordt uitgebreid naar alle situaties waarbij het gezag niet van rechtswege kan worden afgeleid via de persoonsgegevens in de BRP en er geen beslissing is genomen door de rechtbank (er is niets in het gezagsregister opgenomen). Er moet dan eerst onderzoek worden gedaan.[24] Het gaat dan met name om de situaties waarbij een minderjarige in het buitenland is geboren en/of heeft gewoond. De uitkomst van het onderzoek kan aangeven wie het gezag heeft of hebben over de minderjarigen. Dit wordt vervolgens expliciet in de BRP geregistreerd. Gezag van rechtswege, dat is af te leiden, wordt niet geregistreerd, net zoals nu.

5.2 Deelname aan de pilot gezagsmodule

5.2.1 Deelnemende organisaties en gebruik gezagsmodule

De pilot gezagsmodule De pilot met de gezagsmodule komt voort uit de grote behoefte aan goede gezagsinformatie die snel, eenvoudig en betrouwbaar kan worden opgevraagd door professionals in de jeugdbescherming, andere uitvoeringinstanties, dienstverleners en burgers. Van augustus 2022 tot en met 31 december 2024 heeft de pilot gezagsmodule plaatsgevonden. Voor de pilot zijn afleidingsregels ontwikkeld door het Ministerie van J&V samen met de ketenpartners. In de gezagsmodule waren de afleidingsregels opgenomen. Een belangrijk doel van de gezagsmodule was: eenduidig af kunnen leiden wie op welk moment het gezag over een minderjarige heeft. De gezagsmodule gaf als resultaat:

- degene(n) die het gezag heeft of hebben,
- of er sprake is van voogdij, maar niet door wie als het een instantie is
- het gezag kan niet worden bepaald. Bij dit mogelijk resultaat gaat het vaak om een minderjarige die geboren is of gewoond heeft in het buitenland.

Gedurende de pilot zijn de afleidingsregels verder ontwikkeld, waardoor het percentage waarin het gezag kan worden bepaald is toegenomen. Aan de ontwikkeling van de afleidingsregels en het verder vullen van de gegevens wordt nog gewerkt, zie paragraaf 5.3.4.

Deelnemers aan de pilot gezagsmodule Aan de pilot hebben zes organisaties deelgenomen:

- de politie
- de KMar
- drie Veilig Thuis organisaties
- een ziekenhuis

Wat betekent meedoen aan de pilot voor de deelnemers? De organisaties die deelnemen aan de pilot hebben ieder op hun eigen manier geregeld dat en hoe ze de gezagsmodule kunnen benutten:

- de politie en de Veilig Thuis organisaties hebben de gezagsmodule geïntegreerd in de eigen applicaties:
  - de politie heeft eigen IT-ers; zij hebben de gezagsmodule opgenomen in het bevragings-

24 De andere scenario's waren;
- geen gegevens opnemen over gezag in de BRP
- het scenario waarin al het te bepalen gezag wordt opgenomen in de BRP, dus ook het gezag dat van rechtswege is te bepalen. Gemeenten hebben aangegeven dat dit erg bewerkelijk is en veel specialistische kennis vergt.

platform van de politie. Alle operationele medewerkers hebben toegang tot dit platform. Er zijn geen verschillen in functies voor het raadplegen van informatie. De reden hiervoor is dat het vooraf niet te bepalen is welke situatie een agent tegenkomt. Bij de beschikbare informatie gaat het niet alleen om informatie uit de BRP, maar bijvoorbeeld ook over kentekens en wapenvergunningen.
- voor de Veilig Thuis organisaties die aan de pilot deelnemen hebben de softwareleveranciers de gezagsmodule gekoppeld aan het clientvolgsysteem.

Bij zowel de politie als de deelnemende Veilig Thuis organisaties nemen alle medewerkers in het primaire proces aan de pilot deel.

- de KMar heeft een nieuwe applicatie voor de gezagsmodule ontwikkeld. Deze applicatie was beschikbaar voor medewerkers bij de grenscontrole op Schiphol. Aanvankelijk werkte de gezagsmodule zo dat het BSN moest worden ingetoetst. Dit maakte dat het gebruik tijd vergde. Daarom is er een applicatie ontwikkeld die het paspoort scant, waarbij het BSN wordt ingelezen. Vervolgens geeft de applicatie de resultaten van de gezagsmodule.
- voor het ziekenhuis, dat aan de pilot deelnam, is een bevoegdheidsverklaringsdienst (BVD) ontwikkeld. De bevoegdheidsverklaringsdienst controleert of de inloggende ouder het gezag heeft. Als dat zo is dan kan de ouder in het systeem van het ziekenhuis voor de minderjarige.

Deelnemers pilot relevant voor de gezagsvraag Voor de evaluatie van het Besluit experiment dataminimalisatie BRP is de gezagsmodule relevant als voorbereiding op de informatievraag gezag. Het gaat dan om de benutting van de gezagsmodule door de politie, KMar en de Veilig Thuis organisaties. De bevoegdheidsverklaringsdienst die ouders gebruiken is niet relevant voor deze evaluatie, omdat het de ouder is die de vraag stelde of hij/zij het gezag heeft en niet het ziekenhuis (de geautoriseerde instelling). Voor het experimentbesluit gaat het om organisaties met een publieke taak, die een autorisatiebesluit hebben. We gaan in deze evaluatie daarom niet verder in op de bevoegdheidsverklaringsdienst die ouders gebruikten via het ziekenhuis.

Aantal bevragingen In figuur 24 hebben we een overzicht opgenomen van het aantal bevraging van de gezagsmodule door organisaties met een publieke taak. Het gaat daarbij om het gemiddeld gebruik per maand in 2024.

Figuur 24 Gebruik gezagsmodule gemiddeld per maand 2024
(afgerond op vijftallen)

	Politie en KMar	Veilig Thuis (drie organisaties)
Gemiddeld aantal bevragingen per maand	424.270	3.685

5.2.2 Redenen om aan de pilot gezagsmodule mee te doen

Voor de evaluatie hebben we de politie, KMar en één van de drie Veilig Thuis organisaties die aan de pilot deelnemen geïnterviewd. We gaan in deze paragraaf in op de redenen van de geïnterviewde organisaties om mee te doen aan de pilot gezag. De redenen om mee te doen zijn nauw verwant met de maatschappelijke baten en lasten. In Paragraaf 5.3 gaan we op deze baten en lasten in.

De politie[25] heeft vaak ad hoc informatie over het gezag nodig. Bij een 112-melding gaat een team op zoek naar informatie om de melding te verrijken. Het gaat om vragen als: wie woont op dit adres? Zijn er eerdere incidenten op dit adres, met deze bewoners, geweest? Zijn er kinderen? Ook het gezag is vaak van belang. De informatie in de BRP is niet snel interpreteerbaar. De politie heeft geen toegang tot het gezagsregister. Bij meldingen in de avond kan de politie geen instanties bellen met vragen over het gezag. Dus als er in de avond sprake is van een huiselijk geweld situatie waar kinderen bij zijn betrokken, is het voor de politie lastig snel te bepalen wie er het gezag over de kinderen heeft en of er een gezaghebbende elders verblijft waar het kind of kinderen naar toe kunnen indien nodig. Er zijn meer situaties waarin informatie over gezag wenselijk of verplicht is. Bij een geplande aanhouding kan een check op gezag ook mogelijk zijn. Als iemand wordt aangehouden in de woning en er zijn kleine kinderen dan moet het bijvoorbeeld worden geregeld waar ze naartoe gaan. Ook voor situaties als diefstal door kinderen jonger dan 16 jaar is het nodig te weten wie het gezag heeft; degene(n) met het gezag moeten worden geïnformeerd en zijn de wettelijk vertegenwoordigen in het eventuele strafrechtproces.
In veel situaties speelt tijdsdruk een rol. Het snel kunnen bepalen van gezag is dan noodzakelijk. Als er tijd

25 Deze beschrijving is ook, maar in mindere mate, relevant voor de KMar. Dit omdat de KMar in een aantal gevallen de taken van de politie heeft. De voor deze evaluatie belangrijkste zijn:
- de KMar heeft op de luchthavens Schiphol, Eelde Groningen, Eindhoven Airport, Rotterdam Den Haag Airport en Aken/Maastricht de taken van de politie (de politietaken van de KMar zijn opgenomen in artikel 4 van de Politiewet 2012).
- de KMar voert de grenscontrole uit op alle andere aan de buitengrens gelegen doorlaatposten (de doorlaatposten zijn opgenoemd in bijlage 4 van het Voorschrift Vreemdelingen). Tijdens de grenscontrole is de KMar op en nabij de doorlaatposten ook verantwoordelijk voor de politietaken.

is kan de politie zelf dingen uitzoeken. Bij de pilot met de gezagsmodule is, zoals eerder aangegeven, de module gekoppeld aan het geïntegreerde bevragingplatform van de politie. Het team dat informatie zoekt en de agenten zelf kunnen de gezagsmodule raadplegen. In veel situaties kan het gezag snel en met meer zekerheid worden bepaald.

De KMar De aanleiding voor de KMar om mee te doen met de gezagsmodule is de aanpak tegengaan kinderontvoering. Ter voorkoming van kinderontvoering moet bij reizen met minderjarigen altijd de vraag worden gesteld: wie zijn de gezaghebbende personen? Wat is de gezinssamenstelling? Dit moet voor ieder kind worden nagegaan; ook als de situatie evident lijkt, zoals bij een man, vrouw en kind met dezelfde achternaam. De man kan bijvoorbeeld een oom zijn en niet de vader. Ook zijn er veel andere situaties zoals één ouder met gezag, gescheiden ouders en samengestelde gezinnen. Als een ouder alleen reist met een kind of kinderen moet worden nagegaan of de ouder als enige het gezag heeft en als dat niet het geval is moet de andere met gezag toestemming hebben gegeven, via een daarvoor bestemd formulier.
Ideaal gesproken controleert de KMar bij de grens voor iedere minderjarige expliciet het gezag. Zonder de gezagsmodule is dat niet mogelijk. De medewerker, die de grenscontrole doet, kan bijvoorbeeld niet in de BRP. En sowieso heeft niet iedere medewerker de expertise om het gezag te kunnen afleiden. Het controleren van het gezag, anders dan op basis van het paspoort en toestemmingsformulieren, betekent dat mensen uit de rij worden genomen, waarna controles worden uitgevoerd door de helpdesk van de KMar. Medewerkers van de helpdesk kunnen in de BRP-V en kunnen het gezagsregister inzien.
In drukke perioden vliegen veel mensen. In de herfstvakantie vliegen circa 120.000 mensen per dag via Schiphol. Daarvan is een groot deel kind. Dit betekent dat niet ieder kind uit de rij genomen kan worden om expliciet te controleren of het kind reist met degene(n) die het gezag heeft (hebben).
De gezagsmodule is beschikbaar voor de medewerker aan de grens. Met de gezagsmodule kan systematisch het gezag worden bepaald. Met meer zekerheid kan worden bepaald of het kind reist met degene(n) die het gezag heeft (hebben). Degenen waarvan de gezagsmodule aangeeft dat degene(n) met gezag niet aanwezig zijn of toestemming hebben gegeven of waar de gezagsmodule het antwoord niet kan bepalen kunnen uit de rij worden genomen voor een aanvullende controle.

De Veilig Thuis organisaties moeten altijd het gezag bepalen als er een minderjarige is betrokken. De organisaties moeten degene(n) met gezag altijd informeren. Indien er een melding is, bijvoorbeeld van de politie, kijkt de Veilig Thuis medewerker in het systeem wie er woont. De direct betrokkenen worden in een clientvolgsysteem gezet. Indien er minderjarige(n) zijn betrokken wordt ook het gezag in het systeem gezet. In de huidige situatie loggen de medewerkers in op de applicatie die contact heeft met de BRP-V. Een deel van de gezagsrelaties is niet duidelijk, omdat samengestelde gezinnen complex kunnen zijn. Ook is voogdij belangrijk. Medewerkers bellen in de huidige situatie regelmatig met de raad voor de rechtspraak om het gezag te kunnen bepalen. Bij de Veilig Thuis organisaties die de gezagsmodule gebruiken is deze module gekoppeld aan het clientvolgsysteem. De medewerker hoeft dan minder zelf na te gaan. Dit bespaart tijd.

5.2.3 Verwachte deelname gezagsvraag vanaf 2025

Op 31 december 2024 is de pilot gezagsmodule bij Logius gestopt. De organisaties die aan de pilot met de gezagsmodule meededen moesten overschakelen naar de gezagsrelatie bevraging via de BRP API als ze de gezagsinformatie willen blijven gebruiken. Het bericht dat er overgeschakeld moest worden naar de BRP API kwam voor de deelnemende organisaties, voorjaar 2024, onverwacht.
Alle drie de geïnterviewde organisaties zijn begin 2025 overgeschakeld naar de gezagsvraag. Voor de Veilig Thuis organisaties geldt dat alle 24 Veilig Thuis organisaties van de gezagsvraag gebruik gaan maken. De KMar wil de gezagsvraag voor alle buitenposten bij de grens (vliegvelden, havens) gaan gebruiken. Het streven is de gezagsvraag te integreren in het grenscontrolesysteem. Ook de politie gaat de gezagsvraag gebruiken en stapt vanaf eind 2024 stapsgewijs over van de gezagsmodule naar de gezagsvraag. In januari 2025 is de gezagsvraag 442.591 gesteld door de organisaties die aan de pilot gezagsmodule meededen en op de informatievraag zijn aangesloten. In februari 2025 is dat 403.017 maal.

Zoals in hoofdstuk 4 aangegeven benutten vier gemeenten februari 2025 de informatievraag gezag. Logius is eind 2024 begonnen met het gebruiken van de gezagsvraag voor de bevoegdheidsverklaringsdienst. Diverse Veilig Thuis organisaties zijn bezig met het aansluiten op de informatievraag gezag, zie hiervoor hoofdstuk 6.

5.3 Indicatie maatschappelijke en financiële baten en lasten

5.3.1 Maatschappelijke baten en lasten

Geïnterviewden noemen diverse maatschappelijke baten voor de gezagsmodule. We vatten ze hier samen.

Verbetering van de kwaliteit van de gezagsbepaling De maatschappelijke bate is in de eerste plaats de kwaliteit van de gezagsbepaling. De politie en de KMar gebruiken de gezagsmodule voor taken die ze onder tijdsdruk doen. Dit betekent onder andere dat de mogelijkheden het gezag uit te zoeken of uit te laten

zoeken vaak niet voldoende is. Dit betekent weer dat er met aannames gewerkt moet worden. De gezagsmodule zorgde ervoor dat het gezag vaak snel, eenvoudig en betrouwbaar kon worden bepaald. Dit geldt ook voor de Veilig Thuis organisaties als deze in acute situatie het gezag willen bepalen.
De gezagsmodule gaf voor een redelijk groot percentage aan dat het gezag niet kan worden bepaald. In de evaluatie van de gezagsmodule gaat het om een percentage tussen de 2% bij het ziekenhuis en 24% bij de Veilig Thuis organisaties (p. 33 Evaluatierapport pilot gezag). Ondanks deze percentages werd de gezagsmodule als grote winst ervaren. De KMar geeft bijvoorbeeld aan dat de medewerkers met veel grotere zekerheid konden bepalen wie ze uit de rij moeten halen voor verdere controle en wie ze door laten gaan, omdat de minderjarige met degene(n) met gezag reist en/of met de goede papieren.
Zoals in paragraaf 5.1 aangegeven wordt het scenario uitgewerkt waarbij gemeenten bij de categorie gezagsverhouding in de BRP invullen wat ze uitgezocht hebben over de gezagsrelatie als de minderjarige in het buitenland heeft gewoond en/of er is geboren. Het percentage waarin het gezag kan worden bepaald gaat dan omhoog.

Uitvoering van de maatschappelijke taak Doordat het gezag beter kan worden bepaald kan de maatschappelijke taak van de organisaties beter worden uitgevoerd. In het geval van de KMar gaat het in hoofdzaak om het voorkomen van kinderontvoeringen. Voor de politie, KMar en Veilig Thuis gaat het onder andere om het informeren van de juiste personen. Bijvoorbeeld voor het vragen van toestemming aan de juiste personen voor het inzien van een medisch dossier.
Het vragen van toestemming aan personen waarvan verondersteld wordt dat ze het gezag hebben, maar wat niet correct is. Of het aanwezig zijn van de verkeerde personen bij bijvoorbeeld een zitting van de rechtbank over een jeugddelict (daar moet een wettelijk vertegenwoordiger bij zijn) is belastend voor de minderjarige en andere betrokkenen. Ook leidt het tot hogere kosten voor de rechtbank, politie, Veilig Thuis organisatie of een andere jeugdbeschermingsorganisatie. Dat is bijvoorbeeld zo als een zitting bij de rechtbank moet worden geschrapt en een nieuwe moet worden gepland.

Uitvoeringsvoordelen Het bepalen van gezag kost minder tijd door de gezagsmodule. Het gaat dan om tijd van de medewerkers van de organisaties in de pilot. Het gaat ook om tijd van bijvoorbeeld de Raad voor de Rechtspraak.
Belangrijk is ook dat de gezagsmodule voorkomt dat er soms pijnlijke vragen aan ouder(s) moeten worden gesteld. Zo dient de KMar bij een grenscontrole aan een volwassene, die met een minderjarige reist, te vragen of hij/zij de ouder is, of hij/zij de enige ouder is en dergelijke. Bij bijvoorbeeld het overlijden van de andere ouder is dat een pijnlijke vraag. Met de gezagsmodule is deze vraag overbodig; dit is klantvriendelijker.
Tot slot, geldt voor de pilotorganisaties dat de medewerkers veelal liever met de inhoud van het werk bezig zijn dan met een taak als het uitzoeken van het gezag.

Nadelen gezagsmodule De gezagsmodule heeft geen nadelen volgens de geïnterviewden. De enige kanttekening is dat medewerkers de gegevens in het cliëntvolgsysteem moeten verversen door op een knop te klikken. Dit is een eenvoudige handeling, maar wordt regelmatig vergeten, waardoor bijvoorbeeld een adres niet actueel is. De reden voor het verversen is dat vanuit de BRP geen notificaties worden verstuurd bij informatievragen.

5.3.2 Financiële baten en lasten

Zowel de politie als de KMar hebben eigen ICT-ers. De applicatie voor de KMar en het koppelen van de gezagsmodule aan het bevragingsplatform van de politie is door de eigen ICT-ers gedaan. Voor de gezagsvraag geldt hetzelfde. Het kost dus eigen capaciteit om de applicatie aan de gezagsmodule of gezagsvraag aan te sluiten.

Bij de Veilig Thuis organisaties moeten de ICT-leveranciers de applicaties aanpassen. Voor de pilot gezagsmodule waren extra middelen beschikbaar gesteld door het rijk. Voor de overgang naar de informatievraag gezag via de BRP API moeten de organisaties een eenmalig bedrag betalen. Het gaat om een beperkt bedrag per organisatie. Het is echter een extra uitgave waarbij de last voor de baat uitgaat. Bovendien is de gezagsvraag een van de vele dingen die speelt. Desalniettemin is er wel voor gekozen.

Bij alle pilotorganisaties wordt tijd bespaard door medewerkers die bezig zijn met het bepalen van gezag. Deze tijd kan nu aan andere werkzaamheden worden besteed.

5.3.3 Overige ervaringen

Het aansluiten op de gezagsmodule verliep vlot volgens alle geïnterviewden. Ook het uitleggen aan de medewerkers dat de module er is en waar en hoe de gegevens te gebruiken verliep soepel. Bij de KMar verliep het gebruik van de module aanvankelijk moeizaam omdat het BSN moest worden ingetoetst en de module snel aangaf dat er opnieuw moest worden ingelogd door de medewerker. Vervolgens is de eigen applicatie ontwikkeld die deze problemen oplost.
Voor de pilot vroegen deelnemers zich af of er storingen / onderbrekingen zouden zijn. Er zijn geen storingen geweest. Wel waren niet alle aansluitingen en verbindingen optimaal ingericht. Het gaat dan om het eigen ICT-systeem en procedures. Deze worden aangepast door de politie en KMar.
Indien er een storing zou zijn kunnen de organisaties terugvallen op de werkwijze met persoonsgegevens.

Vooralsnog kent iedereen deze werkwijze nog. Ook zijn het organisaties die gewend zijn te werken met noodscenario's.

De overgang van de gezagsmodule naar de informatievraag kwam onverwacht. Het was bekend dat Logius zou stoppen met de gezagsmodule, maar dat er moest worden aangesloten op de BRP API was nieuw, evenals dat er een aanvullend autorisatiebesluit en een convenant nodig waren. Het aanvragen van het autorisatiebesluit en het tekenen van het convenant kosten tijd, omdat juristen en functionarissen gegevensbescherming deze documenten toetsen. Dergelijke besluiten zijn niet de 'core business' van de organisaties. Daardoor kost het relatief veel tijd. Geïnterviewden geven aan dat de overgang goed werd begeleid. Het is duidelijk met wie en hoe contact op te nemen bij RvIG.

5.3.4 Verdere ontwikkeling antwoorden op de gezagsvraag en mogelijke nieuwe informatievragen

Ontwikkeling gezagsvraag De gezagsmodule gaf een BSN als antwoord. Als het gezag moest worden onderzocht werd het BSN van kind 1 ingevoerd. Stel dit gaf 2 BSN-en van volwassenen als resultaat dan moest vervolgens het BSN van deze volwassenen worden ingetoetst om na te gaan of een of beide volwassenen nog andere kinderen had. Als er nog een ander kind was en dit was een kind van een andere partner dan moest vervolgens het BSN van het kind worden ingetoetst om de andere partner te vinden. Bij complexe gezinssituaties kon het betekenen dat diverse BSN-en moesten worden nagelopen.
Bij de gezagsvraag via de BRP API kan de gezinssamenstelling eenvoudiger worden bepaald. Ook geeft de gezagsvraag niet alleen het BSN, maar ook de volledige naam en de leeftijd van de minderjarige en de volledige naam van de meerderjarige gezagshouders.

Een andere aanvulling op de gezagsmodule is dat een adres in combinatie met gezag kan worden bevraagd. Alle gezagsrelaties op een adres worden in één bevraging opgehaald. Hierdoor kan bijvoorbeeld de politie bij een melding op een adres anticiperen op aanwezigheid van kinderen die niet op het adres zijn ingeschreven, maar waarmee mogelijk een omgangsregeling is.

Ook gezagsvraag via de ouder De gezagsmodule was zo opgezet dat het BSN van de minderjarige ingevoerd diende te worden. Het invoeren van het BSN van een ouder/meerderjarige gaf een minder accuraat resultaat. De reden hiervoor is dat het gezag, en de veranderingen erin, op de persoonslijst van de minderjarige worden bijgehouden en niet op die van de ouder. Dus als de rechter het gezag van een ouder beëindigt wordt dit alleen op de persoonslijst van de minderjarige verwerkt.
De pilotorganisaties hebben behoefte aan het kunnen invoeren van zowel het BSN van een minderjarige als van een ouder. De gezagsvraag via de BRP API verwerkt alle gegevens. Als het gezag wordt opgevraagd van een ouder en dit geeft een minderjarige als resultaat wordt vervolgens via de persoonslijst van de minderjarige en de partner van de ouder gecontroleerd of de ouder of de partner van de ouder het gezag nog heeft. De gezagsvraag via de BRP API is daarom bij het BSN van de ouder even accuraat als bij invoering van het BSN van de minderjarige.

*Twee toelichtinge*n Bij de gezagsvraag via de BRP API zijn bij de antwoorden 'gezag niet te bepalen' en bij 'tijdelijk geen gezag' toelichtingen opgenomen. In beide gevallen gaat het om een toelichting waarom het gezag niet kan worden bepaald (bijvoorbeeld minderjarige heeft in het buitenland gewoond) of waarom er tijdelijk geen gezag is (bijvoorbeeld beide ouders zijn overleden).

Tienermoeders Een andere aandachtspunt is het bevragen van het gezag van tienermoeders. Als een minderjarige een kind heeft gekregen gaat het gezag op de persoonslijst van de minderjarige over de gezagsrelatie met de minderjarige en niet over de gezagsrelatie van de minderjarige met het kind. De reden hiervoor is dat een minderjarige geen gezag over het eigen kind heeft, behalve als dit is aangevraagd en toegekend door de rechter. De minderjarige wordt daarbij meerderjarig verklaard. De meerderjarigheidverklaring is nog niet in de BRP opgenomen. Door deze systematiek is het achterhalen van het gezag over een kind van een minderjarige niet altijd goed mogelijk.

Aanvulling gegevens gezag Voor het bepalen van het gezag ontbreken soms gegevens. Het gaat dan om:

- gegevens uit het gezagsregister: de gerechtelijke uitspraken worden van de rechtbank naar de gemeente gestuurd. De gemeente moet het besluit interpreteren en verwerken. Het streven is een digitale koppeling te maken tussen het gezagsregister en de BRP. Gemeenten hoeven de besluiten dan niet meer te interpreteren. Er wordt dan ook toegevoegd wie het gezag heeft (dit kan een instantie zijn). Hieraan wordt gewerkt via een aantal verbeterstappen, waaronder een verbetering van wat er nu in de BRP-V staat in vergelijking met het gezagsregister.
- zoals in paragraaf 5.1 aangegeven wordt het scenario uitgewerkt waarbij gemeenten bij de categorie gezagsverhouding in de BRP registreren wat ze uitgezocht hebben over de gezagsrelatie als de minderjarige in het buitenland heeft gewoond en/of er is geboren.

Notificaties Tot slot, voor applicaties die minderjarigen volgen voor een publieke taak zijn automatische updates (notificaties) wenselijk. Het gaat dan bijvoorbeeld om notificaties over verhuizingen.

Mogelijk gebruik huidige informatievragen De informatievraag bewoning kan voor sommige taken van de politie handig zijn. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om de stabiliteit van het gezin na te gaan of om het tegengaan van uitbuiting.

Mogelijke nieuwe informatievragen Een informatievraag die door diverse geïnterviewden is genoemd als wenselijke nieuwe informatievraag is de vraag wie de wettelijke vertegenwoordiger (curator of mentor) is van een meerderjarige. Het gaat hier om een beslissing van de rechtbank.

Een andere mogelijke informatievraag is de vraag of iemand de Nederlandse nationaliteit heeft of niet. De reden hiervoor is dat de KMar op de luchthavens onder andere als taak heeft een noodpaspoort uit te geven. Een van de voorwaarden hiervoor is dat de aanvrager moet kunnen bewijzen dat hij/zij Nederlander is. Dat kan niet iedereen. Het noodpaspoort kan dan niet worden verstrekt. Hetgeen regelmatig leidt tot het indienen van klachten.

5.4 Totaalbeeld pilot gezagsmodule en informatievraag gezag

De informatievraag gezag is de voortzetting van de pilot gezagsmodule. De informatievraag is verder doorontwikkeld op basis van de evaluatie van de gezagsmodule. De informatievraag geeft steeds vaker antwoord. De organisaties die aan de pilot meededen zijn overgegaan naar de informatievraag gezag. Het verschil tussen de gezagsmodule en de informatievraag gezag is vooral de onderliggende techniek. Twee maanden na de omzetting is duidelijk dat de pilotorganisaties de informatievraag gezag net zo vaak gebruiken als de pilot gezagsmodule. Op basis van de pilot gezagsmodule kunnen daarom de criteria van het Besluit experiment dataminimalisatie BRP worden geanalyseerd. Vrijwel alle criteria zijn relevant. Alleen criterium a2° (verstrekkingen door het College van B&W) en b4° (het recht op inzage) zijn niet van toepassing.

Aantallen verstrekkingen

Criterium a1° betreft het aantal gevallen waarin de minister informatie heeft verstrekt. Tijdens de pilot was het aantal verstrekkingen circa 430.000 keer per maand in 2024. In totaal gaat het in 2024 dus om ruim 5 miljoen verstrekkingen. De eerste maanden van 2025 laten zien dat de organisaties die meededen aan de pilot over zijn gegaan of bezig zijn met overgaan naar de informatievraag gezag. Het aantal bevragingen voor de eerste maanden van 2025 is vergelijkbaar met het aantal bevragingen in 2024. Alle Veilig Thuis organisaties gaan overschakelen. De KMar gaat de informatievraag voor alle buitenposten bij de grens (vliegvelden, havens) beschikbaar maken. De verwachting is dat het aantal bevragingen in 2025 verder gaat toenemen.

Terugmeldingen en fouten (betrouwbaarheid antwoorden)

De criteria a3° tot en met a6° betreffen de betrouwbaarheid van de antwoorden dat is van de gebruikte bewerkingsregels en de gegenereerde informatie.

In februari 2025 is de terugmeldvoorziening voor de informatievragen in gebruik genomen. Er zijn tot 1 maart 2025 geen terugmeldingen over de informatievraag gezag.
Geïnterviewden melden geen fouten of problemen anders dan dat gegevens ontbreken en/of de afleidingsregels verder verfijnd kunnen. Het gaat dan om de verdere ontwikkeling van de gegevens en de afleidingsregels en niet om fouten, of mededelingen.[26]

Voor de verdere ontwikkeling van de afleidingsregels en/of aanvulling van gegevens is de evaluatie van de pilot gezagsmodule van belang. Uit deze evaluatie kwamen diverse punten naar voren, zoals dat het antwoord op de vraag gesteld vanuit het kind en vanuit de ouder anders kon zijn. Dit is bij de informatievraag gezag gecorrigeerd door de afleidingsregels uit te breiden. In paragraaf 5.3.4 hebben we deze en andere punten van doorontwikkeling van de afleidingsregels voor de gezagsvraag besproken. Ook zijn er afspraken over hoe gemeenten meer gaan registreren, zodat de gezagsvraag beter kan worden beantwoord. Het gaat dan vooral om gegevens voor als de jongere in het buitenland is geboren en/of in het buitenland heeft gewoond.

Gebruik van de informatievraag

De criteria b1° en b2° gaan over het gebruik van de informatievraag. Voor de deelnemers aan de pilot gezagsmodule geldt dat zij hun taken kunnen uitvoeren met informatie in plaats van gegevens (criterium b1°). Vooral voor taken onder tijdsdruk geldt dat deze beter kunnen worden uitgevoerd met informatie dan met persoonsgegevens. Beter in de zin van veel tijdswinst en een beter antwoord. Hiermee is ook de vraag beantwoord of het gebruik van informatie verschilt van het gebruik van persoonsgegevens (criterium b2°). Het gebruik verschilt in die zin dat het antwoord op de informatievraag beter is.

26 Via het ziekenhuis dat deelnam aan de pilot zijn twee vragen gesteld. Een had te maken met erkenning van een nog ongeboren kind door de vader. Deze situatie is met de BRP API opgelost. De andere vraag had te maken met wetgeving die verschillende rechten toekent aan jongeren en ouders bij de leeftijd van 12, 16 en 18. Hierdoor kan een antwoord van de gezagsvraag worden tegengehouden door een applicatie.

Mogelijke verbeteringen autorisatiepraktijk

Criterium b3° betreft de vraag of een autorisatie kan worden beperkt tot een onderdeel en/of dat als het antwoord op een vraag ja/nee is er vervolgens pas meer gegevens kunnen worden verstrekt of niet.
Alle geïnterviewden die aan de pilot gezagsmodule deelnamen en vervolgens over zijn gegaan naar de informatievraag gezag geven aan dat de gezagsmodule/informatievraag een beter en sneller antwoord geeft dan het gebruiken van persoonsgegevens. Figuur 11 in hoofdstuk 3 laat zien dat het gebruiken van de informatievraag gezag leidt tot het verstrekking van veel minder persoonsgegevens.

De eerste ervaringen met de gezagsmodule/informatievraag gezag laten zien dat de wijze waarop de informatievraag wordt gebruikt verschilt per type taak:

- de jongere wordt in een applicatie opgenomen en *gevolgd* zolang er sprake is van bijvoorbeeld een onveilige thuissituatie of een strafbaar feit. Ook kan er sprake zijn van nader onderzoek naar een jongere.
- *controles* waarbij jongere en/of volwassenen worden gecheckt of de aanwezigen volwassenen degenen zijn met gezag. Indien dat zo is, is dat voldoende. De controles worden niet opgeslagen. Als de jongere niet met degene(n) met gezag reist wordt er nader onderzoek gedaan.

In het laatste geval is er een zekere getraptheid in het gebruik van de informatie. De autorisatiepraktijk kan daar al op zijn ingesteld. Bij de KMar is de medewerker die controleert bevoegd tot de controle van de jongere en de volwassenen. Indien er iets niet klopt of het gezag is niet te bepalen wordt er door een andere medewerker onderzoek gedaan.

Volstaat het antwoord op de informatievraag?

Criterium c1° betreft de vraag of het antwoord op de informatievraag volstaat. Voor de informatievraag gezag geldt dat deze niet altijd een antwoord heeft. Het gaat dan vooral om situaties waarin de jongere in het buitenland is geboren en/of heeft gewoond. Als een instantie de voogdij heeft is het antwoord dat een instantie de voogdij heeft en niet welke instantie. Als de informatievraag niet kan worden beantwoord is het nodig alsnog persoonsgegevens en andere gegevens te gebruiken. Voor deze situaties volstaat het antwoord op de informatievraag gezag vooralsnog niet.
Dit leidt tot de vraag: volstaat het antwoord op de informatievraag gezag als het antwoord wordt gegeven (één of twee volwassenen)? Voor de analyse van de vraag of het antwoord volstaat is het van belang om te bepalen of en welke persoonsgegevens niet meer nodig zijn. Voor gezag gaat het dan bijvoorbeeld om de categorie ‘gezagsverhouding’ (persoonsgegeven ‘indicatie gezag minderjarige’) en/of om categorie ouder 1 en ouder 2 als zij geen gezag hebben en niet in de situatie waarvoor het gezag wordt bepaald zijn betrokken (zoals huiselijk geweld of verzorging van de jongere). Het persoonsgegeven ‘indicatie gezag minderjarige’ kan vervallen. Persoonsgegevens van betrokkenen blijven nodig.

Beantwoording van criterium c4° - zou gebruik van de informatievraag verplicht moeten worden - is pas mogelijk als deze informatievraag breder wordt gebruikt. Alle Veilig Thuis organisaties gaan over naar deze informatievraag. Dat geeft over een aantal maanden een beter beeld. Het is echter ook nodig dat andere type organisaties, zoals gemeenten, de informatievraag gaan gebruiken om criterium c4° te kunnen analyseren.

Mogelijke aanvullingen op de persoonslijst

De criteria c2° en c3° gaan over mogelijke aanvullingen op de persoonslijst.

Criterium c2° betreft de vraag of er informatie zou moeten worden bijgehouden op de persoonslijsten van ingeschrevenen. In theorie is het mogelijk dat het antwoord op de informatievraag gezag wordt opgenomen op de persoonslijst. Automatisch actualiseren (notificaties) is dan nodig. Opnemen van het antwoord op de informatiegezag heeft alleen toegevoegde waarde voor gebruikers die niet zijn aangesloten op de informatievraag gezag. Het continue actualiseren is een belasting van het systeem.

Criterium c3° betreft de vraag of er gegevens op de persoonslijst moeten worden bijgehouden om de informatievraag te kunnen beantwoorden.
Ideaal gesproken zou in de categorie gezagsverhouding onder ‘indicatie gezag minderjarige’ zijn opgenomen wie het gezag heeft over een jongeren. Deze mogelijkheid is een van de scenario’s van het Rapport ‘Verkenning verbetering ontsluiting gezagsinformatie’. Voor deze optie is niet gekozen, omdat de optie erg bewerkelijk zou zijn en veel kennis van medewerkers burgerzaken in alle gemeenten zou vergen. Er is wel voor gekozen om onderzoek naar het gezag over minderjarigen, die in het buitenland zijn geboren en/of hebben gewoond, hier op te nemen.
Ook is er besloten te bezien of er een digitale koppeling mogelijk is tussen het gezagsregister en de BRP. Gemeenten hoeven de besluiten dan niet meer te interpreteren. Er wordt dan ook toegevoegd wie het gezag heeft (dit kan een instantie zijn).
Er is dus behoefte aan aanvullingen op de persoonslijst. Hier wordt aan gewerkt.

De criteria c2° en c3° zijn beantwoord vanuit de informatievraag gezag. Een informatievraag die door diverse geïnterviewden is genoemd als wenselijk is de vraag wie de wettelijke vertegenwoordiger (curator of mentor) is van een meerderjarige. Het gaat hier om een beslissing van de rechtbank.
Een andere mogelijke informatievraag is de vraag of

iemand de Nederlandse nationaliteit heeft of niet. Dit kan in de vorm van een ja/nee antwoord

Financiële en maatschappelijke baten en lasten
Criterium d betreft de vraag of de maatschappelijke baten van het experiment opwegen tegen de kosten ervan. Voor de beantwoording van dit criterium kijken we naar de financiële baten en lasten en de maatschappelijke baten en lasten.

Financiële lasten Het aansluiten op de BRP API en het aanpassen van de applicaties zodat de informatievraag gezag kan worden gebruikt vergt capaciteit bij de eigen ICT afdeling of het betekent kosten voor de aanpassingen door een leverancier. Het gaat voor de Veilig Thuis organisaties, die dit door een leverancier laten doen, eenmalig om een paar duizend euro per organisatie.

Financiële baten Er zijn financiële baten. Het gaat dan vooral om besparing van uren. Medewerkers zijn minder tijd kwijt met het achterhalen van het gezag.

Maatschappelijke lasten Geïnterviewden geven aan dat er geen maatschappelijke nadelen aan de pilot met de gezagsmodule kleven.

Maatschappelijke baten Geïnterviewden noemen diverse maatschappelijke baten voor de periode van gebruik van de gezagsmodule. Deze maatschappelijke baten zijn ook van toepassing op de informatievraag gezag. Bovendien is deze informatievraag doorontwikkeld, waardoor de baten groter zijn, omdat er vaker een antwoord kan worden gegeven. De genoemde baten zijn onder andere:

- verbetering van de kwaliteit van de gezagsbepaling, vooral onder tijdsdruk
- minder fouten
- klantvriendelijker, omdat soms pijnlijke vragen niet hoeven te worden gesteld.
- het kost medewerkers minder tijd en soms ook de burgers.

Voor de informatievraag gezag wegen de baten dus op tegen de lasten.

Hoofdstuk 6 Andere mogelijke deelnemers

In dit hoofdstuk gaan we in op andere mogelijke deelnemers. Het gaat met name om organisaties (niet zijnde gemeenten) met een publieke taak, die niet hebben meegedaan aan de pilot met de gezagsmodule of als gevolg van de pilot gaan deelnemen.

Voor dit onderdeel van de evaluatie hebben we vijf gesprekken gevoerd met mogelijke deelnemers en een leverancier. We hebben daarbij geselecteerd op diversiteit. We hebben gesproken met:

- *één grote overheidsorganisaties*
- *een koepel van kleine overheidsorganisaties*
- *twee grote private organisaties (derden) met dezelfde publieke taken*
- *een private organisatie die leverancier is van bedrijfsvoeringsproducten voor organisaties zonder autorisatiebesluit. De leverancier heeft interesse in de informatievragen.*

De volgorde van de paragrafen in dit hoofdstuk is anders dan die in hoofdstuk 4 en 5. In de eerste paragraaf staat de vraag centraal: wie zijn de mogelijke deelnemers? En wat is de belangstelling tot nu toe? In paragraaf 5.2 is een verkenning per type geïnterviewde organisatie opgenomen. De verkenningen zijn opgebouwd vanuit de vragen en onderwerpen:

- *om welke organisatie gaat het? wat zijn de relevante kenmerken?*
- *wat betekent meedoen aan het experiment?*
- *mogelijk belang van de informatievragen?*
- *indicatie maatschappelijk en financiële baten en lasten*
- *overige*

6.1 Deelname van (overheids)organisaties met een publieke taak

6.1.1 Aantal deelnemende organisaties

Overheidsorganisaties kunnen deelnemen aan het experiment voor de persoonsgegevens voor taken waarvoor ze al een autorisatiebesluit hebben. Ook derden kunnen deelnemen, als ze zijn aangewezen in bijlage 4 van het Besluit BRP en een autorisatiebesluit hebben (artikel 2.4 en 2.5 Besluit experiment dataminimalisatie BRP).
De organisaties met een publieke taak hebben een aanvullend autorisatiebesluit nodig en een convenant voordat ze kunnen aansluiten op de BRP API. Aansluiten doen ze, net zoals gemeenten, via een gateway of een andere geschikte intermediair. Het experimentbesluit bepaalt dat er maximaal 75 aanvullende autorisatiebesluiten worden verstrekt. In de toelichting op het Besluit experiment dataminimalisatie persoonsgegevens BRP is aangegeven dat er circa 3.000 gebruikers van de BRP zijn.

In figuur 25, op de volgende bladzijde, hebben we een overzicht opgenomen van het aantal organisaties met een publieke taak dat meedoet of wil doen aan het experiment. Het is de stand van zaken 31 oktober 2024, 31 december 2024 en 28 februari 2025. Op 31 oktober 2024 zijn twee organisaties aangesloten op de BRP API, maar zij maakten nog geen gebruik van de informatievragen. Op 1 januari 2025 zijn elf organisaties aangesloten, waarvan er vijf de informatievragen gebruiken. Vier van de vijf zijn deelnemers van de pilot gezagsmodule (zie hoofdstuk 5). Op 28 februari 2025 is het aantal organisaties dat de informatievragen gebruikt niet veranderd. Wel zijn er meer organisaties aangesloten op de BRP API. Van het totale aantal van 35 organisaties die op 28 februari 2025 een of meerdere procedurestappen hebben gezet zijn 27 organisaties vooral gericht op de informatievraag gezag (zie figuur 25).

Gemeenschappelijke regelingen en andere samenwerkingsverbanden waar gemeenten aan deelnemen, die een eigen wettelijke taken hebben of taken gedelegeerd hebben gekregen, zijn ook mogelijke deelnemers. Onder de Wet BRP worden zij in de meeste gevallen aangemerkt als overheidsorgaan en in enkele gevallen als aangewezen derden. De belangrijkste voorbeelden hiervan zijn de GGD-en en de Veilig Thuis organisaties. Het gaat om 27 van de 35 organisaties die een of meerdere procedurestappen hebben gezet. De hoofdreden hiervoor is dat de Veilig Thuis organisaties hebben afgesproken de informatievraag gezag te gaan gebruiken.

6.1.2 Aan welke informatievragen nemen de organisaties deel?

Drie van de organisaties met een publieke taak die de informatievragen gebruiken gebruiken de gezagsvraag. Eén organisatie gebruikt de informatievragen aanschrijfwijze en adres. De informatievragen leeftijd, bewoning en verblijfsplaatshistorie worden nog niet gebruikt.

Figuur 25 Aantal organisaties met een publieke taak dat deelneemt aan het experiment

Nr	Status	Aantal 31-10-2024	Aantal 31-12-2024*	Aantal 28-2-2025*
1.	In productie; met informatievragen**	0	5 (4)	5 (4)
2.	In productie; geen informatievragen (procedures convenant en/of aanvullend autorisatiebesluit loopt/lopen nog)	2	6 (5)	9 (8)
3.	In testomgeving (convenant nog niet getekend, wel aanvullend autorisatiebesluit of besluit in voor-bereiding)	1	1	1 (0)
4.	Convenant en aanvullend autorisatiebesluit afgerond, maar maakt nog geen gebruik van de testom-geving en is nog niet in productie	1	3 (3)	11 (8)
5.	Aanvullend autorisatiebesluit afgerond, geen convenant of omgekeerd	5	9 (7)	4 (4)
6.	Convenant verstuurd, maar nog niet retour (en nog geen aanvullend autorisatiebesluit)	5	2 (2)	5 (3)
	Totaal	**14**	**26 (21)**	**35 (27)**
7.	Oriëntatie (aangemeld, gesprek, vragen)	12	24 (0)	33 (5)

** Tussen haken het aantal organisaties dat primair aansluit vanwege de gezagsvraag. Het gaat dan met name om Veilig Thuis organisaties.*
*** Logius neemt deel met twee verschillende producten en heeft daarvoor twee verschillende aanvullende autorisatiebesluiten. Logius staat twee maal in de tabel bij categorie 1 op zowel 31-12-2024 als op 28-2-2024.*

Figuur 26 Benutting informatievragen organisaties met een publieke taak

Totaal aantal vragen per maand

maand	aantal vragen			aantal deelnemers		
	aanschrijfwijze	*adres*	*gezag*	*aanschrijfwijze*	*adres*	*gezag*
jun-24	0	0	0	0	0	0
aug-24	0	0	0	0	0	0
okt-24	0	0	0	0	0	0
dec-24	819.161	819.161	90.353*	1	1	4
feb-25	12	12	402.889*	1	1	4

** inclusief de deelnemers aan de pilot die zijn overgestapt*

6.2 Vier verkenningen

In deze paragraaf zijn vier verkenningen opgenomen. De verkenningen zijn gebaseerd op de gesprekken die met de mogelijke deelnemers zijn gevoerd. Op de leverancier na hebben de geïnterviewde organisaties geen contact gehad over het experiment met RvIG ter oriëntatie op het experiment. Ze zijn dus niet in figuur 25 opgenomen. De leverancier is ook niet opgenomen in de figuur, omdat een leverancier geen deelnemer kan zijn.

6.2.1 Verkenning grote overheidsorganisatie

De organisatie

Kenmerken Voor de verkenning van een grote overheidsorganisatie is de Sociale Verzekeringsbank (SVB) geïnterviewd.
De SVB verstrekt aan circa 5,7 miljoen mensen een uitkering voor in totaal ruim € 50 miljard. De SVB voert diverse wetten en regelingen uit. De grootste uitkeringen zijn de AOW en de Kinderbijslag. Andere uitkeringen zijn bijvoorbeeld de aanvullende inkomensvoorziening ouderen (AIO), de Nabestaanden- en wezenuitkering, Persoonsgebonden budget (PGB), de Asbestregeling, Tegemoetkoming Stoffengerelateerde beroepszieken en Verzetsdeelnemers en oorlogsgetroffenen.
Er werken ongeveer 4.480 mensen bij de SVB.

BRP De SVB heeft een autorisatie voor iedereen in de BRP, inclusief de niet-ingezetenen (RNI). De autorisatie is voor vrijwel alle persoonsgegevens. Mensen met recht op AOW kunnen in het buitenland wonen. Het gaat om circa 10% van de AOW-gerechtigden. Ook moet de SVB jaarlijks verifiëren dat de AOW—gerechtigden in het buitenland nog leven.
Voor de RNI heeft de SVB de taak van bijhouder in het kader van de taken AOW (Algemene Ouderdomswet), Anw (algemene nabestaandenwet) en AKW (Algemene kinderbijslagwet). Dit betekent dat de SVB gegevens laat wijzigen door RvIG, bijvoorbeeld als iemand is overleden, en dat de SVB een verzoek indient bij de minister van BZK om iemand in te schrijven als niet-ingezetene. Diegene krijgt dan ook een BSN toegekend.

De SVB heeft veel contacten met andere overheidsorganisaties over de gegevens. Voorbeelden zijn de belastingdienst, pensioenuitvoerders en de zorgverzekeraars. Ook is er coördinatie met het buitenland voor de sociale zekerheid. Er wordt samengewerkt met organisaties in het buitenland om bijvoorbeeld vast te stellen of mensen zijn overleden.
De SVB neemt deel aan het gebruikersoverleg voor de BRP en diverse werkgroepen. Verdere vergroting van de kwaliteit van gegevens en samenwerking in de keten is daarbij een belangrijke invalshoek.

Applicaties De SVB heeft één grote applicatie voor de AOW, kinderbijslag en enkele andere regelingen. Applicaties voor de andere uitkeringen, zoals vrijwillig verzekeren, zijn hieraan gekoppeld.
De applicatie is ‘batch georiënteerd’, dat wil kort samengevat zeggen dat op bepaalde momenten alle benodigde verwerkingen op de database (kopie BRP) worden toegepast in een bepaalde volgorde. Dit in tegenstelling tot real time (continue) processen.
De kopie van de BRP wordt dagelijks geüpdatet. SVB is de applicatie aan het moderniseren, zodat meer bij de bron wordt opgehaald en er minder gegevensopslag is. De modernisering is complex, omdat deze wordt uitgevoerd, terwijl het systeem wordt gebruikt.

Behalve de grote applicatie heeft de SVB twee kleine applicaties, voor:
- de PGB (Persoonsgebonden budget)
- toepasselijke wetgeving. Het gaat hierbij om Nederlanders die in Nederland wonen en in het buitenland werken en andersom.

De SVB heeft geen gateway.

Wat betekent meedoen aan het experiment?

De geïnterviewden geven aan dat ze het voor de grote applicatie een risico zouden vinden om mee te doen. Voor bijvoorbeeld de AOW gaat het eind 2024 om 3,6 miljoen mensen. De ervaring leert dat gegevens en processen wijzigen, aansluiten en/of samenvoegen binnen de overheid complex en bewerkelijk is. Zo maakt de SVB gebruikt van de Berichtenbox van MijnOverheid. Dit vergt, ondanks een goede samenwerking, een bewerkelijke planning met Logius (de beheerder van de Berichtenbox), omdat de Berichtenbox door steeds meer organisaties wordt gebruikt.

De aansluiting op de API zou getest kunnen worden met een kleine applicatie. De applicatie voor de toepasselijke wetgeving is bovendien nieuw. Dat is een moment waarbij aansluiten overwogen kan worden. Dit is tot nu toe niet gebeurd, omdat het experiment te onbekend was. Dat er een experiment was, was wel bekend, maar wat het betekent, de voor- en nadelen en dergelijke waren niet bekend. Ook zijn er diverse betrokkenen binnen SVB nodig om mee te kunnen doen aan het experiment. Het gaat dan om betrokkenen vanuit ICT, BRP-deskundigheid en gebruikers van de applicaties.

Belang van de informatievragen

Adres en aanschrijfwijze
Het adres en de aanschrijfwijze zijn in de applicaties van SVB ingeregeld. De informatievraag levert geen direct voordeel op. Wel vinden geïnterviewden dat het omgaan met de aanschrijfwijze binnen het rijk erg

divers is. Vanuit de één overheid gedachte zou een meer eenduidige manier van aanschrijven beter zijn. Daarbij is het wel van belang dat er enkele keuzen zijn. Zo gebruikt de SVB een andere manier van aanschrijven in een lopende tekst voor kinderen/jongeren dan voor volwassenen. Ook kunnen mensen een correspondentieadres met aanschrijfwijze doorgeven aan SVB; dat wordt vervolgens gebruikt.

Leeftijd
Leeftijd in plaats van de geboortedatum volstaat niet voor de SVB. Voor diverse uitkeringen, zoals de kinderbijslag, is de geboortedatum van belang. Ook is de geboortedatum een onderdeel van de identificatie.

Gezag
De informatievraag gezag is voor de SVB niet relevant. Er zijn wel uitkeringen waarbij minderjarigen zijn betrokken, maar gezag is daarbij niet het criterium. De uitkeringen waar het om gaat zijn de kinderbijslag en de wezenuitkering.

De *kinderbijslag* wordt verstrekt voor een:
- eigen kind
- kind van een partner of ex-partner
- pleegkind
- kind waarvoor wordt gezorgd alsof het een eigen kind is

De *wezenuitkering* is een bijdrage voor iemand van wie de laatste ouder is overleden. Dat is:
- beide ouders zijn overleden. Het maakt niet uit of het de biologische of adoptieouders zijn. De definitie van ouder is degene die als ouder geregistreerd is in de BRP.
- één ouder is overleden. De andere ouder staat niet geregistreerd in de BRP of staat in de BRP als voor lange tijd vermist.

De geïnterviewden geven aan dat de wijze van registreren in de BRP complicaties met zich meebrengt:
- wijzigingen worden verwerkt bij de persoonsgegevens van bijvoorbeeld de minderjarige, maar niet bij de ouder. Een deel van de wijzigingen is ook relevant voor wie volgens de BRP de ouder is. Om gegevens te begrijpen heb je ook andere persoonslijsten nodig om het gegeven te kunnen interpreteren. Bij bijvoorbeeld gezag staat ouder 1 of 2, maar dan weet je nog niet wie dat zijn.
  Dit heeft te maken met de systematiek van de *BRP. In de persoonsgegevens worden veranderingen in de ouder – kind relatie alleen bij het kind geregistreerd. In de informatievraag gezag wordt dit ondervangen doordat als het gezag van een ouder over een minderjarige wordt opgevraagd ook de persoonsgegevens van de minderjarige worden meegenomen in de afleidingsregels, zie verder paragraaf 5.3.4.*
- als mensen uit elkaar gaan en, voordat ze formeel scheiden, in verschillende gemeenten wonen kan het voorkomen dat bij de ene ex-partner wel is verwerkt dat ze zijn gescheiden en bij de andere niet.
  Dit heeft ermee te maken dat niet alle mensen aan de gemeente doorgeven dat ze gescheiden zijn. De gemeente waar het wel aan is doorgegeven stuurt een bericht naar de gemeente waar de andere partner woont, maar deze berichten worden niet overal (even snel) verwerkt.

Bewoning
Wie met wie in een huis woont is relevant voor sommige uitkeringen. De SVB update de BRP gegevens dagelijks, waarna uitkeringen worden aangepast. De informatievraag bewoning, die een overzicht kan geven van een periode, voegt voor de SVB niets toe. Sowieso heeft de SVB de BSN's van de uitkeringsgerechtigden. Zoeken is daarom eenvoudig.

Verblijfsplaatshistorie
Verblijfsplaatshistorie is relevant voor de opbouw van de AOW. Het recht op AOW wordt in 50 jaar opgebouwd. Als iemand in het buitenland heeft gewoond en gewerkt wordt in die periode geen AOW opgebouwd (vrijwillig verzekeren kan wel).

Mogelijke nieuwe informatievragen
Als mogelijke informatievragen die nu nog niet beschikbaar zijn noemen de geïnterviewden:
- de ouder – kind relatie vanuit de ouder bezien. Deze vraag is anders dan de informatievraag gezag. De reden voor deze informatievraag is de systematiek van de BRP waarin veranderingen alleen worden doorgevoerd bij de kinderen.
- de wettelijke vertegenwoordiger (curator of mentor) van een meerderjarige

Volledigheidshalve merken we op dat de opmerking van geïnterviewden over het consistent verwerken van echtscheidingen betrekking heeft op het verwerken van gegevens. Andere opmerkingen over de kwaliteit van de gegevens zijn opgenomen onder het kopje 'overige'.

Indicatie maatschappelijke en financiële baten en lasten

Maatschappelijke baten en lasten
De geïnterviewden geven aan dat hun focus ligt op het verbeteren van de kwaliteit van de persoonsgegevens en de samenwerking in de keten. Het gaat dan bijvoorbeeld om de consistentie van de gegevens en de controles op fouten in het systeem bij bijvoorbeeld gemeenten.[27] Ook de kwaliteit van de RNI is voor de SVB van belang. In de RNI worden minder persoonsgege-

27 Zo had een gemeente de woonplaatsnaam voor 45.000 personen per ongeluk op 'leeg' gezet. Dit werkte door in de BRP-V en daarmee in de kopieën van onder andere de SVB.

vens bijgehouden. Zie verder onder het kopje 'overige'.

Het experiment dataminimalisatie kan maatschappelijke baten opleveren:

- de informatievragen kunnen, in sommige gevallen, bijdragen aan de kwaliteit van de gegevens, zoals voor verblijfsplaatshistorie en de relatie ouder-kind.
- de SVB is de applicaties aan het moderniseren, onder andere door meer in te zetten op 'halen bij de bron'. Het doel hiervan is verbetering van de kwaliteit van de gegevens. De informatievragen en de API kunnen daar te zijner tijd aan bijdragen. Van belang is vooral dat de applicaties kunnen blijven werken.
- daarnaast kan het voor de relatie burger – overheid ook voordelen bieden als het rijk eenduidiger met bijvoorbeeld de aanschrijfwijze omgaat.

Financiële baten en lasten
De SVB heeft een eigen afdeling ICT. De aanpassingen in de applicaties worden door de SVB zelf gedaan. De kosten van het aansluiten op de BRP API en de informatievragen zijn daarom niet bepalend. De capaciteit speelt wel een rol.

De geïnterviewden geven aan de huidige systematiek van bekostiging van het gebruik van de BRP, via staffels van het aantal berichten, niet logisch te vinden. Dit geldt voor de SVB in het bijzonder, omdat de SVB ook bijhouder van de RNI is. Indien ze de RNI-gegevens gebruiken, telt dat ook mee in het berichtenverkeer.
Tot slot, vinden geïnterviewden het de vraag wat de status van het experiment is. Kan het ook weer worden teruggedraaid? Dat maakt uit voor de overwegingen mee te doen of niet.

Overige
Geïnterviewden geven aan communicatie over het experiment dataminimalisatie persoonsgegevens BRP te missen. Er is bijvoorbeeld geen informatiebrief naar het bestuur of de CIO gestuurd.
Het belangrijkste punt dat de geïnterviewden aangeven is, zoals eerder aangegeven, dat de focus ligt op de kwaliteit van de gegevens. Volledigheidshalve merken ze op dat de kwaliteit van de persoonsgegevens en de interacties tussen organisaties de afgelopen decennia is verbeterd.
Aandachtpunten zijn, bijvoorbeeld:

- de SVB stelt onder andere het overlijden in het buitenland vast. Indien de personen in de RNI staan past SVB dat aan. Indien personen nog ingezetenen zijn bij een gemeente passen gemeenten dat niet aan als overleden, maar met 'vertrokken onbekend waarheen'. De kwaliteit van het vaststellen van een overlijden is net zo betrouwbaar als de vaststelling in Nederland. De SVB past het daarom wel in de eigen applicaties aan, maar deze komen dan niet volledig overeen met de BRP-V.
- de SVB heeft de ervaring dat gemeenten soms soepel omgaan met het briefadres bij mensen die in het buitenland wonen. Deze mensen staan dan als ingezetenen van een gemeenten geregistreerd terwijl ze dat niet zijn.
- niet iedereen heeft een BSN. Mensen die lang geleden in Nederland werkten, voordat het BSN werd ingevoerd, kunnen recht hebben op AOW en een pensioen. Als iemand AOW krijgt verstrekt SVB een BSN. Het kan echter ook zijn dat iemand eerder recht heeft op een pensioen dan op AOW. Dit leidt tot onduidelijkheden in de gegevens.

Deze aandachtspunten leiden tot de vraag: wat is de rol van BZK/RvIG bij de controle op de kwaliteit van de gegevens? Als gemeenten een systeemfout maken of als gemeenten structureel achterlopen met het verwerken van mutaties of als gemeenten soepel zijn met het briefadres? Anders gezegd geïnterviewden vragen zich af of niet eerst de kwaliteit moet worden verbeterd in plaats van de gegevens te verwerken tot informatieproducten? In hoofdstuk 7 gaan we hierop in.
Wat betreft regelgeving merken geïnterviewden op dat de RNI niet wordt onderhouden voor een aantal persoonsgegevens, zoals huwelijken en scheidingen. Dit is voor de taken van het SVB onhandig.
De punten over de kwaliteit en bekostiging zijn geagendeerd in het kwaliteitsoverleg BRP waaraan gemeenten en afnemers kunnen deelnemen.

6.2.2 Verkenning koepel kleine overheidsorganisaties

De organisatie

Kenmerken Voor de verkenning van een kleine overheidsorganisaties is de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) geïnterviewd. De KNB is een publiekrechtelijke beroepsorganisatie. Alle notarissen en kandidaat-notarissen zijn verplicht aangesloten. 1 januari 2024 waren er 3.427 (kandidaat-)notarissen werkzaam in 889 notariskantoren.[28]
Notarissen zijn bestuursorganen volgens de Algemene wet bestuursrecht (artikel 1:1 lid 1 sub b). De handelingen van de notaris die binnen zijn ambt vallen staan gedefinieerd in Artikel 2 van de wet op het notarisambt: *"Het ambt van notaris houdt de bevoegdheid in om authentieke akten te verlijden in de gevallen waarin de wet dit aan hem opdraagt of een partij zulks van hem verlangt en andere in de wet aan hem opgedragen werkzaamheden te verrichten."* De Algemene wet bestuursrecht geldt in beginsel óók bij het verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen. Notarissen en kandidaat-notarissen zijn ambtenaren – ze worden bij koninklijk besluit benoemd - behalve als ze advies geven, dat niet uitmondt in een akte, dan zijn ze on-

28 KNB, 'Factsheet leden en kantoren', peildatum 1 januari 2024.

dernemer. De Algemene wet bestuursrecht bepaalt dat notarissen bestuursorganen zijn, daarom zijn notarissen voor de Wet BRP overheidsorganisaties.
In de Wet op het notarisambt (artikel 61) staat de taak van de KNB omschreven: *"de bevordering van een goede beroepsuitoefening door de leden en van hun vakbekwaamheid. Haar taak omvat mede de zorg voor de eer en het aanzien van het notarisambt. Het moet gaan om onderwerpen waarmee een publiek of openbaar belang is gediend."* De KNB verzorgt daarvoor onder andere voorlichting aan de beroepsgroep, lagere regelgeving, publieksvoorlichting, coördinatie en advisering in het kader van de Wet op het notarisambt, het beheren van eigen registers (Centraal diplomaregister, Centraal Testamentregister, Centraal levenstestamentregister) en de KNB ontwikkelt en beheert een digitale infrastructuur voor de uitwisseling van elektronische communicatie tussen notarissen en diverse overheidsorganisaties zoals Belastingdienst, KvK en het Kadaster. Ook faciliteert zij een centraal koppelpunt voor bevraging van het BRP door notarissen.

BRP Er is één autorisatiebesluit voor de KNB waarmee de hele beroepsgroep is geautoriseerd. Alle werkzaamheden en situaties zijn in het autorisatiebesluit meegenomen.
Het takenpakket van notarissen is heel divers. Ook de situaties zijn heel divers. De persoonsgegevens die nodig zijn, zijn daarom ook heel divers. Zo maakt het bij een overlijden uit of iemand is gehuwd of dat iemand niet is gehuwd, geen kinderen heeft en geen testament. In het laatste geval moet veel meer worden onderzocht. Notarissen hebben daarom toegang tot vrijwel de hele BRP. De KNB zelf heeft geen inzage in de BRP.

Applicaties Notarissen hebben inzage in de BRP via de KNB. De applicaties van de notariskantoren zijn gekoppeld aan de applicatie van de KNB. Er zijn vijf softwareleveranciers die de applicatie van de notarissen (het document managementsysteem) ontsluiten. Dat is voor circa ¾ van de kantoren. De andere notariskantoren hebben een eigen systeem en aansluitwijze.

Onderzoeksplicht Zoals hiervoor aangegeven is er geen één op één relatie tussen de taak of een akte en de gegevens die een notaris nodig heeft. De situatie is ook van belang. Daarbij is het relevant dat een notaris een onderzoeksplicht heeft, vanwege zijn vertrouwenspositie in de maatschappij. De onderzoeksplicht betreft onder andere het volgende: [29]

- in de Wet op het notarisambt (Wna) is opgenomen dat de notaris verplicht is de identiteit van de cliënt vast te stellen (artikel 39 lid 1 Wna). De notaris gaat ook na of iemand bevoegd is tot het tekenen van akten en dergelijke.
- in de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft)[30] is opgenomen dat de notaris verplicht is om cliëntenonderzoek te doen en ongebruikelijke transacties te melden bij een landelijk meldpunt van de overheid (FIU-Nederland). Het kan dan gaan om aktes voor vastgoed, maar ook om transacties waar het ondernemingsrecht of personen- en familierecht van toepassing is.

De onderzoeksplicht heeft zijn basis in artikel 17 van de Wna: *"de notaris oefent zijn ambt met de grootst mogelijke zorgvuldigheid uit."* De onderzoeksplicht heeft verder vorm gekregen in de jurisprudentie. Uit de jurisprudentie volgt dat de notaris onderzoek doet voorafgaand aan het verlijden van een akte. Dit met als doel de rechtszekerheid te bevorderen. Het onderzoek omvat veel aspecten waarbij de kern ligt bij wat de partijen met de rechtshandeling beogen. Op de notaris rust een zwaarwegende zorgplicht vóór het intreden van de rechtsgevolgen die zijn beoogd met de in de akte opgenomen rechtshandelingen. Het onderzoek is in ieder geval gericht op dat wat nodig is voor de totstandkoming van die rechtsgevolgen, maar ligt wel binnen wat redelijkerwijs van de notaris mag worden verwacht.
Ook artikel 61 van de Wna verwijst naar 'zorgvuldigheid'. Dit is in de jurisprudentie ingevuld door bijvoorbeeld de norm dat notarissen informatie altijd moeten verifiëren aan de hand van een onafhankelijke en betrouwbare bron wanneer mogelijk. Wettelijke basisregisters worden gezien als zo'n bron en moeten dus geraadpleegd worden bij het doen van onderzoek (recherche). Met betrekking tot onderzoek naar goederen is de verplichting ook vastgelegd in onder meer de Verordening beroeps- en gedragsregels 2011 (artikel 11, eerste en tweede lid). De notaris wordt daarin in het bijzonder verplicht tot het doen van onderzoek in geval van levering van registergoederen en aandelen op naam.
In situaties waarin er signalen zijn dat er iets niet klopt, bijvoorbeeld dat (fiscale) regels mogelijk overtreden gaan worden of dat een persoon als tussenman/stroman optreedt, moet de notaris nog uitgebreider onderzoek doen. De notaris moet risico gericht onderzoek doen, dat wil zeggen hoe meer bijzonder de situatie hoe zwaarder de zorgplicht op hem rust. De notaris is verplicht zijn dienst te weigeren wanneer naar zijn redelijke overtuiging of vermoeden de werkzaamheid die van hem verlangd wordt leidt tot strijd met het recht of de openbare orde, wanneer zijn medewerking wordt verlangd bij handelingen die kennelijk een ongeoorloofd doel of gevolg hebben of wanneer hij andere gegronde redenen voor weigering heeft (artikel 21, tweede lid, Wet op het notarisambt en artikel 6 van de Verordening beroeps- en gedragsregels).

29 Gebaseerd op de notitie van de KNB 'Cliëntenonderzoek en meldplicht in het notariaat', maart 2022.

30 De Wet op het financieel toezicht (Wft) beschrijft het toezicht op de hele financiële sector in Nederland. En bevat verplichtingen voor financiële instellingen.

De onderzoeksplicht laat onverlet dat ook voor notarissen geldt dat de AVG van belang is. Dit houdt onder andere in dat niet meer gegevens worden ingezien dan nodig. Maar het onderzoek moet wel zo grondig zijn als de wet vraagt. Om aan de spanning tussen de onderzoeksplicht en privacy tegenmoet te komen is de wijze van bevraging van de BRP in vijf blokken ingedeeld. Deze blokken gaan van een beperkt aantal gegevens inzien, in een aantal stappen, naar vrijwel alle gegevens inzien. De notaris, die de BRP bevraagt, bepaalt aan de hand van zijn opdracht en de situatie welk blok hij nodig heeft. Het uitgangspunt is dat de notarissen de optie kiezen die nodig is en niet meer dan dat.
Het is aan de beoordeling van de notaris om te bepalen wat noodzakelijk is. In de praktijk kan er verschil van inzicht zijn welke gegevens dat precies zijn. Ook in het bewaren van de geraadpleegde gegevens zijn er verschillen mogelijk, sommige notarissen zullen het opgevraagde uittreksel in het geheel bewaren (zoals vroeger de papieren uittreksels werden bewaard). Anderen nemen de gegevens over en bewaren het bronbestand niet. Het bewaren van het opgevraagde bestand wordt gedaan vanuit het oogpunt van zorgvuldigheid en het kunnen aantonen dat er goed onderzoek is gedaan en de gegevens uit een authentieke bron komen.

Transparantie De KNB heeft zelf geen inzage in de BRP, maar kan wel de inzageverzoeken van de notarissen zien. Dit in overeenstemming met de bepalingen in de Wet BRP over de loggings (artikel 3.11). Notarissen moeten zich digitaal identificeren bij de KNB als ze persoonsgegevens inzien. Op die manier kan de KNB de notaris en de contactgegevens van de notaris die persoonsgegevens inzag, nagaan. Ook kan de KNB de naam, BSN, geboortedatum zien van de persoon van wie de gegevens zijn opgevraagd, evenals voor welk blok gegevens zijn opgevraagd. Dit is uitsluitend bedoeld voor het kunnen voldoen aan inzage verzoeken en kan alleen ingezien worden door daartoe bevoegde medewerkers die deze verzoeken afhandelen.
Burgers kunnen via MijnOverheid zien wie hun gegevens heeft ingezien. Als een notaris de gegevens heeft ingezien staat de KNB genoemd. Tussen de 50 en 90 keer per jaar vragen burgers aan de KNB waarom hun gegevens zijn ingezien. De KNB verwijst dan door naar de desbetreffende notaris. Daarbij wordt uitgelegd waarom ze het daar moeten vragen. De KNB weet niet waarom een notaris gegevens heeft ingezien; alleen de notaris weet dat. De notaris moet afwegen wat hij kan vertellen aan de persoon en wat hij niet kan vertellen in verband met zijn geheimhoudingsplicht (artikel 22 Wet op het notarisambt).

Wat betekent meedoen aan het experiment?

De KNB heeft naar het Besluit experiment dataminimalisatie BRP gekeken. De conclusie was dat de informatievragen op dit moment geen toegevoegde waarde hebben. De belangrijkste reden hiervoor is dat de notarissen een onderzoeksplicht hebben. Ook is het inherent aan de taken van de notaris dat er tijd is om onderzoek te doen en het onderzoek is inherent aan de functie van de notaris.

Wel kan met gebruikmaking van nieuwe – API-technieken – de uitvraag van persoonsgegevens wellicht flexibeler worden. Er is nu een indeling in vijf blokken. Deze zou verfijnder kunnen als de techniek dat beter mogelijk maakt. Zo is verblijfsplaatshistorie een persoonsgegeven dat nu in het gegevensblok, dat vrijwel alle persoonsgegevens bevat, is opgenomen. Er zijn situaties waar de verblijfsplaatshistorie van belang is, maar de rest van de persoonsgegevens niet. Ook kan de informatievraag verblijfsplaatshistorie het onderzoek eenvoudiger maken, zie verder onder de informatievraag verblijfsplaatshistorie.

Belang van de informatievragen

Adres en aanschrijfwijze
Het adres en de aanschrijfwijze is, volgens afspraken binnen de beroepsgroep, ingeregeld in de applicaties.

Leeftijd
Notarissen hebben om diverse redenen de geboortedatum nodig. De geboortedatum is bijvoorbeeld van belang bij de identificatie.

Gezag
De notaris is verplicht het gezag te verifiëren door het gezagsregister in te zien; de notaris heeft toegang tot het gezagsregister.
Het gezag afleiden is inhoudelijk geen probleem voor notarissen. Dat wil niet zeggen dat deze vraag niet interessant kan zijn, vooral als de notaris ook de bron van de gegevens kan zien, zodat hij de waarde van de gegevens kan inschatten.
Ook moet een notaris vaak weten wie het gezag heeft; dus wie kan tekenen. Indien het om een instantie gaat is het wie vooralsnog niet opgenomen bij de informatievraag gezag.

Bewoning
Bewoning – in de zin van een overzicht van wie in een bepaalde periode op een adres woonde - is voor een notaris vrijwel nooit relevant. Een notaris moet vooral weten wie waar woont en welke eigendommen heeft. Bij een koopakte van een woning wordt vooral het eigendom nagegaan. Het kadaster is daarvoor van belang.

Verblijfsplaatshistorie
Verblijfsplaatshistorie kan relevant zijn voor het tegengaan van fraude. Voor het tegengaan van fraude is identificeren van belang. Er kunnen ook breder signalen zijn, zoals verhuist iemand vaak? Klopt het verhaal? Daarvoor kan de notaris bijvoorbeeld een

huurcontract opvragen of contact opnemen met de energieleverancier als het gebruik van onroerend goed moet worden nagegaan. De verblijfsplaatshistorie kan daarbij van belang zijn, onder andere omdat heel vaak verhuizen wordt gezien als een fraude indicator (volgens de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme). Als een persoon telkens huizen koopt en verkoopt kan dat zichtbaar worden in het kadaster. Als een persoon veel verhuist en huurt wordt dit niet via het Kadaster inzichtelijk. Verblijfplaatshistorie is dan van belang. Notarissen kunnen verblijfsplaatshistorie nu ook inzien, maar dit is opgenomen in het uitgebreidste blok met gegevens in de applicatie van de KNB. Er komen bij deze vraag daarom veel extra gegevens mee. Soms zijn deze gegeven ook nodig, maar niet altijd. Het afzonderlijk kunnen opvragen van de verblijfsplaatshistorie zou betekenen dat een notaris niet onnodig veel gegevens ontvangt.

Mogelijke nieuwe informatievragen
De KNB heeft geen mogelijkheden voor nieuwe informatievragen. De mogelijke nieuwe informatievraag over wie de curator of mentor is van een meerderjarige, die in andere gesprekken wordt genoemd, is voor notarissen niet relevant omdat zij dit in het register kunnen opzoeken.

Indicatie maatschappelijke en financiële baten en lasten

De KNB geeft aan dat de informatievragen voor de notarissen vooralsnog geen toegevoegde waarde hebben. De belangrijkste reden hiervoor is de onderzoeksplicht van notarissen.

6.2.3 Verkenning twee grote private organisaties (een derde) met (dezelfde) publieke taken

De organisaties

Kenmerken Voor de verkenning van private organisaties (derde genoemd in de Wet BRP) met een publieke taak zijn de pensioenuitvoerders APG en PGB geïnterviewd.

Stichting Pensioenfonds PGB is een multisector fonds, dat wil zeggen zeven sectoren zijn verplicht aangesloten bij PGB en negen sectoren kunnen vrijwillig deelnemen. De verplichte sectoren zijn bijvoorbeeld Grafimedia en reprografie, zeevisserij en de reisbranche. In 2023 waren ruim 4.000 werkgevers aangesloten.
In totaal waren er 342.000 deelnemers die pensioen opbouwen of opbouwden in 2023. 100.000 mensen krijgen een pensioenuitkering. De pensioenuitkeringen waren in totaal € 900 miljoen in 2023.[31]

APG Groep is de pensioenuitvoerder van acht pensioenfondsen. Het gaat onder andere om de sectoren: overheid (ABP), bouw (bpfBOUW), woningcorporaties en de schoonmaaksector. In 2023 ging het om 22.500 werkgevers.
APG heeft 4,6 miljoen deelnemers, die pensioen opbouwen of opbouwden. In 2023 betaalde APG voor € 19 miljard aan pensioenuitkeringen uit.
APG heeft 4.500 werknemers.[32]

De kerntaak van pensioenuitvoerders richt zich, kort samengevat, op het innen van pensioenpremies, deze premies beleggen, om vervolgens een pensioen uit te keren aan de deelnemers vanaf een bepaalde leeftijd. De partner kan meedelen in het pensioen. Als een deelnemer overlijdt voor hij/zij pensioengerechtigd is kunnen de partner en/of kinderen aanspraak maken op een uitkering. Bij kinderen gaat het om kinderen tot de leeftijd van in ieder geval 18 jaar. Het verschilt per sector tot wanneer de wezenuitkering wordt verstrekt. Voor PGB is dat maximaal tot 27 jaar. Voor APG is dat tot maximaal 25 of 27 jaar afhankelijk van het pensioenfonds. (In de Wet toekomst pensioenen is het standaard tot 25 jaar).
Het is voor de kerntaak van pensioenuitvoerders van belang de premiebetalingen en pensioenuitkeringen in balans te houden. Hiervoor worden (actuariële) berekeningen gemaakt op basis van onder andere de leeftijd en het geslacht van de deelnemers. De reden hiervoor is dat deze gegevens invloed hebben op de verwachte periode dat deelnemers een pensioenuitkering krijgen.

1 juli 2023 is de Wet toekomst pensioenen (Wtp) in werking getreden. Tot 1 juli 2028 hebben pensioenuitvoerders de tijd om over te gaan van het huidige naar het toekomstige pensioenstelsel. PGB heeft als streven 1 januari 2027 te zijn overgeschakeld. APG schakelt per pensioenfonds over. Op 1 januari 2025 zijn de eerste twee pensioenfondsen overgegaan naar het stelsel volgens de Wtp.

BRP Pensioenuitvoerders zijn geautoriseerd voor persoonsgegevens van deelnemers (naam, adres, geboortedatum en dergelijke), evenals voor huwelijk/geregistreerd partnerschap en voor het kind/kinderen. Dit omdat, zoals hiervoor aangegeven, partners kunnen meedelen in het pensioen. Kinderen kunnen recht op een uitkering hebben bij overlijden van de deelnemers aan het pensioenfonds voordat de pensioenuitkering is aangevangen. Dit geldt ook voor de partner.
Beide pensioenuitvoerders hebben een kopie van de BRP-V van de categorieën persoonsgegevens waarvoor ze zijn geautoriseerd. Deze kopie wordt door APG

31 Jaarverslag 2023 PGB.
32 Jaarverslag 2023 APG.

continue bijgewerkt via mutaties en er wordt regelmatig (maandelijks) gecontroleerd op eventuele verschillen met de BRP-V.
PGB update de kopie dagelijks. Daarnaast kunnen ze de BRP online raadplegen – real time – indien nodig, bijvoorbeeld ter controle als een werkgever een typefout heeft gemaakt in het BSN.

Applicaties Beide pensioenuitvoerders hebben diverse applicaties die onderling gegevens uitwisselen. Het gaat bijvoorbeeld om het deelnemersportaal, uitwisseling met werkgevers en uitwisseling met RvIG. Zowel APG als PGB hebben een centrale gateway ten behoeve van externe (API)-koppelingen.

Wat betekent meedoen aan het experiment?

Timing PGB is recent naar een nieuw systeem van een externe leverancier overgeschakeld. Dit was op het moment dat ze werden geïnformeerd over het experiment. De overschakeling naar het nieuwe systeem was in een zover gevorderd stadium dat besloten is niet deel te nemen aan het experiment.
APG heeft een hybride systeem in verband met de overschakeling naar de Wtp. Voor het oude systeem gaan ze geen, niet noodzakelijke, aanpassingen doen. Voor het nieuwe systeem zijn nieuwe opties wel mogelijk. Zeker als die in een informatiebehoefte voorziet die nog niet geïmplementeerd is.

Bestand Beide pensioenuitvoerders geven aan dagelijks veel mutaties te verwerken – APG geeft bijvoorbeeld aan dat er dagelijks gemiddeld 250 deelnemers overlijden. Ook zijn er veel online raadplegingen door de deelnemers, de werkgevers en de pensioenuitvoerders zelf. Daarnaast worden door pensioenuitvoerders berekeningen gemaakt met gegevens van alle deelnemers om de ramingen voor benodigde premies en dergelijke te kunnen maken.

Tot slot, worden er grote mailings uitgedaan naar alle deelnemers. Het gaat dan om de jaaropgave, het uniform pensioenoverzicht (UPO) en de maandelijkse betalingen. APG (4,6 miljoen deelnemers) en PGB (342.000 deelnemers) vragen zich af of dergelijke grote verzendingen betrouwbaar genoeg zouden zijn via de BRP API.

Een belangrijke aarzeling om mee te doen aan het experiment dataminimalisatie BRP is daarom de afhankelijkheid van ‘een derde’. Is het systeem zo betrouwbaar dat de continuïteit is geborgd?
Bovendien levert de real time bevraging niet veel verbetering van de kwaliteit van gegevens op, omdat de organisaties dagelijks updaten en/of mutaties verwerken.

Belang van de informatievragen

Adres en aanschrijfwijze
Adres Beide pensioenfondsen maken gebruik van het adres van deelnemers voor het versturen van bijvoorbeeld de jaaropgaven. De versturing is steeds meer digitaal (in het portaal), daarvoor is een emailadres nodig. Deelnemers kunnen de correspondentie ook per papieren post krijgen.
Het adres is voor de opbouw of uitkering van het pensioen niet relevant. De premiebijdrage gaat via het werkgever. De woonplaats is niet relevant. Naast het woonadres kan er een correspondentieadres en/of factuuradres zijn. Het gaat dan om een klein deel van de deelnemers. Het BRP adres is altijd nodig voor de aanlevering van gegevens aan de belastingdienst.
Als deelnemers in het buitenland wonen is het adres in het buitenland nodig voor de correspondentie. Vanaf eind 2025 is voor betalingen in sommige landen de postcode en woonplaats nodig, dit vanwege SEPA-betalingen. De belangrijkste landen waar het om gaat zijn Zwitserland en het Verenigd Koninkrijk.[33]

Aanschrijfwijze Over de aanschrijfwijze heeft PGB nagedacht in verband met genderneutraliteit. De organisatie heeft daar een besluit over genomen. Ook over de manier van deelnemers aanspreken (u of je) is een nieuwe keuze gemaakt. Er wordt nu aangesproken met je, om dichter bij de deelnemers te staan.
PGB geeft aan dat ze voor nieuwe deelnemers mogelijkheden zien in de informatievraag adresgegevens. Dit om een check op de juistheid te doen voorafgaand aan opname in het administratiesysteem. Dit heeft geen prioriteit gekregen, omdat er op dit moment andere prioriteiten zijn bij het invoeren van het nieuwe systeem. Ook zou het wenselijk zijn als andere pensioenuitvoerders bij dezelfde leverancier daar dan ook aan meedoen, zodat de kosten gedeeld kunnen worden. Dit is nog niet onderzocht. Tot slot, maakt PGB de kanttekening dat de informatievragen via de BRP API minder geschikt lijkt voor bulk mailing, zoals het versturen van jaaropgaven.

APG staat welwillend tegenover het adres en de aanschrijfwijze, maar ze hebben daarbij een aantal aarzelingen:

- de continuïteit en beschikbaarheid: de jaaropgaven en de UPO moeten in een bepaalde periode uit. De bulkverzendingen zijn complex en mogen niet misgaan. Kan de BPR API dergelijke pieken aan?
- de bekostiging is nu via een staffel van het aantal bevragingen. De BRP API gebruiken betekent een grote toename van het aantal bevragingen.

33 SEPA staat voor Single Euro Payments Area. Het is een nieuwe manier van betalen binnen Europa. De EU-landen nemen deel (hiervoor is geen postcode en woonplaats nodig), evenals negen andere landen. Zwitserland en het Verenigd Koninkrijk horen tot de negen ‘andere’ landen. Voor deze landen is wel de postcode en woonplaats nodig.

De staffel is gedurende het experiment bevroren, maar het is niet duidelijk hoe de bekostiging daarna gaat verlopen. Dat is een groot risico voor de toekomstige kosten.

Er moet eerst duidelijkheid zijn over deze punten om daadwerkelijk te overwegen mee te doen.

Gestructureerd buitenlandadres APG merkt op dat voor de betalingen via SEPA een gestructureerde buitenlandadres nodig is. In de BRP staan nu drie adresregels voor adressen in het buitenland. Deze adresregels zijn niet gestructureerd; het verschilt bijvoorbeeld of en waar de postcode en de woonplaats staat. Vanwege de SEPA-betalingen is de planning van RvIG dat de postcode en woonplaats op een eenduidige plek komen in de BRP.

Leeftijd

Van de deelnemers is de leeftijd regelmatig nodig, daarom is een geboortedatum beter werkbaar. Redenen zijn:

- de geboortedatum is nodig voor de beoordeling van de premies, de overgang naar het nieuwe stelsel, bij veranderingen in de samenstelling van de sectoren die deelnemen en dergelijke.
- de overschakeling van premie betalen naar met pensioen gaan en zijn wordt in een aantal (leeftijds)stappen geregeld.
- PGB gebruikt leeftijdscategorieën in hun portaal; de deelnemer ziet foto's van leeftijdsgenoten in het portaal.

Gezag

Als een ouder overlijdt kan een kind recht hebben op een pensioenuitkering. Hiervoor wordt bij een overlijden gekeken of er een kind of meerdere kinderen zijn. In veel gevallen volstaat het opvragen van het kind/kinderen in de BRP. Er zijn echter ook diverse ingewikkeldere situaties. Het criterium voor de (half)wezenuitkering is niet het gezag. Wel kan gezag van belang zijn, met name onder een verwachte toekomstige verandering waarbij de definitie van het kind dat recht heeft op het wezenpensioen wordt verruimd. Het gaat dan om 'financiële afhankelijkheid'. Hoe daar precies mee om te gaan is nog niet uitgekristalliseerd.

Ook moet niet alleen bekend zijn wie het kind is dat recht heeft op een wezenuitkering, maar ook wie moet worden aangeschreven; dat is vooral relevant voor jonge kinderen. Gezag kan daarbij van belang zijn.

De informatievraag gezag kan van toegevoegde waarde zijn, vooral met het oog op toekomstige veranderingen. De informatievraag alleen volstaat niet.

Bewoning en verblijfsplaatshistorie

Bewoning en verblijfsplaatshistorie zijn voor de pensioenuitvoerders niet relevant; ze zijn er daarom niet voor geautoriseerd.

Er zijn wel enige uitzonderingsgevallen denkbaar, bijvoorbeeld als iemand na decennia zich beroept op oude rechten. Dan moet in het verleden worden teruggezocht, bijvoorbeeld wie met een deelnemer samenwoonde. Dit zijn uitzonderingen.

Mogelijke nieuwe informatievragen

Een mogelijk nieuw gegeven in de BRP dat is genoemd, heeft betrekking op gender. De pensioenuitvoerders gebruiken het geslacht, zoals opgenomen in de BRP, ook als mensen in transitie zijn. Als dat geslacht is aangepast gebruiken ze het nieuwe geslacht. Er kan veel tijd tussen het veranderen van het geslacht in de BRP zitten, omdat voor de aanpassing in de BRP een gerechtelijke uitspraak nodig is. In de tussentijd leidt dit tot een, voor de betrokkene, ongewenste situatie. Handmatige aanpassen wordt echter als te risicovol gezien; betrokkene zou dan mogelijk een extra probleem krijgen.

APG geeft aan via de API van de rechtspraak voldoende informatie over curatele en/of bewindvoering te hebben. Het gaat dan om het 'centraal curatele en bewindregister'. Een groot deel van de uitspraken is openbaar.[34]

Indien de bevraging, in de toekomst, via de BRP API zou kunnen, kan dit efficiënter zijn, omdat de bevraging dan via één in plaats van twee API's loopt.

Verder zou het handig zijn indien adressen in het buitenland via een – per land passend formaat – geregistreerd zouden kunnen worden. Voor individuele organisaties is dat voor 200 landen niet doenlijk. Centraal (via RvIG) zou dit beter kunnen.

Indicatie maatschappelijke en financiële baten en lasten

Voor APG is de centrale afweging:

- voor hun kerntaak gaat het om grote aantallen deelnemers en mutaties. Hoe meer geautomatiseerd gaat hoe beter.
- bevragingen moeten betrouwbaar zijn en de continuïteit moet zijn geborgd, vooral bij bulkbevragingen.
- de wijze waarop organisaties betalen voor de BRP-V moet ook na het experiment duidelijk en redelijk zijn.

De afweging voor PGB is vergelijkbaar met als belangrijkste verschil dat PGB vanwege de recente overgang naar een nieuw systeem voorlopig geen financieel voordeel ziet. Met name omdat het voordeel in tijd en kosten van de informatievragen ten opzichte van persoonsgegevens als beperkt wordt ingeschat.

Ook geven beide pensioenuitvoerders aan dat een bestand nodig blijft voor de uitvoering van hun kerntaken.

34 Zie https://www.rechtspraak.nl/Registers/Paginas/Centraal-curatele--en-bewindregister.aspx.

6.2.4 Verkenning leverancier bedrijfsvoerings-producten private organisaties

De organisatie

Kenmerken De Apotheek Service Desk (ASD) verzorgt de facturering voor apothekers en laboratoria. Zij verzendt circa 450.000 facturen per jaar.
In totaal zijn er in Nederland circa 2.000 apotheken. Deze apotheken verzenden circa 2.000.000 facturen per jaar aan hun patiënten. De nota's naar de zorgverzekeraars gaan via het digitale portaal van VECOZO. VECOZO (Veilige Communicatie in de Zorg) is in 2002 door een aantal zorgverzekeraars gestart.

BRP Apothekers en de ASD zijn niet geautoriseerd voor de BRP. De zorgverzekeraars zijn wel geautoriseerd voor de BRP. VECOZO verzorgt de uitwisseling van administratieve gegevens in de zorg. Circa 45.000 zorgaanbieders en alle zorgverzekeraars, zorgkantoren en gemeenten zijn bij VECOZO aangesloten.[35] Een product van VECOZO is het COV (Controle op Verzekeringsgegevens). Apothekers, huisartsen, tandartsen en andere zorgaanbieders kunnen in het COV een persoon opzoeken via bijvoorbeeld het BSN. Het adres en de zorgpolis worden dan verstrekt.

Wat betekent meedoen aan het experiment?

Omdat de ASD geen autorisatiebesluit heeft voor de BRP kan de ASD niet meedoen aan het experiment. Hetzelfde geldt voor de apothekers.

35 https://www.vecozo.nl/over-ons/Wie-zijn-wij/

Belang van de informatievragen

Adres en aanschrijfwijze
Via het COV is het bekend waar personen wonen. Echter niet alleen het adres in de BRP is van belang voor apothekers; ook het bezorgadres en factuuradres is van belang. Deze laatste twee adressen moeten worden bijgehouden.
In het algemeen zijn er de volgende verbeterpunten voor het adres en de aanschrijfwijze:

- adressen kunnen verouderd zijn als een relevante ketenpartner van de apothekers niet van het COV gebruik maakt en/of niet voldoende vaak update.
- in de applicatie is een aanschrijfwijze opgenomen. Aanschrijven kan complex zijn voor met name gender; soms is het geslacht wat iemand is bepalend voor de zorgkosten en soms het geslacht dat iemand had/in de BRP.
- apothekers en de ASD krijgen geen bericht van overlijden. Om na te gaan of iemand is overleden moet het COV worden geraadpleegd. Het COV geeft in het bericht aan dat een persoon op dat moment (peildatum) is overleden. Ook wordt een datum van beëindiging van de polis vermeld. ASD merkt daarbij op dat de datum van overlijden in dergelijke situaties wordt afgeleid uit de datum van de beëindiging van de polis. Dat is echter onzeker.

Leeftijd
De geboortedatum is één van de gegevens waarmee kan worden gezocht in het COV. De geboortedatum is daarom van belang.

Gezag, bewoning en verblijfsplaatshistorie
De informatievragen gezag, bewoning en verblijfsplaatshistorie zijn voor de ASD niet van belang.

Mogelijke nieuwe informatievragen
De geïnterviewde heeft een aantal opties voor nieuwe informatievragen.

De eerste optie betreft mensen die niet zijn verzekerd en die wel recht hebben op 'medisch noodzakelijke zorg'. Een basisverzekering is verplicht voor iedereen die in Nederland woont of werkt. Echter niet iedereen heeft een basisverzekering. Als iemand de premie niet meer betaalt wordt hij na een half jaar van de zorgverzekering overgebracht naar het CAK. Het CAK krijgt hier middelen voor van de rijksoverheid. Er zijn meer categorieën onverzekerden; per categorie is er een verschillende regeling. Het CAK verzorgt de regelingen. In figuur 27, op de volgende bladzijde, hebben we hier het overzicht van opgenomen.

Voor het kiezen van de juiste regeling om te declareren moet de zorgaanbieder weten:

- of iemand een asielzoeker is of niet
- of iemand de Oekraïense nationaliteit heeft, de nationaliteit van een EU-land of een andere nationaliteit
- of iemand uit de Oekraïne komt, maar niet de Oekraïense nationaliteit heeft
- of iemand een BSN heeft

Informatievragen gericht op de beslisboom (opgenomen in figuur 27)zouden handig zijn.

De tweede optie betreft mensen die onder de Wet langdurige zorg gaan vallen. Het moment van overgang is van belang, omdat de bekostiging dan verandert. Iemand met een indicatie voor verblijf en behandeling van één en dezelfde instelling heeft recht op vergoeding van medicijnen vanuit de Wet langdurige zorg. Iemand die verblijf en behandeling niet van dezelfde instelling ontvangt heeft recht op vergoeding van de kosten van behandeling en medicijnen onder de Zorgverzekeringswet. In het laatste geval verandert de bekostiging voor de persoon niet; in het eerste geval wel. Een signaal bij verandering zou 'work arounds'

Figuur 27 Beslisboom relevante regeling personen zonder zorgverzekering voor zorgverleners

Bron: website CAK, downloaddatum 13 januari 2025 https://www.hetcak.nl/zakelijk/regeling-onverzekerden/

besparen.
De kanttekening bij deze mogelijke nieuwe informatievraag is dat het gaat om gegevens die niet in de BRP zijn opgenomen.

De derde optie betreft mensen die onder bewindvoering en/of onder curatele/mentorschap staan. Dit is bijvoorbeeld van belang voor het versturen van facturen.

Indicatie maatschappelijke en financiële baten en lasten

Geïnterviewde geeft aan dat het beschikken over actuele adressen in de hele keten het risico van een datalek verkleinen. Bij het verzenden van facturen naar 'oude' postadressen kan dat, onder bepaalde omstandigheden, als strijdig met de AVG worden beoordeeld. Bovendien zal de efficiëntie verbeteren, evenals inzicht in wie verantwoordelijk is voor het betalen van een factuur.
Ook het beschikken over die gegevens, die van belang zijn voor de bepaling onder welke regeling of wet een factuur valt, zou de efficiëntie vergroten. Het gaat dan om de regelingen voor onverzekerden en de wetgeving voor vergoeding medicijnen bij langdurige zorg.
Transparantie over welke organisatie welke gegevens/informatievragen krijgt is daarbij een voorwaarde volgens de geïnterviewde.

6.3 Totaalbeeld andere mogelijke deelnemers

Vier (overheids)organisaties met een publieke taak gebruiken de informatievraag gezag en één de informatievraag aanschrijfwijze en adres. De informatievraag gezag is in hoofdstuk 5 afzonderlijk besproken. Dit betekent dat er voor de andere mogelijke deelnemers (niet zijnde gemeenten en niet de deelnemers aan de gezagsvraag) te weinig deelnemers zijn om de

evaluatiecriteria te analyseren vanuit de deelnemende (overheids)organisaties. De criteria kunnen wel worden geanalyseerd vanuit de overwegingen en verwachtingen van een aantal mogelijke deelnemers. Dit kan input opleveren voor het vervolg van het experiment. Het gaat dan om de criteria a1°, de criteria onder b, c en d, uitgezonderd b4° en c4°.

Het aantal verstrekkingen

Criterium a1° betreft het aantal gevallen waarin de minister informatie heeft verstrekt. Het aantal verstrekkingen is opgenomen in figuur 26. Het gaat om vijf organisaties die de informatievragen gebruiken. De verwachting is dat meer organisaties gaan deelnemen. Het gaat dan vooral om organisaties die deelnemen aan de informatievraag gezag. Als alle organisaties die een stap in de procedure hebben gezet gaan deelnemen zijn er 27 deelnemers voor de gezagsvraag. Dat is iets meer dan 1/3 van het maximum van de 75 aanvullende autorisatiebesluiten.

Verwachtingen informatievragen:

- *kunnen taken worden uitgevoerd met informatievragen?*
- *verschilt het gebruik van informatie van het gebruik van persoonsgegevens?*
- *volstaat het antwoord op de informatievraag?*

De criteria b1° en b2° gaan over het gebruik van de informatievraag (eerste twee bullets). Criterium c1° betreft de vraag of het antwoord op de informatievraag volstaat. We gaan kort op de verwachtingen van de geïnterviewden voor deze criteria in.
In figuur 28, op de volgende bladzijde, hebben we de huidige informatievragen opgenomen en de overwegingen en de verwachtingen van de geïnterviewden daarbij. Kort samengevat zijn de aanschrijfwijze en het adres bruikbaar, maar zijn varianten gewenst. Een overweging bij deze informatievragen is ook dat ze niet veel extra's opleveren. Aansluiten zou daarom op een handig moment kunnen, zoals bij een nieuwe applicatie. Op de verwachtingen over het proces gaan we in bij de financiële en maatschappelijk baten en lasten.
Leeftijd is voor geen van de geïnterviewden bruikbaar. De geboortedatum wordt gebruikt voor identificatie. Ook is voor bepaalde wetgeving de geboortedatum van belang, bijvoorbeeld het moment dat iemand 18 jaar wordt of 67 (plus drie maanden). De dag dat een bepaalde leeftijd wordt bereikt is dan nodig.
Gezag kan door sommigen worden gebruikt, maar een aantal organisaties heeft met andere wettelijke definities te maken, zoals de ouder of degene die voor een kind zorgt. Gezag kan dan van belang zijn, maar meer gegevens zijn nodig.
Bewoning is voor geen van de geïnterviewden relevant. Verblijfsplaatshistorie is voor een aantal geïnterviewden wel relevant.

De koepel van kleinere organisaties geeft aan dat de organisaties een onderzoeksplicht hebben dus verplicht zijn zelf na te zoeken en registers te gebruiken. Informatie volstaat dan niet.

De organisatie die het meeste voordeel verwacht van de informatievragen heeft geen autorisatiebesluit. Voor deze organisatie speelt dat adresgegevens, zoals aangeleverd door klanten, niet altijd actueel zijn. Ook is het niet altijd zeker dat ze de correcte datum van overlijden hebben.

Mogelijke verbeteringen autorisatiepraktijk

Criterium b3° betreft de vraag of er gerichter kan worden geautoriseerd. Over de verblijfsplaatshistorie wordt opgemerkt dat dit interessant kan zijn voor specifieke doeleinden. Het gaat dan ook het afzonderlijk kunnen stellen van deze informatievraag. Daarbij gaat het om de communicatie van de eigen applicatie van geïnterviewden met de BRP API.

De organisatie die niet is geautoriseerd is een leverancier van bedrijfsvoeringsproducten in de zorgketen. Deze leverancier, evenals de partners in de zorgketen, kunnen gegevens krijgen via het COV (Controle op Verzekeringsgegevens). Voor overlijdens kan alleen indirect worden getoetst. In wezen is er sprake van 'work arounds' omdat de partners in de zorgketen niet geautoriseerd zijn. Het gaat echter om noodzakelijke gegevens/informatie, zoals een adres en aanschrijfwijze en de daarbij horende notificaties; verhuizingen en overlijdens. Met een specifieke autorisatie voor alleen aanschrijfwijze en adres en met notificaties kan dit een verbetering betreffen.

Mogelijke aanvullingen op de persoonslijst

De criteria c2° en c3° gaan over mogelijke aanvullingen op de persoonslijst.
Is er informatie of zijn er persoonsgegevens die bijgehouden zou moeten worden op de persoonslijst? Een aantal van de geïnterviewde organisaties heeft bewerkingen van persoonsgegevens nodig voor hun wettelijke taak. Voor de grote organisaties gaat het om de relatie ouder/verzorger – jongere. Deze bewerkingen verzorgen de organisaties zelf. Deze bewerkingen zijn vrij specifiek, dat wil zeggen in de wetgeving voor de organisaties opgenomen, maar voor andere wetgeving is andere informatie en daarmee andere bewerkingen nodig.
Ook de leverancier voor zorgorganisaties heeft bewerkingen van persoonsgegevens nodig en/of meer persoonsgegevens voor de uitvoering van de wettelijke taken. Het gaat bijvoorbeeld om een aantal nationaliteiten (Oekraïense, nationaliteit van een EU-land), de verblijfstitel van een persoon en over de wetgeving waaronder een verzekerde valt (Wet langdurige zorg of Zorgverzekeringswet).

Andere genoemde opties zijn:

- mensen die onder bewindvoering en/of onder cu-

Figuur 28 Overwegingen en verwachtingen informatievragen geïnterviewde organisaties

	inhoud bruikbaar	inhoud niet-bruikbaar	proces plus	proces min
aanschrijfwijze	- bruikbaar - meer uniformiteit binnen de rijksoverheid is een voordeel	meer opties zijn nodig: - bijvoorbeeld als kinderen worden aangeschreven in plaats van volwassenen - of als personen aan kunnen geven hoe ze aangeschreven willen worden moet dat worden gebruikt (inclusief het geslacht waarmee ze willen worden aangeschreven)	aansluiten met een andere verandering van een applicatieis een optie. Het kan dan gaan om een combinatie met: - een nieuwe applicatie - aanpassingen van applicaties vanwege nieuwe wetgeving	bulkbevraging zijn een zorgpunt: - kan het systeem dat aan? En kunnen bulkbevragingen worden ingepland? - toekomstige kosten. Als de huidige reguliere systematiek met staffels voor aantallen berichten wordt gebruikt voor het berekenen van de bijdrage is de vrees dat het gebruiken van informatievragen erg duur wordt
adres	- bruikbaar, beperkt verschil met huidige werkwijze - als een deel van de keten niet goed actualiseert is de toegevoegde waarde groot	Meer adressen zijn relevant, zoals het correspondentieadres en bezorgadres.		
leeftijd	geen toegevoegde waarde	- geboortedatum is nodig voor zoeken en identificatie. - de geboortedatum is nodig als regelingen van de leeftijd afhangen.	-	-
gezag	Het kan relevant zijn voor een aantal geïnterviewde organisaties, maar in combinatie met andere gegevens, zoals de ouder(s).	Voor de geïnterviewde organisaties zijn andere relaties kind – ouder van belang. Voor uitkeringen gaat het vaak niet om gezag, maar om de ouder(s).		Als er een onderzoeksplicht is kan dat betekenen dat registers moeten worden geraadpleegd.
bewoning	Voor geïnterviewde gebruikers niet relevant: een overzicht over een periode is niet nodig voor de geïnterviewden.	De organisaties krijgen nu mutaties door, waarna er acties in gang worden gezet.		
verblijfsplaatshistorie	Voor een aantal geïnterviewden relevant	Voor een aantal niet relevant		

ratele/mentorschap staan. Dit is bijvoorbeeld van belang voor het versturen van facturen. Dit persoonsgegeven is niet voor alle organisaties nodig; sommigen hebben voldoende aan het openbare register of kunnen/moeten zelf de informatie opzoeken in het centraal curatele en bewindregister.
- een per land passend formaat voor adressen in het buitenland

Verwachtingen financiële en maatschappelijke baten en lasten

Financiële lasten De organisaties doen (nog) niet mee. Een kostenplaatje is er nog niet. De grote organisaties geven aan als ze zouden aansluiten dat te willen doen met een nieuwe applicatie, of in ieder geval niet met een applicatie die er binnen een aantal jaar uitgaat. De zorg om de kosten gaat vooral over de kosten als het experimentbesluit niet meer van kracht is.

Financiële baten De leverancier van bedrijfsvoeringsproducten voor apothekers verwacht een financieel voordeel door meer efficiëntie, onder andere omdat er nu moet worden gewerkt met ‘work arounds’. Verblijfsplaatshistorie en gezag (deels) kan een voordeel opleveren voor sommige taken; een voordeel in de zin van gemakkelijker voor de organisaties.

Maatschappelijke lasten De belangrijkste zorg voor de grote organisaties betreft de bulkbevragingen van de BRP API. Is de API betrouwbaar voor bulkbevragingen? Kan het goed ingepland? Zijn er geen storingen? Verstoring van het versturen van berichten aan pensioengerechtigde, AOW- gerechtigden en gerechtigden voor andere uitkeringen kan tot maatschappelijke lasten leiden.

Maatschappelijke baten De maatschappelijke baten zijn meer uniform gebruik van gegevens bij de aanschrijfwijze.

De leverancier ziet aanvullend baten in de actualiteit van de gegevens. De andere geïnterviewden werken in organisaties die vaak updaten en hebben dit voordeel niet.

Hoofdstuk 7 Organisatie van het experiment

In dit hoofdstuk bespreken we de organisatie van het experiment. We doen dit vanuit het doel en de randvoorwaarden van het Besluit experiment dataminimalisatie BRP. In paragraaf 7.1 gaan we op het besluit in. Vervolgens gaan we in paragraaf 7.2 na hoe het doel en de randvoorwaarden in de organisatie van BZK, dat wil zeggen bij RvIG, zijn belegd. Vervolgens geven we in paragraaf 7.3 een korte vooruitblik op de periode na het experiment. De reden daarvoor is dat, onder andere diverse geïnterviewden, aangeven dit bij de overweging wel of niet meedoen aan het experiment van belang te vinden. We sluiten af met een paragraaf waarin we het totaalbeeld van dit hoofdstuk geven.

7.1 Doel en randvoorwaarden experimentbesluit

Wat is het doel van het experiment dataminimalisatie BRP en wat zijn de randvoorwaarden? Dus waar zou de organisatie van het experiment voor moeten zorgen of aan moeten voldoen? In deze paragraaf beschrijven we wat hierover in het Besluit experiment dataminimalisatie BRP is opgenomen. Onderdelen van deze paragraaf zijn ook in onder andere paragraaf 1.2 en 3.2.1 opgenomen. De reden dat we deze onderdelen herhalen is dat we ze in deze paragraaf op een rij zetten. Vervolgens toetsen we daar in paragraaf 7.2 de organisatie aan.

Doel experiment dataminimalisatie BRP

Het centrale doel van het experiment is dataminimalisatie, dat wil zeggen dat de toegang tot persoonsgegevens voor publieke en maatschappelijke taken wordt beperkt tot de minimaal noodzakelijke informatie over een persoon.
Om dit doel te bereiken wordt gewerkt met informatievragen. De informatievragen worden beantwoord met centraal bewerkte persoonsgegevens. Het besluit maximeert het aantal bewerkingen en de uitkomst van deze bewerkingen - de informatie (zie figuur 5 in hoofdstuk 3). Er is geen minimum aantal bewerkingen of een minimum aantal verschillende informatievragen bepaald in het besluit.

Alle gemeenten kunnen deelnemen aan het experiment. Ook alle organisaties met een publieke taak die al een autorisatiebesluit hebben kunnen deelnemen met een maximum aantal van 75 aanvullende autorisatiebesluiten voor het experiment. Er kunnen dus maximaal 75 organisaties, niet zijnde gemeenten deelnemen. Het maximum aantal organisaties kan ook lager liggen als een organisatie met meer aanvullende autorisatiebesluiten deelneemt. Er is geen minimum aantal organisaties of gemeenten dat deel zou moeten nemen aan het experiment bepaald.

Randvoorwaarden experiment

Om het experiment uit te kunnen voeren moeten, zeer kort samengevat, informatievragen worden geselecteerd, afleidingsregels voor de beantwoording worden bepaald en vervolgens geprogrammeerd. Ook de hardware in de zin van een gateway, API's en gegevensopslag moet zijn geregeld, evenals software en capaciteit. De uitvoering dient dynamisch te zijn. Zo kan veranderende wet- en regelgeving ertoe leiden dat de afleidingsregels moeten worden aangepast.

Om deelnemers te werven moeten mogelijke deelnemers weten dat het experiment er is, dat ze kunnen deelnemen en waar ze dan aan moeten voldoen. Enige communicatie is dus nodig.

Als een gemeente of andere organisatie wil deelnemen en voldoet:

- moeten zij een aanvullend autorisatiebesluit krijgen als het gaat om een andere organisatie dan een gemeente. Ook moeten alle deelnemers, ook gemeenten, een convenant krijgen, tekenen en weer terugsturen.
- toekomstige deelnemers kunnen hun applicaties testen. Hiervoor krijgen ze toegang tot de testomgeving. Deze testomgeving en de credentials om deel te nemen moeten worden geregeld. Hetzelfde geldt voor de eindstap: de daadwerkelijke toegang tot het experiment, dat wil zeggen het aansluiten van de eigen applicatie op de BRP API.

Verder geldt als algemene voorwaarde dat het experiment voldoet aan de Wet BRP. Zo moet ook aan de rechten van de burger, dat wil zeggen het recht op inzage, worden voldaan. Eén van de evaluatiecriteria is 'beter uitvoering geven aan artikel 3.11 van de Wet BRP'. Artikel 3.11 luidt: *Het bestuursorgaan dat verantwoordelijk is voor de verstrekking van gegevens houdt gedurende twintig jaren volgend op de verstrekking aantekening van de verstrekking.*

Monitoring

Het experiment wordt zowel gemonitord als geëvalueerd. De evaluatie gebeurt door een onafhankelijke instantie. De toelichting op het Besluit experiment dataminimalisatie BRP geeft aan dat het experiment vanaf de inwerkingtreding van dit besluit wordt gemonitord door het de minister van BZK (feitelijk RvIG).
De criteria voor de monitoring en de evaluatie zijn dezelfde. Hoe de monitoring en de evaluatie zich tot elkaar verhouden is niet geduid.

Op basis van de monitoring en evaluatie wordt besloten het experiment in de wetgeving op te nemen of niet.

Kosten

De deelnemers aan het experiment dragen niet bij aan de kosten die het rijk maakt voor het experiment. De deelnemers bekostigen wel hun eigen aansluiting. Eén van de monitorings- en evaluatiecriteria is de vraag of de maatschappelijke baten opwegen tegen de kosten.

7.2 Hoe is het experiment organisatorisch opgezet?

In deze paragraaf gaan we eerst in op waar het experiment in de organisatie van RvIG is belegd. Vervolgens gaan we in op de onderdelen, zoals besproken in paragraaf 7.1.

Ontwikkelagenda toekomst BRP

Het experiment is sinds 2021 een onderdeel van de ontwikkelagenda toekomst BRP. De ontwikkelagenda BRP is een meerjarenplan voor de toekomst van de BRP. Het is een programma dat op hoofdlijnen wordt aangestuurd door de programmaraad BRP. In de programmaraad zitten de stakeholders. RvIG voert het programma uit.

Het experiment valt onder de algemeen programmamanager toekomst BRP. Verder:

- is er een productowner met een ontwikkelteam dat fulltime aan het experiment werkt.
- een technisch coördinator, die onder andere coördineert:
  - beheer van de gateway en techniek voor opschaling capaciteit infrastructuur (ingehuurd)
  - ontwikkeling en beheer van de netwerken en de machines (door Dictu)
- ondersteuning vanuit de lijnorganisatie van juristen, het autorisatieteam, logisch ontwerp, algemeen beheer en security

Een keer per week is er een projectteam overleg.

Het programma toekomst BRP stopt eind 2026. De onderdelen moeten dan, zover nodig, in de reguliere organisatie zijn ondergebracht.

Doel experiment

Informatievragen

Bij de start van het experiment zijn er vijf informatievragen beschikbaar: aanschrijfwijze en adres, leeftijd, gezag, bewoning en verblijfplaatshistorie. Uitgezonderd gezag, zijn deze vragen gekozen op basis van onderzoek met gemeenten en andere mogelijke deelnemers. Dit is met name gebeurd in de periode voorafgaand aan het experimentbesluit. Ook is gebruik gemaakt van ‘user stories’. User stories zijn wensen van gebruikers. Vanuit de user stories worden de informatievragen, maar ook breder, de BRP bevraging, verbeterd.

De informatievraag gezag komt voort uit een behoefte van diverse maatschappelijke organisaties aan een eenvoudigere manier om het gezag te bepalen, zie verder paragraaf 5.1. Gezag is ontwikkeld via de pilot gezagsmodule. Deze pilot is geëvalueerd. Deze evaluatie, evenals contacten met de deelnemers aan de pilot, is benut om de beantwoording van de informatievraag gezag verder te ontwikkelen. Zo zijn de informatievragen over gezag en bewoning gekoppeld. Ook op andere manieren – los van het experiment – wordt aan de verdere beantwoording van deze vraag gewerkt, bijvoorbeeld door te onderzoeken of de gerechtelijke uitspraken kunnen worden gedigitaliseerd en er afspraken zijn gemaakt dat informatie van onderzoeken over het gezag over minderjarigen die in het buitenland zijn geboren en/of hebben gewoond in de BRP op te nemen.

Binnen RvIG wordt verder nagedacht over andere mogelijke informatievragen. Dit vanuit ervaring - er is binnen RvIG veel kennis over wat ingewikkelde vraagstukken voor bijvoorbeeld gemeenten kunnen zijn. Een voorbeeld daarvan is te bepalen wie mag stemmen voor de gemeenteraadsverkiezingen. De Nederlandse nationaliteit is hiervoor niet noodzakelijk. Wel moet iemand vijf jaar onafgebroken in Nederland hebben gewoond en verblijfsrecht hebben. Ook vanuit de programmaraad en andere contacten met stakeholders is er inzicht in wat er leeft in het veld. Tot slot, zijn ook wettelijke bepalingen van belang. Zo zijn er Europese verplichtingen voor een ‘wallet’ (Een id-wallet is een app waarin je jouw digitale persoonsgegevens en overige digitale bewijzen over jezelf kunt opslaan, om op een later moment te gebruiken.[36]) Aanvankelijk was de gedachte aan deze verplichting te gaan voldoen via de BRP API. Dat zou dan prioriteit hebben gehad. Er is echter voor gekozen de wallet op een andere manier te regelen.
Er is dus een beeld van zinvolle informatievragen. Of het beeld uitputtend is is niet duidelijk.

Per kwartaal wordt de planning gemaakt. Er is dan een weging van welke informatievragen en doorontwikkeling van informatievragen er zijn versus de beschikbare capaciteit. Bij de prioriteitstelling spelen, zoals hiervoor aangegeven, wettelijke verplichtingen een rol. Er is geen prioriteitstelling in de zin van welke informatievragen de meeste dataminimalisatie winst opleveren. Hoe ‘winst’ te wegen is ook niet bepaald. Gaat het dan bijvoorbeeld om gegevens die veel worden gebruikt, zoals adressen? of gaat het erom wat gebruikers het meeste nodig hebben?

Deelnemers

Alle gemeenten mogen deelnemen. Ze kunnen dit doen met tussen de één en al hun relevante applica-

36 Zie bijvoorbeeld: De Europese id-wallet: hoe, wat en waarom?

ties. Hier is geen maximum voor. Tot nu toe loopt het aantal deelnemende gemeenten gestaag op. Het aantal applicaties dat is aangesloten is niet van alle gemeenten bekend.

Voor de andere mogelijke deelnemers is het maximum aantal aanvullende autorisatiebesluiten 75. Er zijn op-1 januari 2025 vier organisaties aangesloten. Logius is er daar één van. Logius doet mee met twee autorisatiebesluiten. Dit betekent dat er nu vijf van de maximum 75 deelnemers zijn. Als we naar de organisaties kijken die maart 2025 willen gaan deelnemen zijn dat er 27 voor de gezagsvraag (zie figuur 25). Daarbij zijn vijf Veilig thuis organisaties nog niet opgenomen, omdat ze nog niet met de procedure zijn gestart. Als deze ook meedoen, wat de afspraak is, zijn zomer 2025 33 van de 75 mogelijke deelnemers gericht op één van de informatievragen. Dit laat het succes van deze informatievraag zien.
Wat dit betekent voor het succes of niet-succes van het experiment is niet bepaald. Hoeveel verschillende deelnemers zouden moeten deelnemen? Of volstaat één type deelnemer?

Randvoorwaarden experiment

Ontwikkeling informatievragen, hardware en software

Zoals eerder onder het kopje 'Ontwikkelagenda toekomst BRP' aangegeven is er een ontwikkelteam en is het technisch beheer en software en hardware geregeld. Er zijn vanuit de deelnemers, op een uitzondering, na geen klachten over de techniek of over de bereikbaarheid van het ontwikkelteam. De capaciteit van het team is bepalend voor het aanbod van de informatievragen.

Communicatie

Er was gedurende het eerste jaar van het experiment weinig communicatie die erop is gericht deelnemers aan het experiment te werven. Wel:

- was er een pilot voor gemeenten voor het experiment in 2023; daarvoor is geworven
- was er de pilot gezagsmodule
- waren er bijeenkomsten en voorlichting met name over de voorloper van het experiment: 'Haal Centraal'.
- 3 juni 2024 was er een congres over de BRP API
- staat er informatie op de website van RvIG
- krijgen mogelijke deelnemers die zich zelf melden voorlichting.

Wat opvalt bij de informatie op de website (in 2024) en het congres op 3 juni 2024 is dat er een veelheid aan redenen wordt genoemd voor het experiment. Een beperkt deel gaat over de informatievragen. Andere redenen zijn bijvoorbeeld:

- het gebruik van BRP-gegevens wordt voor onze afnemers eenvoudiger en goedkoper, de dienstverlening van de overheid aan burgers wordt beter en de kans op fouten in of misbruik van registraties wordt kleiner.
- overheden kunnen gemakkelijker data delen
- afnemers kunnen actuele informatie direct bij de bron opvragen, waardoor lokale kopieën niet meer nodig zouden zijn
- het experimentbesluit draagt bij aan een betrouwbare en veilige uitwisseling van persoonsgegevens en aan privacybescherming

Er wordt dus een breed palet aan voordelen benoemd. Dataminimalisatie is één van de voordelen. De nadruk lijkt meer te liggen op: eenvoudiger, goedkoper, veiliger, meer regie.

Vanaf 2025 is er maandelijks een interactief BRP API vragenuurtje van RvIG.[37] In januari waren er 48 personen aanwezig. Voor het uurtje in februari hebben zich 55 personen aangemeld. Het vragenuurtje richt zich op: informatiemanagers, informatieadviseurs, ontwikkelaars, functioneel beheerders of degenen die in hun werk gebruik maken van de nieuwe mogelijkheden van de BRP API. Specifieke communicatie voor bepaalde groepen gebruikers, die niet ICT-gericht zijn, is er niet.

Procedure aanmelding

Voor mogelijke deelnemers is er technische ondersteuning: er kan gebruik worden gemaakt van een aantal testomgevingen. Ook is er ondersteuning bij het aansluiten op de productieomgeving.

Om te mogen deelnemen aan het experiment hebben deelnemers een convenant nodig. Het gaat dan om één convenant per organisatie, ongeacht het aantal autorisatiebesluiten. Per bestaand autorisatiebesluit is een aanvullend autorisatiebesluit nodig. Dit uitgezonderd gemeenten; zij hoeven geen aanvullend autorisatiebesluit. Het aanvullend autorisatiebesluit is 'dynamisch'. Het autoriseert bijvoorbeeld voor gezag. Welke onderliggende gegevens voor het antwoord worden nagelopen is daarbij niet relevant. Dus als er in de toekomst meer gegevens beschikbaar zijn in de BRP, bijvoorbeeld over kinderen die in het buitenland zijn geboren en/of hebben gewoon, is hiervoor geautoriseerd. Het proces voor het aanvullend autorisatiebesluit is complex. Dit volgt uit de systematiek van de autorisatiebesluiten. Zoals in paragraaf 4.1 en 6.1 aangegeven is het uitgangspunt dat de verantwoordelijke organisatie geautoriseerd is, waarbij geldt:

- dat sommige gemeentelijke taken wettelijk zijn belegd bij een gemeenschappelijke regeling (bijvoorbeeld de GGD). Dan is de gemeenschappelijke regeling verantwoordelijk en wordt deze geautoriseerd.
- taken kunnen worden gedelegeerd naar gemeenschappelijke regelingen. In dat geval is de gemeenschappelijke regeling verantwoordelijk.
- taken kunnen soms niet worden gedelegeerd,

37 https://www.rvig.nl/vragenuurtje-brp-api

maar alleen worden gemandateerd naar gemeenschappelijke regelingen dan blijft de gemeente verantwoordelijk.
Soms heeft de gemeenschappelijke regeling dan wel een autorisatiebesluit, namelijk als het beheer van deze technische aansluiting bij de gemeenschappelijke regeling ligt. De gemeenschappelijke regeling kan dan om redenen van overzichtelijkheid een autorisatiebesluit en daarmee een convenant voor het experiment hebben.
- gemeenschappelijke regelingen kunnen een combinatie van eigen, gemandateerde en gedelegeerde taken hebben; het kan daarbij ook verschillen welke gemeenten of andere overheden deelnemen.

De organisatie die is geautoriseerd tekent ook het convenant. Dus als een gemeenschappelijke regeling is geautoriseerd en deelneemt aan het experiment tekent deze het convenant. Als de gemeenschappelijke regeling niet is geautoriseerd voor een taak tekenen alle deelnemende gemeenten ieder een convenant.

De convenanten en autorisatiebesluiten zijn vooralsnog documenten (geen applicatie) en worden handmatig bijgehouden door RvIG. De deelnemers zijn regelmatig niet snel met tekenen. Dit omdat het om juridische, niet standaard, documenten gaat. Dat betekent dat er door een jurist naar gekeken moet worden, evenals iemand vanuit de privacy invalshoek en ook organisatorisch (wie mag tekenen?). Een complicatie is dat de lopende autorisatiebesluiten niet allemaal volledig actueel zijn. Zo kan de organisatie zijn veranderd. De registratie van (aanvullende) autorisatiebesluiten en convenanten is bewerkelijk. Ook is het complex er inzicht in te krijgen; het zijn veel onderdelen in een spreadsheet, zonder koppeling aan het bijhorende document (autorisatiebesluit en convenant), zoals dat met een digitaal systeem wel kan. Er kon geen volledig sluitend overzicht worden gegeven van alle convenanten, aanvullende autorisatiebesluiten en welk samenwerkingsverband of welke gemeenten wat hadden gekregen of zouden krijgen.

Monitoring

RvIG heeft als taak het experiment te monitoren. De focus daarbij ligt vooralsnog op de techniek, dat wil zeggen doet de techniek alles wat noodzakelijk is? Dit is een noodzakelijke randvoorwaarde.

Voor andere gegevens voor de monitoring en daarmee de evaluatie geldt:
- voor het krijgen van inzicht in het aantal informatieverstrekkingen is een dashboard ontwikkeld. Dit dashboard is vanaf 2025 raadpleegbaar door RvIG. Over 2024 moesten de gegevens worden verzameld via een andere procedure (het aantal queries). In de figuren 13, 14 en 26 hebben we een overzicht gegeven van het totaal aantal bevragingen per informatievraag.
De reden voor de vertraging is dat het dashboard afgeleid is van de loggings. De loggings zijn nodig voor artikel 3.11 van de Wet BRP. Deze gegevens moeten worden geanonimiseerd om totalen te tellen. Deze slag heeft enige tijd gekost.
- voor de BRP is er een terugmeldvoorziening. Deze is er voor het terugmelden van vermoedelijke fouten in de persoonsgegevens. De informatievragen zijn vanaf februari 2025 in de terugmeldvoorziening geïmplementeerd. De gebruiker kon daarvoor alleen terugmelden over de informatievragen via het ‘vrije veld’. Het vrije veld is een veld waarin een terugmelding kan worden gedaan die niet is gekoppeld aan een bepaald onderwerp. Het vrije veld is daardoor niet analyseerbaar, gezien het grote aantal berichten en meldingen.
- voor andere dan vermoedelijke fouten in de persoonsgegevens kunnen deelnemers en mogelijke deelnemers e-mailen naar het algemene email-adres van RvIG. Deze mails worden vervolgens aan groepen toegedeeld. Voor het experimentbesluit is dat ‘toekomst BRP’. De meldingen worden vervolgens via een systeem voor incidentenmelden geregistreerd. Vragen specifiek over het experimentbesluit kunnen, voorjaar 2025, niet afzonderlijk op een rij worden gezet. Ook geeft het systeem voor incidenten (ook wel issues of tickets genoemd) geen inzicht voor de deelnemers; het is alleen zichtbaar voor RvIG. De deelnemer mailt en heeft geen zicht op de afhandeling van de melding of wie de melding afhandelt anders dan per mail.

Kosten

Het experiment dataminimalisatie BRP is onderdeel van de het programma toekomst BRP.
- er is geen afzonderlijk projectbudget. De kosten maken onderdeel uit van het programma toekomst BRP.
- er is een aantal fte’s volledig voor het experiment, maar diverse taken worden gedaan door medewerkers die ook andere taken doen
- de API Gateway is een standaard component die ook door andere diensten wordt gebruikt. De kosten van de BRP API zijn daardoor niet goed te ramen.

De incidentele kosten van de API Gateway kunnen zeer globaal worden geraamd. De structurele kosten van het experiment zijn nog moeilijker te ramen doordat de kosten niet afzonderlijk worden geadministreerd.

7.3 Vooruitblik

Tijdens de evaluatie zijn door geïnterviewden drie onderwerpen genoemd die relevant zijn voor het experiment, maar er strikt genomen niet onder vallen.

Toekomstig gebruik BRP API

Het aansluiten op de BRP API kost geld en capaciteit voor de deelnemende organisaties. Als er zou worden besloten het experiment te stoppen – dat wil zeggen dat de mogelijkheid van informatievragen niet wordt opgenomen in wet- en regelgeving - wat betekent dat dan voor de investeringen van de deelnemers?
Het experimentbesluit is niet nodig voor het gebruik van de BRP API. De techniek wordt in de wet- en regelgeving niet voorgeschreven. Het experimentbesluit regelt de mogelijkheid van het bewerken van persoonsgegevens tot de informatievragen. Dus stoppen van het experiment kan betekenen dat de API wordt gebruikt, maar alleen persoonsgegevens levert. Als er aanpassingen aan applicaties zijn gedaan voor het gebruik van de informatievragen dan zouden die bij het stoppen van het experiment weer teruggedraaid moeten worden. Vooruitlopend op het totaalbeeld in hoofdstuk 8 is het hier relevant op te merken dat in ieder geval de informatievraag gezag een dermate grote impact heeft dat het niet voor de hand ligt deze informatievraag stop te zetten.

Bekostiging

Het gebruik van de BRP API betekent dat er lokaal minder persoonsgegevens worden gebruikt. Het betekent ook dat het berichtenverkeer tussen deelnemers en RvIG groter is. De huidige wijze van bekostigen – die tijdens het experiment voor de deelnemers is bevroren – gaat uit van staffels voor het berichtenverkeer. Dus hoe meer berichten hoe groter de bijdrage. Door diverse geïnterviewden wordt opgemerkt dat dit niet logisch is bij het benutten van informatievragen. Een aantal geïnterviewden geeft aan terughoudend te zijn met deelnemen vanwege het risico van een grote kostenstijging na het experiment.

Verantwoordelijkheid Minister van BZK/RvIG

Gemeenten houden de lokale BRP bij en RvIG de RNI. RvIG verstrekt persoonsgegevens uit de BRP-V. Het experiment heeft hier geen invloed op. Wat nieuw is dat RvIG persoonsgegevens bewerkt en vervolgens verstrekt als informatie; dat is een fundamentele verandering. Dit leidt bij een aantal geïnterviewden tot een bredere discussie, namelijk of de verantwoordelijkheid van de Minister van BZK, praktisch gesproken RvIG, groter wordt door de verstrekking van informatie, en of dat wenselijk is.
Voorstanders van een grotere rol voor RvIG geven aan dat RvIG een rol zou kunnen hebben ten aanzien van de kwaliteit van de persoonsgegevens. RvIG zou bijvoorbeeld gegevens kunnen controleren voor ze te bewerken. Of er zouden meer/andere eisen aan de kwaliteit van gegevens moeten worden gesteld, dat is aan gemeenten (lokale BRP) en RvIG (RNI).
Een aantal geïnterviewden geeft aan dat de rol van RvIG goed moet zijn afgebakend. Het bewerken van gegevens moet alleen mogelijk zijn op basis wet- en regelgeving.
De VNG geeft aan dat de rol van RvIG bij de informatievragen gemeenten (en andere organisaties) beperkt in de eigen verwerkingsverantwoordelijkheid en de eigen taakuitvoering. De zorg is dat RvIG gaat bepalen welke informatievragen er worden ontwikkeld en alleen voor die producten gaat autoriseren. Als de informatievragen verplicht worden en ze de persoonsgegevens vervangen voorziet de VNG dat gemeenten worden beperkt. Ook is de verwachting dat er dan onwenselijke organisatorische gevolgen zijn, zoals afhankelijkheid van leveranciers en druk op beperkte capaciteit.

7.4 Totaalbeeld organisatie

In dit hoofdstuk is de organisatie van de uitvoering van het experiment door de minister van BZK, feitelijk RvIG. beschreven. Op basis van dit hoofdstuk kan een aantal criteria onder a en d worden geanalyseerd. De criteria onder b en c zijn niet direct relevant voor de organisatie van de uitvoering van het besluit. Wel relevant is het of de keuzen of juist het niet maken van keuzen ten aanzien van de informatievragen en de deelnemende organisaties ertoe leiden dat de criteria in het volgend jaar van de evaluatie wel kunnen worden geanalyseerd. We gaan in deze paragraaf daarom in op criterium a (uitgezonderd a2°), b, c en d.

Aantal verstrekkingen

Criterium a1° betreft het aantal verstrekkingen door de minister van BZK. Het aantal verstrekkingen is voor gemeenten opgenomen in figuur 13 en 14 en voor de andere deelnemers aan het experiment in figuur 26. In deze figuren is ook het aantal deelnemende organisaties opgenomen. Op de vraag of dit veel of weinig is gaan we in hoofdstuk 8 in.

Terugmeldingen en fouten (betrouwbaarheid antwoorden)

Criterium a3° - 6° gaat over fouten en de terugmeldvoorziening voor de informatievragen. In februari 2025 is de terugmeldvoorziening voor de informatievragen in gebruik genomen. Er is één terugmelding geweest in februari. Deze is nog in behandeling bij de gemeente van bijhouding. De melding ging over de verblijfsplaatshistorie.
Het doel van de criteria a3°-6° is de betrouwbaarheid nagaan van de gebruikte bewerkingsregels en de gegenereerde informatie. Omdat de terugmeldvoorziening nog niet gereed was gedurende de eerste maanden van deze evaluatie is in gesprekken gevraagd of er fouten zijn geconstateerd of andere problemen. Dit is niet het geval. Een belangrijke reden hiervoor is dat fouten – bij de huidige informatievragen – vooral in de onderliggende persoonsgegevens zitten.

Randvoorwaarden criteria gebruik van de informatievragen

Onder criterium b1°en b2° is opgenomen:

- of overheidsorganen en derden hun taken uit kunnen voeren met informatie in plaats van gegevens
- of het gebruik van informatie verschilt van het gebruik van gegevens door overheidsorganen en derden

Deze criteria kunnen alleen via de overheidsorganen, inclusief gemeenten, en derden met een publieke taak worden geanalyseerd. De evaluatie van het eerste jaar is nog geen volledige evaluatie. Dat is inherent aan een startperiode. Een vraag die voorligt bij deze evaluatie is wat de vereisten zijn om over twee of drie jaar wel een volledige evaluatie te kunnen uitvoeren. Dat is ook van belang, omdat het Besluit experiment dataminimalisatie BRP geen minimum eisen heeft voor het aantal informatievragen, de diversiteit van de verschillende informatievragen of voor het minimum aantal deelnemers en/of type deelnemers. Er is wel een maximum aantal aanvullende autorisatiebesluiten. Gezien het succes van de informatievraag gezag kan het merendeel van het maximum aantal aanvullende autorisatiebesluiten over gezag gaan. Dat betekent dat er een risico is dat er te weinig ruimte is om andere informatievragen en andere type informatievragen voldoende te testen. Hetzelfde geldt voor de evaluatie van het type taken waarbij gebruik wordt gemaakt van informatievragen. Het volledig kunnen evalueren in de toekomst van het experimentbesluit betekent dat er beleid (ministerie van BZK) of uitvoeringsbeleid (RvIG) nodig is. Ook betekent dit wat voor de communicatie. De communicatie is nu vooral gericht op de ICT-kant van het experiment en maar beperkt op de diverse mogelijke eindgebruikers. In hoofdstuk 8 gaan we hier verder op in.

Randvoorwaarden mogelijke verbeteringen autorisatiepraktijk

Criterium b3° betreft de vraag of er gerichter kan worden geautoriseerd. Ook voor dit criterium geldt dat het criterium via de deelnemers aan het experiment geanalyseerd dient te worden. Ook voor dit criterium is er (uitvoerings)beleid nodig om gedurende het tweede en derde jaar van het experiment een volledige evaluatie uit te voeren.
Voor gerichter autoriseren is de werkwijze met de aanvullende autorisaties en de convenanten van belang. De werkwijze is complex en handmatig. Bij toenemende aantallen leidt dat tot een relatief groot risico op fouten. Dit geldt in versterkte mate voor eventuele toekomstige verfijningen van de autorisatiepraktijk door getrapte autorisatie. Een andere werkwijze voor de autorisaties is dan noodzakelijk.

Recht op inzage

Criterium b4° betreft het beter uitvoering geven aan artikel 3.11 van de Wet BRP. Dit artikel bepaalt dat gedurende twintig jaren volgend op de verstrekking van gegevens aantekening van de verstrekking wordt gehouden.
RvIG houdt de verstrekking voor de informatievragen per organisatie per persoon bij. RvIG vertrekt aan organisaties (inclusief gemeenten). De verstrekking valt onder een autorisatiebesluit, daarmee is het algemene doel van de verstrekking bekend. Welke medewerker voor welk precies doel de informatie opvroeg is iets dat de deelnemende organisatie moet bijhouden. Er is dus een systematiek om te voldoen aan artikel 3.11. Het daadwerkelijk beschikbaar houden van de gegevens over de verstrekkingen voor 20 jaar betekent dat er bij iedere relevante verandering rekening wordt gehouden met de verplichting van artikel 3.11. Dit betekent bijvoorbeeld dat ‘sleutels’ bewaard moeten blijven. Hiervoor zijn nog geen expliciete afspraken.

Randvoorwaarden voor de criteria voor ‘Volstaat het antwoord op de informatievraag?’

Onder criterium c1°en c4°is opgenomen:

- de verstrekking van specifieke gegevens achterwege kan blijven door de verstrekking van informatie
- en of verplicht gebruik ook zou moeten gelden voor (bepaalde categorieën van) informatie.

Voor criterium c1° geldt hetzelfde als voor criterium b1° en b2°. We herhalen dat hier niet.
Criterium c4° ‘kan het gebruik van informatie worden verplicht’ is van een andere orde. Voor dit criterium geldt in de eerste plaats dat dit criterium niet geëvalueerd kan worden in het eerste jaar van het experiment. Er zijn nog te weinig deelnemers, te weinig diverse deelnemers en het gebruik dat wordt gemaakt van de informatievragen is nog te beperkt.
In de tweede plaats is het van belang dat de vraag of gebruik van informatievragen kan worden verplicht’ ook een principiële kant heeft. Het zou namelijk betekenen dat het rijk (RvIG) bepaalt welke informatievragen er worden ontwikkeld en hoe te autoriseren. De VNG geeft daarbij aan dat gemeenten dan een inhoudelijke verantwoordelijkheid verliezen terwijl ze wel een groot aantal diverse taken hebben. Ook kunnen gemeenten dan klem komen te zitten met capaciteit en/of dat er een nog grotere afhankelijkheid van leveranciers gaat ontstaan. In hoofdstuk 8 gaan we hier verder op in.

Mogelijke aanvullingen op de persoonslijst

De criteria c2° en c3° gaan over mogelijke aanvullingen op de persoonslijst. Deze criteria hebben een raakvlak met de vraag welke informatievragen er zijn en welke ontwikkeld gaan worden. Antwoorden op sommige mogelijke informatievragen kunnen op de persoonslijst worden opgenomen als daartoe wordt besloten. Een voorbeeld hiervan zou kunnen zijn dat het stemrecht bij gemeenteraadsverkiezingen. Dit zou

onder de categorie kiesrecht kunnen worden opgenomen.
Binnen RvIG is veel kennis over wat ingewikkelde vraagstukken voor bijvoorbeeld gemeenten kunnen zijn. Ook zijn er veel contacten met gebruikers van de BRP. De mogelijke aanvullingen van de persoonslijsten met gegevens of informatie vergt inzicht in wat beleidsmatig voor (overheids)organisaties en derden van belang is. Het gaat dan vooral om de eindgebruiker en niet zozeer om de informatie-adviseur, de ICT-er of om de BRP-medewerker.

Financiële en maatschappelijke baten en lasten
Criterium d betreft de vraag of de maatschappelijke baten van het experiment opwegen tegen de kosten daarvan. Voor de beantwoording van dit criterium kijken we naar de financiële baten en lasten en de maatschappelijke baten en lasten.

Inzicht in de financiële baten en lasten De baten en lasten van het experiment worden niet afzonderlijk geadministreerd. Ook is er geen methode ontwikkeld om de kosten inzichtelijk te maken. Bij deze werkwijze betekent inzicht krijgen in de baten en lasten bij RvIG dat een specifiek onderzoek nodig is. Achteraf inzicht proberen te krijgen in de benodigde middelen is tijdrovend en ook dan zijn de onzekerheden relatief groot. Vooraf een methode van administreren opzetten is efficiënter. Dit is extra belangrijk omdat diverse potentiële deelnemers aarzelen deel te nemen vanwege de onzekerheid over de toekomstige kosten en bekostigingswijze.

Maatschappelijke baten en lasten Voor de maatschappelijke baten en lasten geldt, net zoals voor de meeste onderdelen van de criteria b en c, dat deze geanalyseerd dienen te worden vanuit de deelnemers. Ook voor de maatschappelijke baten en lasten is het mogelijk (uitvoerings)beleid te maken, zoals welke informatievragen of type informatievragen leveren de meeste ‘dataminimalisatie winst’ op? of de grootste stijging in dienstverlening aan burgers? De huidige werkwijze kent geen prioriteitstelling in de zin van welke informatievragen het meeste opleveren en/of het belangrijkste zijn om mee te experimenteren.

Maatschappelijke betekenis experiment De evaluatiecriteria richten zich op het experiment. Diverse geïnterviewden en leden van de klankbordgroep stellen vragen bij de betekenis van het experiment voor de rol van het ministerie van BZK, in het bijzonder RvIG. Het gaat dan niet zozeer over de huidige informatievragen en de optie deze te benutten, maar over het al dan niet verplicht gebruiken van informatie en het niet meer ter beschikking hebben van gegevens (zie onder het vorige kopje). Ook spelen vragen als wie is er verantwoordelijk voor welke kwaliteit van de gegevens waarvan de informatievragen gebruik maken. In hoofdstuk 8 gaan wij hier verder op in.

Hoofdstuk 8 Totaalbeeld

In dit hoofdstuk staan de evaluatiecriteria van het Besluit experiment dataminimalisatie BRP centraal. De hoofdstukken 3 tot en met 7 bevatten telkens een slotparagraaf met een analyse van de criteria relevant voor het desbetreffend hoofdstuk. In dit hoofdstuk analyseren we de bevindingen uit de diverse hoofdstukken per criterium. Per criterium geven we ook aan of en in welke mate een criterium kan worden geëvalueerd op basis van het eerste jaar van het experiment. Waar het relevant is geven we aan wat er in de volgende jaren van het experiment nodig is om het experiment over één of twee jaar volledig te kunnen evalueren.

Dit hoofdstuk is als volgt opgebouwd. In paragraaf 8.1 gaan we in op de aantallen informatievragen (criterium a1° en a2°) en de betrouwbaarheid van de antwoorden fouten en terugmeldingen (a3° tot en met a6°).
In paragraaf 8.2 analyseren we de individuele informatievragen. Het gaat dan om de criteria b1°, b2°, c1° en c4°. Ook dat deel van criterium d (de baten en lasten) dat per vraag kan worden beantwoord nemen we hier mee.
In paragraaf 8.3 zoomen we in op de persoonslijst: kan die aangevuld vanuit de informatievragen (criterium c2°)? of met meer persoonsgegevens (criterium c3°)? Dat leidt tot de vraag: wat is informatie precies? En wanneer loopt informatie via de BRP API en wanneer zou het op de persoonslijst kunnen? En wanneer zou een informatievraag verplicht moeten worden? (criterium c4°).
In paragraaf 8.4 gaan we in op de systematiek van de informatievragen. Het gaat dan om criterium d (baten en lasten), als ook om mogelijke verbeteringen van de systematiek (criterium b3° en b4°).

In het Besluit experiment dataminimalisatie BRP is aangegeven dat er in het besluit bewust geen drempelwaarden zijn opgenomen, omdat op voorhand niet kan worden ingeschat vanaf welke behaalde waarde het experiment geslaagd is. De vaststelling daarvan wordt overgelaten aan de onafhankelijke instelling.
Na het eerste jaar van de evaluatie kan een beeld worden opgemaakt van wat er nodig is om het experiment over één of twee jaar volledig te kunnen evalueren. In paragraaf 8.5 zetten we alle vervolgstappen, volgend uit deze evaluatie, op een rij.

8.1 Aantallen verstrekkingen, en betrouwbaarheid antwoorden

In deze paragraaf gaan we eerst in op het aantal verstrekkingen. Het gaat dan om de criteria:
a het aantal gevallen waarin
a1°. Onze Minister informatie verstrekt;
a2°. De colleges van burgemeester en wethouders informatie verstrekken;
Vervolgens gaan we in op de criteria a3° tot en met a6°. Deze criteria gaan kort samengevat over fouten en terugmeldingen over de bewerkingen; dat wil zeggen over de betrouwbaarheid van de antwoorden.

8.1.1 Aantallen verstrekkingen door Ministerie van BZK

Criterium a1° betreft het aantal verstrekkingen door de minister van BZK. In figuur 29a is het aantal verstrekkingen per maand voor de periode april 2024 tot en met februari 2025 opgenomen. In figuur 29b zoomen we in op de meest recente maand. Figuur 29 is op de volgende bladzijde opgenomen.

Figuur 29a laat zien dat er van mei tot en met oktober ruim 2 miljoen bevragingen per maand waren. In november 2024 is er een grote toename tot een totaal van ruim 5 miljoen informatievragen.
Bij de aantallen zijn twee kanttekeningen van belang:

- in de aantallen zitten zowel het adres als de aanschrijfwijze. Dit hebben we in deze evaluatie opgenomen als één informatievraag. In de aantallen in figuur 29 zitten beide afzonderlijk. De reden hiervoor is dat deelnemers aan het experiment niet altijd beide samen gebruiken.
- een paar deelnemers aan het experiment domineren de cijfers:
  - het aantal vragen van de gemeente Den Haag is in alle maanden rond de twee miljoen (zie ook figuur 14). De gemeente Roosendaal is zomer 2024 de een na grootste gebruiker van de informatievragen met tussen de 8.000 en 9.000 vragen per maand.
  - Logius neemt vanaf november 2024 deel en stelt in november en december rond de 1,8 miljoen vragen.
  - vanaf januari 2025 neemt het aantal gezagsvragen sterk toe, doordat de politie en de KMar van de pilot gezagsmodule overschakelen naar de informatievraag gezag.

Aantal deelnemers Als we inzoomen op de deelnemers dan zien we dat in februari 2025 26 gemeenten deelnemen aan het experiment. Het totaal aantal bevragingen door deze gemeenten - exclusief de gemeente Den Haag - is 166.0000.
Het gemiddeld aantal bevragingen door gemeenten – uitgezonderd Den Haag – is beperkt. Dat komt onder andere omdat, vrijwel alle gemeenten die aansluiten, beginnen met één of een enkele applicatie(s). Ook willen niet alle gemeenten die op de BRP API aansluiten gebruik maken van de informatievragen. 22 gemeenten zijn aangesloten op de BRP API, maar gebruiken vooralsnog de informatievragen niet. Zij sluiten aan

Figuur 29a Totaal aantal bevragingen per informatievraag per persoon

22 april 2024 - 28 februari 2025 (per maand)

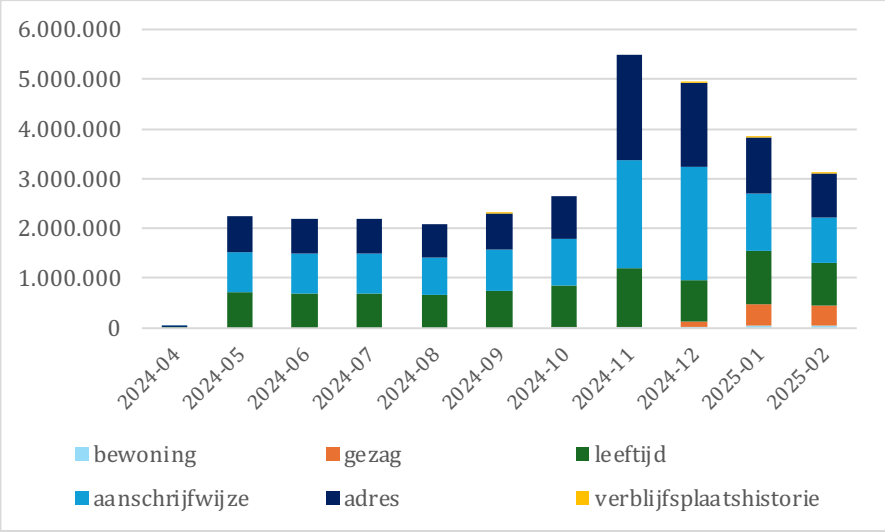

Figuur 29b Aantal verstrekkingen per informatievraag en aantal deelnemers februari 2025

(aantal verstrekkingen afgerond op 1.000)

Informatievraag	Aantal verstrekkingen	Aantal gemeenten	Aantal andere deelnemers
aanschrijfwijze	914.000	26	1
adres	887.000	22	1
leeftijd	845.000	20	0
gezag	403.000	4	4
bewoning	50.000	3	0
verblijfsplaatshistorie	0 (359)	1	0

vanwege 'halen bij de bron, één maal registreren, meervoudig gebruik' (zie paragraaf 4.1.3).
Als we kijken naar de andere deelnemers dan zien we dat vijf deelnemers aan het experiment de informatievragen gebruiken. Als alle organisaties die een stap in de procedure hebben gezet gaan deelnemen zijn er 35 deelnemers, waarvan 27 voor de informatievraag gezag (zie figuur 25). De informatievraag gezag is een belangrijke reden om aan te sluiten.

Redenen om niet deel te nemen Wat zijn redenen om niet deel te nemen? Deze vraag hebben we in een enquête aan gemeenten gesteld. Voor gemeenten is de belangrijkste reden om niet deel te nemen onbekendheid met het experiment. Sommigen kennen het experiment niet, andere gemeenten kennen het wel, maar weten niet goed wat het experiment inhoudt. Beperkte capaciteit en andere prioriteiten is ook een belangrijke reden om (nog) niet deel te nemen.
Voor de andere mogelijke deelnemers is niet onderzocht waarom ze niet deelnemen. Met een aantal mogelijke deelnemers is wel besproken waarom ze de huidige informatievragen wel of niet zouden willen gebruiken, zie hoofdstuk 6.

Aantal verstrekkingen per informatievraag Het aantal verstrekkingen per informatievraag in de maand februari 2025 hebben we in figuur 29b opgenomen. Het aantal bevragingen voor adres, aanschrijfwijze en leeftijd is tussen de 845.000 en 914.000. Het is de vraag of dit veel is. Het aantal potentiële gebruikers en het aantal mogelijke verstrekkingen per gebruiker is heel hoog.
De informatievraag gezag werd ruim 400.000 keer gesteld in februari 2025. Dit is een vraag voor een veel specifiekere doelgroep/taken dan adres en de aanschrijfwijze. Ook gaat dit gebruik toenemen, omdat er, zoals hiervoor aangegeven, diverse organisaties met de procedure voor aansluiten op deze informatievraag zijn begonnen.

Verblijfsplaatshistorie en bewoning zijn informatievragen die een nog specifiekere doelgroep hebben dan de gezagsvraag. Dit betekent minder potentiële gebruikers. Ook kan het, door het specifieke gebruik, lastiger zijn de doelgroep te gebruiken.

Vervolgstap Wat is een voldoende aantal deelnemers aan het experiment om het experiment goed te kunnen evalueren?

- wat betreft gemeenten doen er voldoende gemeenten mee om te kunnen evalueren. Ook doen er gemeenten mee met verschillende gemeente grootes naar aantal inwoners. Het probleem is veeleer dat gemeenten vooralsnog maar met één of enkele applicaties deelnemen. Den Haag is de uitzondering. De gemeente Den Haag heeft alle applicaties die op het gegevensmagazijn waren aangesloten voor persoonsgegevens uit de BRP aangesloten naar de BRP API. Dit is belangrijk, omdat het laat zien dat het kan. Alleen de gemeente Den Haag is echter niet voldoende voor een volledige evaluatie.
- wat betreft de andere deelnemers zien we dat vooral wordt aangesloten vanwege de gezagsvraag (zie verder paragraaf 8.2 voor de evaluatie van deze informatievraag). Er zijn deelnemers voor andere informatievragen dan gezag nodig om goed te kunnen evalueren.

Welke gemeenten en welke deelnemers nodig zijn hangt ook af van de bevindingen over de informatievragen. In paragraaf 8.2 gaan we daar op in. In paragraaf 8.5 doen we een voorstel voor welk type deelnemers nodig zijn voor het vervolg.

8.1.2 Aantallen verstrekkingen door colleges van burgemeester en wethouders

Criterium a2° betreft het aantal verstrekkingen door de colleges van burgemeester en wethouders. Dit is van belang omdat er dan inzicht is in welke afdelingen de informatievragen gebruiken en/of voor welke taken. Omdat gemeenten vooralsnog deelnemen met één of enkele applicaties is het vooralsnog niet mogelijk de verstrekkingen op een zinvolle wijze te analyseren. Voor deze evaluatie zijn alleen de aantallen van de gemeente Den Haag opgevraagd. Uit de cijfers blijkt dat het belangrijk is van te voren af te spreken hoe er wordt geteld. De telwijze die gemeenten gaan hanteren moet worden afgesproken, zodat het niet onnodig bewerkelijk is om de gegevens op te vragen die op een uniforme wijze worden aangeleverd.

8.1.3 Terugmeldingen en fouten (betrouwbaarheid antwoorden)

Terugmeldingen De criteria a3° - 6° gaan over fouten en de terugmeldvoorziening voor de informatievragen. De terugmeldvoorziening is februari 2025 aangepast voor de informatievragen. Er is één terugmelding geweest in februari. Deze is nog in behandeling bij de gemeente van bijhouding. De melding ging over de verblijfsplaatshistorie. Voor februari 2025 kon worden teruggemeld via het ‘vrije veld’. Het vrije veld is een veld waarin een terugmelding kan worden gedaan die niet is gekoppeld aan een bepaald onderwerp. Het vrije veld is niet analyseerbaar, vanwege het grote aantal berichten en meldingen.

Betrouwbaarheid antwoorden Het doel van de criteria a3°-6° is de betrouwbaarheid nagaan van de gebruikte bewerkingsregels en de gegenereerde informatie. Omdat deze criteria niet geëvalueerd konden vanuit de terugmeldvoorziening hebben we hierover vragen gesteld aan gemeenten. In gesprekken wordt aangegeven dat fouten en terugmeldingen over de onderliggende persoonsgegevens gaan. Er is geen fout in de bewerkingen geweest.

Ook de deelnemers aan de pilot gezagsmodule melden geen fouten of problemen anders dan dat gegevens ontbreken en/of dat de afleidingsregels verder verfijnd kunnen. Het gaat dan om de verdere ontwikkeling van de gegevens en de afleidingsregels en niet om fouten. Uit de evaluatie van de pilot gezagsmodule kwam een aantal ontwikkelpunten. Zo kon bijvoorbeeld in de gezagsmodule het antwoord op de vraag gesteld vanuit het kind en vanuit de ouder anders zijn. Dit is bij de informatievraag gezag gecorrigeerd door de afleidingsregels uit te breiden. In paragraaf 5.3.4 hebben we deze en andere punten van de doorontwikkeling van de afleidingsregels voor de gezagsvraag besproken.

Betrouwbaarheid proces Betrouwbaarheid kan ook breder worden bezien, namelijk inclusief het proces van aansluiten op de BRP API en de betrouwbaarheid van de verstrekkingen door de BRP API. Geïnterviewden en deelnemers aan de enquête geven aan dat het aansluiten en het proces erna goed is verlopen. Dit op een uitzondering na. Wel wordt aandacht gevraagd voor de release van een nieuwe versie van de API. Voor grote wijzigingen is een overgangsperiode en capaciteit nodig van de deelnemende gemeenten.
Een enkele gemeente en drie geïnterviewde organisaties met een publieke taak geven aan zich zorgen te maken over de betrouwbaarheid bij grote bevragingen. Van belang daarbij is dat niet alleen de informatievragen via de BRP API lopen, maar de er ook gemeenten en organisaties met een publieke taak op de BRP API zijn aangesloten voor de verstrekking van persoonsgegevens. Het gaat dus om grote hoeveelheden gegevens en informatie.

8.2 De informatievragen

In deze paragraaf analyseren we de informatievragen aan de hand van de volgende criteria:

b. de mate waarin:
1°. overheidsorganen en derden aangeven hun taken uit te kunnen voeren met informatie in plaats van gegevens;
2°. het gebruik van informatie verschilt van het gebruik van gegevens door overheidsorganen en derden;
c. beantwoording van de vraag of:
1°. de verstrekking van specifieke gegevens achterwege kan blijven door de verstrekking van informatie
4°. verplicht gebruik ook zou moeten gelden voor (bepaalde categorieën van) informatie.
Ook criterium d. (de maatschappelijke baten van het experiment opwegen tegen de kosten daarvan nemen) nemen we mee in zoverre dat voor een individuele vraag kan.

Overzicht informatievragen In de paragrafen 8.2.1, 8.2.2 en 8.2.3 lichten we de bevindingen per informatievraag toe aan de hand van figuur 30, op de volgende bladzijde. Figuur 30 bevat een overzicht op hoofdlijnen van de bevindingen per informatievraag. Dit overzicht is gebaseerd op de slotparagrafen van de hoofdstukken 3 tot en met 7, in het bijzonder de figuren 11, 22 en 26.
In de kolommen 2 tot en met 6 van figuur 30 zijn de verschillen tussen de informatievraag en het gebruiken van persoonsgegevens opgenomen (criterium b2°). Afhankelijk van de vraag en de deelnemers gaat het om overwegingen, verwachtingen of realisaties. Daar gaan we per vraag in de desbetreffende paragrafen op in.
In kolom 7 is de vraag opgenomen of de deelnemers aan het experiment uit de voeten kunnen met de informatievraag (criterium b1°) en zo ja of de verstrekking van de specifieke gegevens achterwege kan blijven (criterium c1°). In kolom 8 gaan we in op de vervolgstappen, die voor een volledige evaluatie wenselijk zijn. De vervolgstappen variëren van testers zoeken voor de vraag tot het wettelijk mogelijk maken van de informatievraag na het experiment.

Criterium c4° (verplicht gebruik zou ook moeten gelden voor (bepaalde categorieën van) informatie) bespreken we kort bij de informatievraag gezag. In paragraaf 8.3 gaan we daar uitgebreider op in. In die paragraaf gaan we ook in op mogelijke nieuwe informatievragen.

8.2.1 Informatievraag gezag

De informatievraag gezag is de enige vraag die uitgebreid is getest door gebruikers. Dit is gebeurd in de pilot gezagsmodule. De gezagsmodule is overgegaan naar de informatievraag gezag, waarbij de afleidingsregels voor het antwoord verder zijn doorontwikkeld. De deelnemers aan de pilot zijn overgestapt naar de gezagsvraag.
De informatievraag gezag leidt tot een grote daling van het aantal persoonsgegevens, zie hiervoor hoofdstuk 3. Het aantal mogelijke gebruikers en de mate waarin de gebruikers de vraag stellen is groot. Het gaat kort samengevat om iedereen die in een formele setting met minderjarigen te maken heeft.

Voor de deelnemers aan de pilot gezagsmodule geldt dat het antwoord op de gezagsvraag sneller en beter werd gegeven dan het zelf uitzoeken via persoonsgegevens. Vooral voor taken onder tijdsdruk is dit zeer waardevol. De beantwoording van de gezagsvraag is na de pilot verder doorontwikkeld. Hierdoor kan de vraag vaker worden beantwoord. Deze doorontwikkelingen zijn relevant voor zowel de situatie waarin wordt gewerkt met persoonsgegevens als voor de informatievraag.
Een aantal geïnterviewden heeft niet of beperkt met gezag te maken, maar met specifieke – net andere – wettelijke termen, zoals de ouder en/of de verzorger van een minderjarige. Ook zijn er gebruikers die zelf toegang hebben tot het gezagsregister en/of aangeven het register zelf te moeten kunnen raadplegen (onderzoeksplicht). Dit laat onverlet dat de informatievraag gezag voor een groep gebruikers veel toegevoegde waarde heeft en weinig lasten. De informatievraag levert dus veel op: minder persoonsgegevens en een beter antwoord waardoor de maatschappelijke taak beter kan worden uitgevoerd.
Dit betekent vooralsnog niet dat de informatievraag altijd volstaat. Soms heeft de vraag geen antwoord (gezag kan niet worden bepaald). Dan vindt er alsnog nader onderzoek plaats. Het kan worden overwogen om het persoonsgegeven ‘indicatie gezag minderjarige’ in de BRP niet meer te verstrekken als de informatievraag een antwoord geeft met één of twee personen. Het is de vraag hoe het gegeven ‘indicatie gezag minderjarige’ zich in de toekomst verhoudt tot de informatievraag. Hier gaan we in paragraaf 8.3 verder op in. Voor andere persoonsgegevens geldt dat deze veelal nodig blijven. Het gaat dan om persoonsgegevens van de minderjarige en degenen met gezag en/of soms ook degenen die voor de kinderen zorgen, maar niet het gezag hebben.

Beantwoording van criterium c4° - zou gebruik van de informatievraag verplicht moeten worden - is pas mogelijk als de informatievraag gezag breder wordt gebruikt. Alle Veilig Thuis organisaties gaan over naar deze informatievraag. Dat geeft over een aantal maanden een beter beeld. Het is echter ook nodig dat andere type organisaties, zoals gemeenten en organisaties met een onderzoeksplicht, de informatievraag gaan gebruiken om criterium c4° zo te kunnen analyseren dat een conclusie getrokken kan worden over verplicht gebruik.

Vervolgstappen:

- de informatievraag gezag is van dermate veel toegevoegde waarde dat de informatievraag ook na het experiment wettelijk mogelijk dient te zijn.
- voor verdere benutting van de informatievraag gezag is meer en gerichte communicatie nodig. Uit interviews blijkt dat het niet voor iedereen duidelijk is wat deze informatievraag inhoudt. Dit komt

Figuur 30 Overwegingen en verwachtingen informatievragen

1 informatievraag	2 minder gebruik gegevens (netto)	3 potentie aantal vragen	4 (verwachting) bruikbaar	5 (verwachting) niet-bruikbaar	6 (verwachting) baten - lasten	7 conclusie (kan/volstaat)	8 vervolgstappoen
adres	beperkt	zeer groot	actuele gegevens en daardoor minder fouten (dit kan ook bij persoonsgegevens en eigen bewerking via BRP API)	notificaties missen	actualiteit, minder fouten (door minder verouderde gegevens) risico's: - betrouwbaarheid bulkbevragingen - kosten na experiment (staffel)	volstaat voor real time applicaties (geen applicaties die burgers volgen). er kan inhoudelijk weinig misgaan. Verschil met zelf bewerken is inhoudelijk beperkt. oversluiten bij nieuwe applicaties e.d.	- notificaties zijn nodig voor applicaties die burgers volgen - betrouwbaarheid m.n. bij bulkbevragingen door laten zien/testen - duidelijkheid bekostiging na experiment - gemeenten met meer applicaties laten meedoen
aanschrijfwijze	beperkt	zeer groot	actuele gegevens en daardoor minder fouten (dit kan ook bij persoonsgegevens en eigen bewerking via BRP API) uniforme aanschrijfwijze	- notificaties missen - meer varianten wenselijk (formeel en informeel)	gemakkelijker bij veranderingen systematiek (bijvoorbeeld i.v.m. gender).		
leeftijd	beperkt	nog niet te bepalen	bruikbaar bij ja/nee vragen (b.v. meerderjarig ja/nee)	- identificatie - leeftijds-verandering van belang	nog niet te bepalen	testen voor specifieke taken	doorontwikkelen voor ja/nee vragen
gezag	groot	groot	zeer bruikbaar: sneller en beter dan zelf via persoonsgegevens construeren	- voor sommige gebruikers zijn andere wettelijke bepalingen relevant - onderzoeksplicht - de vraag wordt niet altijd begrepen	baten aanzienlijk groter dan de lasten voor de eindgebruiker die gezag nodig heeft	- deelnemers kunnen ermee uit de voeten - de baten zijn veel groter dan de lasten - volstaat het? persoonsgegeven 'indicatie gezag minderjarige' is niet nodig bij antwoord met personen. Overige persoonsgegevens blijven nodig.	- vraag permanente wettelijke basis geven - gerichte communicatie voor meer gebruik - breedte bruikbaarheid nagaan. Volstaat het bijvoorbeeld bij een onderzoeksplicht of iets vergelijkbaars?
bewoning	middel	specifieke eindgebruiker	nog niet te bepalen	nog niet te bepalen	nog niet te bepalen	nog niet voldoende deelnemers	specifieke testers zoeken
verblijfsplaatshistorie	beperkt	specifieke eindgebruiker	nog niet te bepalen	nog niet te bepalen	nog niet te bepalen	nog niet voldoende deelnemers	specifieke testers zoeken

onder andere omdat er verwarring is met het persoonsgegeven 'indicatie gezag minderjarige'. Een mogelijke vervolgstap is het nagaan van de breedte van de bruikbaarheid van de informatievraag, bijvoorbeeld bij gemeenten en organisaties met een onderzoeksplicht.

8.2.2 Informatievraag adres en aanschrijfwijze

De informatievraag adres en aanschrijfwijze worden rond de 900.000 keer per maand gebruikt door 23 (adres) en 27 (aanschrijfwijze) deelnemers. De kanttekening hierbij is dat ruim 90% van de vragen door de gemeente gemeente Den Haag wordt gesteld.[38] Het verschil in gebruik van persoonsgegevens en de informatievraag is beperkt (zie hoofdstuk 3). De potentie van het aantal vragen voor aanschrijfwijze en adres is zeer groot. Het gebruik door de gemeente Den Haag laat dat zien. Dit betekent dat er winst, in de zin van dataminimalisatie, mogelijk is als veel grote deelnemers gebruik maken van deze informatievragen.
Een belangrijke reden van gemeenten om de informatievraag adres en aanschrijfwijze te gebruiken is de actualiteit van deze gegevens. Het gaat er dan vooral om dat de bevraging via de BRP API loopt. Ook bij gebruik van persoonsgegevens en het zelf bewerken van deze gegevens wordt het voordeel van het gebruiken van actuele gegevens behaalt. Een deel van de gemeente is daarom wel aangesloten op de BRP API, maar gebruikt de informatievragen (nog) niet.
De belangrijkste reden om de informatievraag adres en aanschrijfwijze nog niet te gebruiken is dat hij op korte termijn niet veel toevoegt ten opzichte van de eigen bewerkte gegevens. Dit betekent overigens ook dat taken uitgevoerd kunnen met de informatievragen. Er verandert immers niet heel veel. Voor de aanschrijfwijze speelt mee dat er bij (systeem)veranderingen, zoals, omgaan met het persoonsgegeven geslacht, efficiencyvoordelen zijn. Het is een voordeel als alles centraal wordt aangepast in plaats van dat alle gemeenten tientallen applicaties per gemeente moeten aanpassen. Voor veel andere deelnemers is het aantal applicaties beperkter en is deze mogelijke efficiencywinst minder. Ook is van belang dat een aantal mogelijke deelnemers aan het experiment graag meer varianten zou willen voor de aanschrijfwijze. Verder zijn redenen om deze vragen vooralsnog niet te gebruiken: het ontbreken van notificaties, de zorg om de betrouwbaarheid van levering door de BPR API als veel grote bulkbevragingen worden gedaan en de zorg om een hoge rekening als na het experiment de bekostiging weer via de huidige methode van staffels zou lopen.

Vervolgstappen:

- ondervangen van de redenen waarom deelnemers (nog) niet meedoen
- stimuleren deelname van gemeenten met een substantieel aantal applicaties. Dit is nodig om deze informatievraag volledig te kunnen evalueren.

8.2.3 informatievragen leeftijd, verblijfsplaatshistorie en bewoning

De informatievraag leeftijd werd in februari 2025 845.000 keer gebruikt, waarvan ruim 95% door de gemeente Den Haag.
Het verschil tussen het gebruik van het persoonsgegeven geboortedatum en de informatievraag leeftijd is beperkt. Veel van de geïnterviewden vinden deze informatievraag niet veel toevoegen en/of niet bruikbaar. Een reden hiervoor is dat deze informatievraag iets anders levert dan het persoonsgegeven geboortedatum. Het persoonsgegeven geboortedatum wordt ook gebruikt om te identificeren of een zoekvraag te stellen. Voor wettelijke taken waar leeftijd een rol speelt is de datum waarop iemand een bepaalde leeftijd (zoals 12, 16, 18 of 65 jaar, 67 jaar en drie maanden) krijgt ook van belang. Dit wil niet zeggen dat de informatievraag nooit bruikbaar is. Deze vraag kan bruikbaar zijn voor bepaalde taken, bijvoorbeeld voor controles. Is deze jongere minderjarig of niet? Voldoet deze persoon aan de leeftijdscriteria? Bijvoorbeeld tussen de 23 en 65 jaar? Het gaat dan om ja/nee vragen, ook wel hit-no-hit genoemd. De informatievraag wordt vooralsnog niet zo gebruikt. Wat de potentie van deze informatievraag is, is daarom nog niet te bepalen.

Vervolgstap informatievraag leeftijd

Een vervolgstap zou kunnen zijn gericht te zoeken voor welk type taken deze informatievraag voldoende is.

De informatievragen verblijfsplaatshistorie en bewoning worden nog erg weinig gebruikt en kunnen daarom alleen zeer beperkt worden geëvalueerd. De informatievraag bewoning geeft informatie over een periode en levert een antwoord dat zonder deze vraag niet gegeven kan worden. Bewoning kan wel worden benaderd door een bestandsvergelijking, maar het resultaat daarvan is meestal niet 100%. De informatievraag kan dus iets extra's. De informatievraag verblijfsplaatshistorie is een variant op de informatievraag adres.
Uit interviews blijkt dat deze informatievragen van toegevoegde waarde kunnen zijn voor bepaalde taken. Dit vergt betrokkenheid van de degenen die deze taken uitvoeren; de gebruikers van de applicaties.

Vervolgstap informatievraag bewoning en verblijfsplaatshistorie

Voor het kunnen evalueren van deze informatievragen is gebruik door deze specifieke eindgebruikers nodig.

38 In november en december 2024 maakte Logius ook veel gebruik maakte van deze informatievragen. In die maanden was circa 95% van de verstrekkingen aan Logius en de gemeente Den Haag.

8.3 Relatie persoonsgegevens en informatie

In deze paragraaf gaan we in op de criteria:
c2° er informatie wordt gegenereerd binnen het experiment die zou moeten worden bijgehouden op de persoonslijsten van ingeschrevenen
c3° er gegevens ontbreken op de persoonslijst, die zouden moeten worden bijgehouden op de persoonslijst teneinde informatievragen te kunnen beantwoorden;
c4° verplicht gebruik ook zou moeten gelden voor (bepaalde categorieën van) informatie

8.3.1 Mogelijke aanvullingen op de persoonslijst

Aan geïnterviewden is gevraagd met welke persoonsgegevens de BRP aangevuld zou kunnen worden voor informatievragen. De volgende antwoorden zijn daarop gegeven:

- een per land passend formaat voor adressen in het buitenland. Het gaat dan niet om extra gegevens, maar om de wijze waarop de gegevens worden opgenomen
- mailadres, telefoonnummer van personen; dus de bereikbaarheid anders dan per papieren post
- correspondentieadres en de wijze waarop iemand wil worden aangeschreven, inclusief geslacht. Een aantal geïnterviewden geeft aan dit zelf bij te houden, dat wil zeggen burgers kunnen het zelf invoeren.

De opties gaan allemaal om bereikbaarheid van burgers. De mogelijkheden hiervoor worden verkend in het programma 'toekomst BRP'.

Criterium c2° betreft de vraag of er informatie zou moeten worden bijgehouden op de persoonslijsten van ingeschrevenen. In de kern is dit bij gezag eigenlijk de wens. Idealiter is in de categorie gezagsverhouding het gezag opgenomen. Nu is er alleen het persoonsgegeven 'indicatie gezag minderjarige' dat aangeeft of er een gerechtelijke beslissing is. De mogelijkheid gezag op te nemen in de BRP is verkend in het Rapport 'Verkenning verbetering ontsluiting gezagsinformatie'. Voor deze optie is door de Programmaraad BRP niet gekozen, omdat de optie erg bewerkelijk zou zijn en veel kennis van medewerkers burgerzaken in alle gemeenten zou vergen. In theorie is het mogelijk om de uitkomst van de informatievraag gezag standaard op te nemen op de persoonslijst. Dit heeft alleen toegevoegde waarde voor gebruikers die niet zijn aangesloten op de informatievraag gezag.

Andere genoemde informatie die op de persoonslijst zou kunnen is of een meerderjarige onder curatele, beschermingsbewind of mentorschap staat. Er is een persoonsgegeven indicatie curateleregister. Dit geeft aan of er een gerechtelijke beslissing is, maar niet wie de curator is. Diverse geïnterviewden geven aan een informatievraag over curatele/mentorschap te willen, omdat dit nu moeite kost te achterhalen. Het is de vraag of dit een nieuwe informatievraag zou kunnen zijn of dat het kan via een andere verwerking van het persoonsgegeven 'indicatie curateleregister'.

8.3.2 Verplicht gebruik informatievragen

Criterium c4° 'luidt: kan het gebruik van informatie worden verplicht? Voor dit criterium geldt in de eerste plaats dat dit criterium niet geëvalueerd kan worden in het eerste jaar van het experiment. Er zijn nog te weinig deelnemers, te weinig diverse deelnemers en het gebruik dat wordt gemaakt van de informatievragen is nog te beperkt.

Het is bij de verschillende huidige informatievragen de vraag wat verplicht gebruik van een informatievraag inhoudt. Met verplicht gebruik wordt bedoeld dat afnemers de informatie uit de BRP verplicht moeten gebruiken, en hun gegevens die niet ergens anders mogen halen (artikel 1.7 en 1.8 van de Wet BRP). De informatie wordt dan een authentiek gegeven.
Bij de informatievraag adres is de bewerking eenvoudig en is het inhoudelijk verschil tussen de hoeveelheid losse persoonsgegevens en het antwoord op de informatievraag beperkt. Verplicht stellen heeft weinig tot geen impact.
Voor gezag geldt dat het antwoord op de informatievraag een antwoord is zoals, persoon A en B hebben het gezag over minderjarige C. Dit antwoord vervangt het handmatig met veel persoonsgegevens uitzoeken van een antwoord. Als de informatievraag voor gezag wordt beantwoord door de BRP API kan dat worden gezien als een authentiek gegeven. Het is dan echter de vraag wat dat betekent. Komt het antwoord op de persoonslijst in de categorie gezagsverhouding? Of betekent het dat andere gegevens niet worden geleverd aan de afnemers? Voor gezag gaat het dan om 15 categorieën met 281 gegevens die voor het gezag over één minderjarige kunnen worden opgevraagd. Ook kunnen meer personen zijn betrokken, waardoor het aantal gegevens nog meer is. Als het antwoord op de gezagsvraag wordt geleverd zijn deze gegevens niet meer nodig voor het bepalen van het gezag. Afhankelijk van de taak waarvoor het gezag moet worden bepaald blijven persoonsgegevens van ouders, partners van ouders en kinderen nodig omdat dat de personen zijn waar het om gaat bij de taakuitvoering. Alleen bij sommige controles kan met BSN's en namen worden volstaan. Bijvoorbeeld bij een controle of het daadwerkelijk degenen met gezag zijn die een jongere begeleiden.

Wat het verplicht stellen van een informatievraag inhoudt of in kan houden verschilt bijvoorbeeld tussen de informatievraag adres en gezag. De informatievragen zijn divers, evenals de taken waarvoor de informatie nodig is. In paragraaf 8.5.1 hebben we de informatievragen in verschillende type ingedeeld. Per type kan

worden gekeken wat verplicht stellen betekent en of het kan.
De vraag of informatievragen verplicht moeten worden kan ook vanuit het stelsel worden bekeken. Het is een principiële vraag of verplichten wenselijk is of niet. Dit is vooral van belang als er in de toekomst meer verschillende informatievragen zijn. Stel een gebruiker van de BRP kan alleen nog informatievragen stellen. Is dat werkbaar? En wie bepaalt welke informatievragen er zijn? en hoe snel moeten organisaties overstappen?

8.3.3 Mogelijke nieuwe informatievragen

Aan geïnterviewden is gevraagd of ze behoefte hebben aan nieuwe informatievragen. Opties die zijn genoemd zijn bijvoorbeeld:

- of meerderjarigen onder curatele, beschermingsbewind of mentorschap staan
- of iemand de Nederlandse nationaliteit heeft of niet. Dit kan in de vorm van een ja/nee antwoord
- het aantal verhuizingen op een adres en/of door een persoon. Dit kan wat zeggen over de benutting van een adres in verband met bijvoorbeeld huisvesting arbeidsmigranten, uitbuiting en dergelijke
- of iemand in de gemeente woont of niet (ja/nee, in plaats van een volledig adres)
- inzicht in waar iemand formeel woont en of die woning door anderen wordt gebruik. Dit als verdieping bij het toezicht op het gebruik van recreatiewoningen (bewoning verboden)
- stemrecht bij gemeenteraadsverkiezingen

Daarnaast hebben diverse organisaties te maken met specifieke informatie die ze nodig hebben. Zo hebben pensioenuitvoerders te maken met definities van partners en kinderen die in de wet zijn geregeld. SVB heeft ook te maken met diverse definities voor ouder- kind relaties die voor de wezenuitkering en voor de kinderbijslag verschillen. Ook zijn die definities anders dan voor gezag. Het is daarbij de vraag hoeveel organisaties met dezelfde wettelijke definities te maken hebben en hoeveel met unieke definities. Als het om een unieke definitie gaat ligt een centrale informatievraag niet voor de hand. Als veel gebruikers te maken hebben met eenzelfde definitie wel.

8.4 Systematiek van informatievragen

In deze paragraaf gaan we in op de systematiek van de informatievragen. Het gaat dan om de criteria:
d. de maatschappelijke baten van het experiment opwegen tegen de kosten daarvan.
b3° Beter kan worden bepaald voor welke concrete doeleinden informatie kan worden verstrekt onder de taak waarvoor reeds is geautoriseerd;
b4° Beter uitvoering gegeven kan worden aan artikel 3.11 van de wet

Criterium d hebben we gesplitst in de maatschappelijke baten en lasten en de financiële baten en lasten.

8.4.1 Inzicht in de maatschappelijke baten en lasten

In figuur 30 hebben we de baten en lasten per informatievraag opgenomen:

- de informatievraag gezag heeft aanzienlijk hogere baten dan lasten
- de informatievraag aanschrijfwijze heeft een toegevoegde waarde bij veranderingen in het stelsel
- voor de informatievraag adres en aanschrijfwijze is de actualiteit van de informatie een voordeel. Dit voordeel komt voort uit het ‘centraal halen’ en niet uit de informatievragen. Het voordeel is er ook als persoonsgegevens centraal worden gehaald.
- Voor de informatievragen leeftijd, bewoning en verblijfsplaatshistorie kunnen de maatschappelijke baten en lasten nog niet worden geëvalueerd.

De maatschappelijke baten en lasten kunnen ook worden bekeken voor de systematiek van de BPR API en de informatievragen. Een volledige analyse is nog niet mogelijk over het eerste jaar van het experiment. Wel zijn er enkele voordelen die reeds optreden en zijn er verwachtingen.

Baten Het belangrijkste voordeel van de BRP API komt voort uit de Haal Centraal gedachte: centraal bij de bron opvragen. Hierdoor zijn er minder fouten en is er minder uitval, waardoor de dienstverlening aan burgers toeneemt. Daarnaast worden minder persoonsgegevens gebruikt en zijn de risico’s van gegevensverlies en dergelijke kleiner. Zeker als lokaal archiveren beperkt kan worden. Als er aanpassingen gedaan moeten worden vanwege landelijke wetgeving is het een voordeel dat centraal te doen in plaats van decentraal.

Risico’s Tegenover de baten staan niet zozeer lasten, als wel zorgen. In de eerste plaats is dat de zorg bij (mogelijke) deelnemers om de betrouwbaarheid van de BRP API bij grote bevragingen. Is de API betrouwbaar voor bulkbevragingen? Kan het goed ingepland? Zijn er geen storingen?
In de tweede plaats is er de principiële vraag of centrale bewerking door RvIG wenselijk is of niet. Het gaat dan om de rol van het ministerie van BZK, in het bijzonder RvIG. Het gaat dan niet zozeer over de huidige informatievragen en de optie deze te benutten, maar over het al dan niet verplicht gebruiken van informatie en het niet meer ter beschikking hebben van persoonsgegevens. Ook spelen vragen zoals, wie is er verantwoordelijk voor welke kwaliteit van de gegevens waarvan de informatievragen gebruik maken?
Tot slot, zijn er geïnterviewden die vinden dat de cybersecurity beter geborgd is via de BRP API. Er zijn ook geïnterviewden die daar juist vraagtekens bij zetten.

Voor het experiment is het belangrijk dat er voldoende

aandacht is voor de risico's. Er is behoefte aan meer uitleg over de betrouwbaarheid. Daarnaast is het belangrijk dat er deelnemers met bulkbevragingen deelnemen, zodat getest kan worden.
De vraag of centrale bewerking wenselijk is vraagt om meer communicatie en gesprek. Ook is duidelijkheid nodig over de afbakening, zoals wanneer mogen gegevens centraal worden bewerkt? Is dit beperkt tot wettelijke termen? Wanneer mogen anderen dit niet? dat wil zeggen wanneer mogen gebruikers van BRP gegevens deze niet meer zelf bewerken? De vraag of centrale bewerking wenselijk is en de zorg om cybersecurity vraagt ook om meer communicatie en gesprek. In paragraaf 8.5 gaan we in op mogelijke vervolgstappen voor deze vragen.

8.4.2 Inzicht in de financiële baten en lasten

Baten en lasten deelnemers Het is niet uit de administratie van gemeenten te halen hoeveel het gemeenten kost om aan te sluiten en wat vervolgens de structurele lasten zijn en of die lasten lager of hoger zijn dan de huidige lasten. Daar is een aantal redenen voor. Kort samengevat gaat het bij ICT om overheadkosten, deze zijn vaak lastig eenduidig aan taken te koppelen. Welke afdelingen gebruiken het gegevensmagazijn en wie betaalt er dan voor? In de tweede plaats gaat het om een aanpassing die vaak met andere aanpassingen – zoals een nieuwe applicatie – wordt meegenomen. De deelkosten voor het aansluiten op de BRP API zijn dan vaak niet te bepalen. Dit geldt vervolgens ook voor de kosten voor onderhoud en beheer. In de derde plaats zijn er mogelijke voordelen, zoals een betere kwaliteit van persoonsgegevens en daardoor het minder hoeven nazoeken en corrigeren van fouten en minder inzet van uren door de gebruiker van de informatievraag. Dit is moeilijk meetbaar.
Voor (overheids)organisaties die aan het experiment deelnemen geldt ook dat de baten en lasten moeilijk meetbaar zijn. Een deel van de organisaties heeft een eigen ICT afdeling. Het aansluiten op de BRP API en de informatievragen kost capaciteit en moet ingepland, maar hoeveel het vervolgens aan toekomstige uren aan onderhoud en beheer bespaart is moeilijk aan te geven. Onder andere ook omdat er een permanent proces is van applicaties aanpassen en updaten.

Voor gemeenten zijn diverse factoren waar de baten en lasten vanaf hangen opgenomen in paragraaf 4.2. Indien de baten en lasten van gemeenten inzichtelijk moeten zijn is het nodig dat een of meerdere gemeenten de kosten en baten expliciet gaan bijhouden hiervoor. Het is daarbij de vraag of dat zinvol is. Voor andere organisaties kan dit ook, maar is het minder zinvol als het om redelijk unieke organisatie gaat.

Baten en lasten RvIG De baten en lasten van het experiment worden door RvIG niet afzonderlijk geadministreerd. Ook is er geen methode ontwikkeld om de kosten inzichtelijk te maken. Dit betekent dat voor het krijgen van inzicht in de baten en lasten bij RvIG specifiek onderzoek nodig is. Achteraf inzicht proberen te krijgen in de benodigde middelen is tijdrovend en ook dan zijn de onzekerheden relatief groot. Vooraf een methode van administreren opzetten is efficiënter. Diverse potentiële deelnemers aarzelen deel te nemen aan het experiment vanwege de onzekerheid over de toekomstige kosten en bekostigingswijze. Een deel van de organisaties dat (nog) niet meedoet doet onder andere niet mee vanwege het mogelijke kostenplaatje zodra het experimentbesluit – dat de staffel bevriest - niet meer van kracht is. Inzicht in de kosten van de BPR API is nodig om een goede bekostigingsmethode te ontwikkelen.

8.4.3 Mogelijke verbeteringen autorisatiepraktijk

Criterium b3° betreft de vraag of er gerichter kan worden geautoriseerd. Bijvoorbeeld door in de autorisatie onderscheid te maken tussen verschillende deeltaken (doeleinden) waarvoor de verwerking van gegevens noodzakelijk is.
Twee mogelijkheden voor verbetering van de autorisatiepraktijk komen naar voren op basis van de interviews.

Trapsgewijs autoriseren Bij de eerste mogelijkheid gaat het dan om ja/nee vragen. Het gaat dan om een informatievraag zoals: is deze jongere meer- of minderjarig? Als het antwoord minderjarig is kan de vervolgvraag worden gesteld wie het gezag heeft. Als het antwoord nee is kan niet worden doorgezocht op ouders en/of gezag. Voor andere controles, zoals woont iemand in deze gemeente ja/nee is trapsgewijze autorisatie ook mogelijk. Verdere verkenning van deze mogelijkheid betekent dat dit getest zou kunnen worden met een informatievraag, zie verder paragraaf 8.5.

Uitbreiding BRP-gebruikers Bij de tweede mogelijkheid komt een verbetering voor autoriseren naar voren bij organisaties die nog geen autorisatiebesluit hebben. Het gaat dan bijvoorbeeld om de uitvoering van een wettelijke taak waarbij naam, adres, geboortedatum en overlijden van belang is. Deze gegevens worden nu deels indirect via de BRP geleverd; dat is door digitale bevraging van een instantie met wel een autorisatiebesluit. Ook is er op enkele plekken sprake van 'work arounds'; het op een andere manier achterhalen van gegevens die voor de wettelijke taak noodzakelijk zijn. Indien informatie, zoals naam, adres en geboortedatum verstrekt kan worden, zonder dat er andere gegevens meekomen, zoals van een partner of ex-partner, kan er precies worden geleverd wat wettelijk nodig is. Er wordt dan geautoriseerd voor precies datgene wat nodig is. Dat kan een verbetering van de autorisatiepraktijk betekenen in de zin dat door de informatievragen er preciezer wordt geleverd wat nodig is.

Randvoorwaarden mogelijke verbeteringen autorisatiepraktijk Voor gerichter autoriseren is de werkwijze van RvIG met de aanvullende autorisaties en de convenanten van belang. De huidige werkwijze is handmatig; de convenanten, aanvullende autorisaties en alle stappen om tot getekende stukken te komen worden in een excel bijgehouden. Wie waarvoor wordt geautoriseerd is complex, vooral waar het gaat om gemeenschappelijke regelingen die taken voor gemeenten uitvoeren. Bij toenemende aantallen leidt dat tot een relatief groot risico op fouten. Dit geldt in versterkte mate voor eventuele toekomstige verfijningen van de autorisatiepraktijk door getrapte autorisatie. Ook blijkt bij de aanvullende autorisaties dat niet alle besluiten actueel zijn, bijvoorbeeld dat relevante organisatieveranderingen van gebruikers niet zijn doorgegeven. Een andere werkwijze voor de autorisaties is noodzakelijk bij uitbreiding van het experiment.

8.4.4 Recht op inzage

Criterium b4° betreft het beter uitvoering geven aan artikel 3.11 van de Wet BRP – het gedurende twintig jaren volgend op de verstrekking van gegevens aantekening van de verstrekking houden.
Voor gemeenten is dit complex gezien de grote hoeveelheid taken die gemeenten hebben voor met name hun (voormalig) ingezetenen. Gegevens kunnen voor diverse taken en om verschillende redenen worden opgevraagd. Diverse geïnterviewde gemeenten geven aan dat het voldoen aan artikel 3.11 met de API gateway en de BRP API beter kan. De belangrijkste reden is de API gateway. De gateway zorgt voor transparantie van de logging en protocollering van de gateway. De inzet van de technologie van de BRP API helpt daarbij doordat 'doelbinding' wordt meegegeven. Dus wie, waarom, wat wil weten kan transparant worden gemaakt.
Bij andere deelnemers aan het experiment zijn we dit niet nagegaan. Dit omdat er met name deelnemers zijn voor de gezagsvraag. De wijze van het verstrekt krijgen van de overige persoonsgegevens is nog niet veranderd.
RvIG houdt de verstrekking voor de informatievragen per organisatie per persoon bij. De verstrekking valt onder een autorisatiebesluit, daarmee is het algemene doel van de verstrekking bekend. Welke medewerker voor welk precies doel de informatie opvroeg is iets dat de deelnemende organisatie moet bijhouden. Er is dus een systematiek om te voldoen aan artikel 3.11.

Het daadwerkelijk inregelen en beschikbaar houden van de gegevens over de verstrekkingen voor 20 jaar moeten wel worden gedaan door RvIG en de deelnemers aan het experiment. Zo moet er bij iedere relevante verandering rekening worden gehouden met de verplichting van artikel 3.11. Dit betekent bijvoorbeeld dat 'sleutels' bewaard moeten blijven. Aandacht hiervoor is van belang. Een checklist hoe het aan te pakken en waar aan te denken kan handig zijn.

8.5 Vervolgstappen

In deze paragraaf maken wij het beeld op van het eerste jaar van de evaluatie. Wat kan al worden geconcludeerd? En wat is er nodig om het experiment over één of twee jaar volledig te kunnen evalueren? We zetten in deze paragraaf op een rij welke vervolgstappen uit de paragrafen 8.1 tot en met 8.4 komen. We sluiten af met de vraag wat tot nu toe over de doeltreffendheid en de effecten van het experiment kan worden geconcludeerd.

8.5.1 Informatievragen en deelnemers aan het experiment

Impact informatievragen

De criteria hebben als doel de doeltreffendheid en de effecten van het experiment te beoordelen. Als we naar de informatievragen kijken is de informatievraag gezag bijzonder succesvol. De vraag levert een aanzienlijke daling in het gebruik van persoonsgegevens op en geeft de gebruikers van deze vraag een sneller en beter antwoord. Zowel de organisaties als burgers zijn gebaat met deze informatievraag. De baten die deze informatievraag oplevert overtreffen de kosten ruimschoots.
Met de andere informatievragen is er minder ervaring. Wel is het duidelijk dat ze een andere impact zullen hebben. De reden hiervoor is dat de informatievragen erg divers zijn.

Bij de i(deel)nformatievraag adres gaat het om een herschikking van persoonsgegevens. Dit levert relatief weinig voordeel op. Er gaat ook niets verloren. Er worden wel minder persoonsgegevens gebruikt; wat niet wordt gebruikt werd om technische redenen meegetrokken. De eindgebruiker zag die gegevens niet. Het grootste voordeel is dat de gegevens actueel zijn. Dit is een gevolg van de BRP API en de wijze van het ophalen van het adres. De informatievraag verblijfsplaatshistorie is hier een variant op, omdat het in de kern het op een rij zetten van een aantal adressen is.
Bij deze informatievragen is de hoofdvraag: gaat het om een informatievraag? Of gaat het om de actualiteit van de gegevens? Is een herschikking van persoonsgegevens een informatievraag? Of is de afbakening van wat een informatievraag is te ruim?

De (deel)informatievraag aanschrijfwijze is ook een herschikking van persoonsgegevens, maar een uitgebreidere. Bij deze informatievraag is de volgorde van de persoonsgegevens van belang en wat wel en niet mee te nemen. Bij deze informatievraag speelt correctheid daarom een grotere rol, evenals uniformiteit. Daar staat tegenover dat er meer varianten wenselijk kunnen zijn. Mensen aanschrijven kan op meerdere manieren, bijvoorbeeld formeel en informeel. Actualiteit is ook van belang bij de aanschrijfwijze. Aanvullend is

van belang dat bij wijzigingen in het omgaan met de aanschrijfwijze er winst behaalt kan worden door centrale bewerking. Bij de aanschrijfwijze is de herschikking en interpretatie van gegevens dusdanig dat het duidelijk om een informatievraag gaat.

Bij de informatievraag leeftijd wordt het persoonsgegeven verkort weergegeven en geïnterpreteerd. Deze informatievraag leidt tot verschillende reacties bij mogelijke gebruikers. De reactie hangt samen met het type taak van de gebruiker:

- gebruikers die burgers *volgen* in hun applicaties, bijvoorbeeld omdat ze een uitkering krijgen of belasting betalen, hebben de leeftijd nodig. Als de rechten samenhangen met de leeftijd wordt de dag waarop de leeftijd verandert van belang. Ook wordt de geboortedatum gebruikt voor identificatie van een persoon of voor een zoekvraag.
- er zijn ook gebruikers die alleen op *één moment* hoeven te controleren of iemand een bepaalde leeftijd heeft.
- tot slot zijn er gebruikers die gegevens nodig hebben voor *onderzoek*. Dat kan onderzoek van één persoon zijn, bijvoorbeeld door notarissen. Het kan ook gaan om groter onderzoek, zoals door actuarissen van pensioenuitvoerders.

Een vraag is of de informatievraag leeftijd een rol kan spelen bij de gebruikers die op één moment controleren. Het gaat dus vooral om een bepaalde groep gebruikers. Dit betekent dat deze gebruikers mee moeten doen aan het experiment om de informatievraag goed te kunnen testen.
De informatievraag bewoning biedt iets dat de individuele gebruiker niet volledig op een rij kan zetten, omdat daarvoor de BRP-V nodig is in combinatie met persoonsgegevens van burgers die in de gemeente hebben gewoond, maar er nu niet meer wonen. Deze informatievraag is relevant voor specifiek inhoudelijk gebruik.

Relatie type informatievragen en type deelnemers

De huidige informatievragen laten zien dat de informatievragen en de type taken divers zijn. Het is de vraag of hier een relatie tussen zit. In figuur 31 hebben we een indicatie voor de indeling van het type informatievragen en type gebruikers opgenomen. De indeling is gebaseerd op de evaluatie van het eerste jaar van het experiment. Een vervolgevaluatie kan leiden tot een uitgebreidere indelingen en/of andere aanpassingen.

Gevolgen voor wetgeving

De diversiteit van de informatievragen en de diversiteit van de taken waarmee informatie en/of persoonsgegevens worden gebruik leidt tot de vragen:

- *wat is precies een informatievraag?* Is herschikking van gegevens een voldoende bewerking om te spreken over informatie? (voorbeeld adres)
- *is er een relatie tussen type taken en type informatievragen?* En zo ja:
  - zijn de informatievragen in het experiment tot nu toe dan divers genoeg?
  - en/of zijn de deelnemers aan het experiment divers genoeg?
  - en/of passen de type deelnemers bij de verschillende type informatievragen of omgekeerd passen de type informatievragen bij de verschillende deelnemers?

Figuur 31 Indicatieve indeling type informatievragen en type gebruikers

typering informatievraag	voorbeeld	type gebruiker		
		checkt (ja/nee) controle en/of realtime bevragingen	volgt personen	onderzoek/ verdieping
levert meer met minder gegevens	- gezag - onder curatele	X	X	X
levert iets anders/nieuws	bewoning	-	-	X
herschikking van gegevens	- adres - verblijfsplaatshistorie	-	X	X
grotere herschikking en interpretatie	aanschrijfwijze	-	X	afhankelijk van de taak of het volstaat
minder persoonsgegevens of een persoonsgegeven wordt verkort weergegeven	- leeftijd - woont in deze gemeente - Nederlandse nationaliteit	X	afhankelijk van de taak of het volstaat	afhankelijk van de taak of het volstaat

Legenda:
X van toepassing
\- niet van toepassing

Als er een relatie is tussen de type taken en type informatievragen kan dat impact hebben op toekomstige wetgeving en het al dan niet verplicht stellen van informatievragen. Het is de vraag of de wetgeving wel of niet moet differentiëren tussen de type informatievragen en/of type gebruikers. De optie voor 'getrapt' autoriseren is daarbij bijvoorbeeld van belang. Het antwoord op een checkvraag kan bepalen of er meer informatie/persoonsgegevens volgen of niet. Als een persoon minderjarig is worden de gegevens van degenen met gezag gegeven. Als de persoon meerderjarig is niet.
De optie voor getrapt autoriseren houdt in dat er gerichter/ preciezer wordt geautoriseerd. Dit kan ook betekenen dat organisaties met een wettelijke taak die nu niet zijn geautoriseerd wel kunnen worden geautoriseerd, bijvoorbeeld voor het adres en voor berichten van verhuizingen en overlijdens. Deze gegevens hebben ze immers nodig. Directe bevraging is beter voor de bescherming van de privacy dan work arounds en indirecte bevraging.

Vervolg experiment

Het is van belang dat in het vervolg van het experiment de juiste type organisaties deelnemen en de juiste type informatievragen worden gesteld. Het gaat dan om:

- grote deelnemers die personen *volgen* in hun applicatie (bulkbevragingen). Dit is ook van belang vanwege de zorg of de BRP API voldoende betrouwbaar is voor bulkbevragingen.
- gemeenten die met *meer applicaties* deelnemen. Ook dit is van belang om bulkbevragingen te testen, maar ook om te kunnen evalueren of er efficiëntie voordelen optreden als meerdere applicaties gebruik maken van de BPR API voor dezelfde informatievragen.
- deelnemers die *checkvragen* kunnen toetsen. Dit is van belang voor de mogelijkheid van getrapt autoriseren en gericht autoriseren.
- testen van een andere informatievraag die mogelijk meer levert met minder gegevens. Onder curatelestelling is dan een mogelijkheid. Hierbij hoort de kanttekening dat dit vermoedelijk niet goed mee te nemen is in het volgend jaar van het experiment, omdat gebruik wordt gemaakt van gegevens buiten de BRP (gezagsregister).
- testen of deelnemers die onderzoek doen of op een andere manier gegevens nodig hebben voor verdieping voor hun wettelijke taak ook uit de voeten kunnen met een aantal informatievragen, bijvoorbeeld met de informatievraag gezag.

8.5.2 Randvoorwaarden vervolg experiment

Voor het volledig kunnen evalueren van het experiment is een aantal randvoorwaarden nodig. Het gaat om de volgende randvoorwaarden.

Gerichte selectie deelnemers

Een gerichte benadering van mogelijke deelnemers is van belang. Tot nu toe kan iedere organisatie die wil deelnemen en voldoet aan de criteria deelnemen. Het is van belang dat deelnemers bepaalde informatievragen kunnen testen. Bovendien is het aantal deelnemers, niet zijnde gemeenten, gelimiteerd. Hier moet ook rekening mee worden gehouden.

Alle gemeenten kunnen deelnemen. Gemeenten hebben veel applicaties met persoonsgegevens. Het is belangrijk dat gemeenten testen. Ze moeten dan wel met voldoende applicaties deelnemen. Het aantal testende gemeenten hoeft niet heel groot te zijn. Vijf gemeenten - per categorie aantal inwoners – kan veel inzicht geven. Ze hoeven ook niet allemaal met alle applicaties aan te sluiten. Een verdeling voor bijvoorbeeld het sociaal domein en fysiek domein, met daarbij een mix van applicaties die personen volgen en realtime bevraging en checkvragen geeft ook veel inzicht. Die gemeenten kunnen dan een functie vervullen om andere gemeenten te laten zien hoe het werkt en wat nodig is. In de enquête geven gemeenten aan dat het zou helpen bij andere gemeenten te kunnen hoe het deelnemen aan het experiment werkt. Het is daarbij een optie om de 'test'gemeenten te faciliteren.

Een gerichte benadering van deelnemers vergt (uitvoerings)beleid voor welke deelnemers waarom nodig zijn. Het vergt ook gerichte communicatie. De communicatie over het experiment is tot nu toe ICT-georiënteerd en niet specifiek gericht op de eindgebruiker van de informatievragen.

Verdere ontwikkeling informatievragen

Om de informatievragen goed te kunnen testen is het nodig dat er voor alle type informatievragen ten minste één voorbeeld is. Een voorbeeld voor een checkvraag mist vooralsnog. Daarnaast is het inzichtelijk als er, naast gezag, nog een vraag is die impact kan hebben voor gebruikers, en burgers.

Notificaties

Voor gebruikers waarvan de applicaties personen volgen is het van belang dat er notificaties zijn.

Professionalisering procedure

De huidige procedure voor de aanvullende autorisaties en de convenanten is niet toekomstbestendig. De procedures zijn complex en handmatig. Een digitale werkwijze kan fouten voorkomen, evenals het niet kunnen vinden van documenten of het achterlopen met actualiseren van gegevens door gebruikers.
Daarnaast is er ook een verdere ontwikkeling van de systematiek van (aanvullend) autoriseren nodig voor de informatievragen. Het antwoord op de vraag 'wat is een informatievraag precies?' is dan ook nodig.
De convenanten zijn er in eerste instantie alleen voor het experiment. Indien het experiment in wet- en regelgeving is verankert is een convenant waarschijnlijk nog steeds nodig. Dit omdat er afspraken nodig zijn voor

cybersecurity en dergelijke.
Tot slot, is het ook van belang dat er duidelijk afzonderlijke contactopties zijn voor de informatievragen. Nu zijn de opties voor contact:

- via een algemeen mailadres. Hierdoor zijn de vragen die via de mail komen niet goed analyseerbaar.
- via directe persoonlijke contacten. Bij uitbreiding van het experiment moet voor mogelijke deelnemers duidelijk zijn wie waarvoor te benaderen. Voor RvIG moet dit behapbaar zijn.

Inzicht in financiën
Indien inzicht in de financiën wenselijk is moet er voor worden gezorgd dat dit inzicht gegeven kan worden. Voor RvIG is dit inzicht nodig, omdat de bijdrage van gebruikers van de BRP volgens een bepaalde systematiek wordt berekend. Deze systematiek heeft als kern dat gebruikers betalen op basis van het berichtenverkeer (per staffel). Als er gebruik wordt gemaakt van informatievragen neemt het berichtenverkeer toe. Dit is ook het geval als er geen gebruik wordt gemaakt van de informatievragen, maar wel van de BRP API. De huidige bekostigingswijze geeft een prikkel om niet aan te sluiten op de BRP API. Inzicht in de kosten van BRP API zijn nodig om tot een andere systematiek en/of andere berekening van de staffels te komen. Het is dus van belang dat dit inzicht ook geven kan worden.
Ook voor de deelnemers aan het experiment is het niet goed mogelijk inzicht te krijgen in de financiën. Het is de vraag of dit inzicht nodig is. Als het inzicht nodig is moet ook hier een systematiek voor worden ontwikkelt.

Handreikingen/checklist
Voor enkele praktische punten zijn handreikingen of checklists nodig. Het gaat er dan om hoe gemeenten die aan het experiment deelnemen de vertrekkingen die ze zelf doen tellen. Dit dient uniform te gebeuren. Het is efficiënter dit vooraf concreet af te spreken dan gaandeweg. Een handreiking/checklist kan dan helpen.
Iets vergelijkbaars geldt voor het transparant maken van verstrekkingen aan burgers. Bevragingen moeten over een periode van 20 jaar beschikbaar blijven (artikel 3.11 Wet BRP). Hier kan beter voor worden gezorgd met de API gateway en de BRP API. Het dient echter wel te zijn ingeregeld en geborgd bij veranderingen. Ook hier is een handreiking of checklist van belang.

8.5.3 Principiële vraagstukken

Er zijn enkele vragen over het experiment die niet met deze evaluatie kunnen worden beantwoord. Het gaat om de vragen:

- wie bepaalt welke informatievragen worden ontwikkeld en hoe? Wat kan centraal worden bepaald en wat niet? en hoe? Wat is de verantwoordelijkheid en rol van RvIG? en wat van gemeenten?
- hoe is de betrouwbaarheid bij bulkbevragingen geborgd? Met name als veel organisaties aansluiten met grote aantallen. Hoe is de cybersecurity geborgd?
- bekostigingswijze na het experiment.

Deze vragen zijn van belang, omdat ze bepalend zijn voor deelname aan het experiment. Een open gesprek hierover met betrokkenen en/of gerichte tests kunnen hierbij helpen.

8.5.4 Beantwoording hoofdvraag

Tot slot beantwoorden we de hoofdvraag van de evaluatie van het experimentbesluit op basis van de evaluatie van het eerste jaar. De hoofdvraag luidt: ‘Is het experiment doeltreffendheid? en wat zijn de effecten van het experiment?’

Het doel van het experimentbesluit is dataminimalisatie, dat is het minder gebruiken van persoonsgegevens door centrale bewerking van de gegevens. De achterliggende doelen van dataminimalisatie zijn:

- zo zorgvuldig mogelijk met informatie van personen omgaan door, daar waar mogelijk, minder gegevens te gebruiken.
- consistentere dienstverlening door minder bewerkingen van gegevens door verschillende afnemers, waardoor de kans op een verkeerde vertaalslag kleiner wordt.

1) Het experiment is veelbelovend. Het gebruik van minder persoonsgegeven in combinatie met een betere kwaliteit is mogelijk. Het belangrijkste voorbeeld daarvan is de informatievraag gezag. Voor deze informatievraag worden aanzienlijk minder gegevens verstrekt en is het antwoord beter en sneller.
Een andere mogelijkheid is gerichter autoriseren. Dit kan ook leiden tot een grotere doeltreffendheid. Trapsgewijs autoriseren is daar een mogelijk voorbeeld van, dat is de gebruiker krijgt een antwoord op een informatievraag, bijvoorbeeld een ja/nee vraag. Afhankelijk van het antwoord kunnen er vervolgvragen worden gesteld of niet. Een ander mogelijk voorbeeld is meer organisaties autoriseren voor een beperkt aantal persoonsgegevens. Deze organisaties zijn nu niet geautoriseerd voor gegevens; ze verkrijgen de gegevens indirect – via een geautoriseerde organisatie - of via een work around. Bij gerichtere informatievragen kunnen stellen kan er worden geantwoord zonder dat er onnodige persoonsgegevens worden meegestuurd.

2) Verschillende informatievragen leiden tot verschillende resultaten. Er zijn informatievragen die wat betreft de verstrekking van minder gegevens beperkt resultaat hebben. Wel kan er een voordeel zijn door:

- centraal te bewerken (het voorbeeld hiervan is de

aanschrijfwijze). Dit kan efficiënter zijn en tot minder fouten leiden.
- een ander voordeel kan de actualiteit van de gegevens zijn, omdat de gegevens centraal worden opgehaald. Dit is bijvoorbeeld bij adressen zo.

Anders gezegd in het experimentbesluit is de vraag of centraal bewerken leidt tot het gebruik van minder persoonsgegevens en consistentere dienstverlening door centrale bewerking. Beide resultaten zijn mogelijk, maar ze komen niet altijd samen voor. Ook kan centraal halen – zonder bewerking – een voordeel opleveren.

3) Er zijn nog niet voldoende verschillende type informatievragen getest en/of er zijn nog niet voldoende deelnemers om specifieke informatievragen te testen. Er zijn nog geen informatievragen met een ja/nee karakter. En voor de informatievragen bewoning en verblijfsplaatshistorie zijn er nog nauwelijks deelnemers. Dit terwijl beide, in ieder geval in theorie, voordelen bieden voor specifieke gebruikers.

4) Er is nog geen concreet antwoord op een aantal fundamentele vragen van deelnemers en mogelijk deelnemers aan het experiment. Deze vragen betreffen:
- de zorg om de betrouwbaarheid van de BRP API bij veel bulkbevragingen. Evenals een zorg om de cybersecurity.
- bekostiging van de bevragingen via de BRP API na het experiment
- de rol van RvIG. Verandert deze wel of niet? En is dit wel of juist niet wenselijk? Wie bepaalt er bijvoorbeeld welke informatievragen worden ontwikkeld? En wie zorgt er voor welke kwaliteit van de antwoorden op de informatievragen, maar ook van de persoonsgegevens?

5) Meer aandacht voor de randvoorwaarden van het experiment is nodig. Randvoorwaarden zijn bijvoorbeeld:
- gerichte communicatie aan de gebruiker van de informatie en niet alleen de ICT-ers.
- het proces van aanvullend autoriseren en de convenanten
- aandacht voor het kunnen geven van inzicht in de kosten

Bijlagen

Bijlage 1 Artikelen Wet BRP die bepalen welke persoonsgegevens over inwoners worden bijgehouden

Persoonsgegevens ingezetenen

Artikel 2.7, eerste lid:
1 In de basisregistratie worden over de ingeschrevene uitsluitend de volgende gegevens opgenomen:

a. algemene gegevens:
1° gegevens over de burgerlijke staat waar het betreft de naam, de geboorte, het geslacht, de ouders, het huwelijk, dan wel geregistreerd partnerschap en eerdere huwelijken of eerder geregistreerde partnerschappen, de echtgenoot dan wel geregistreerd partner en eerdere echtgenoten of geregistreerde partners, de kinderen en het overlijden;
2° gegevens over kinderen die op het moment van de geboorte niet meer in leven zijn of omtrent wie een akte in Nederland is opgemaakt die vermeldt dat het kind op het ogenblik van de aangifte niet in leven is, dan wel die zijn overleden zonder zelf ingeschrevene te zijn;
3° gegevens over curatele;
4° gegevens over het gezag dat over de minderjarige wordt uitgeoefend;
5° gegevens over de nationaliteit, met dien verstande dat geen gegevens over een vreemde nationaliteit worden opgenomen naast gegevens over het Nederlanderschap of het feit dat de betrokkene als Nederlander wordt behandeld;
6° gegevens in verband met het verblijfsrecht van de vreemdeling;
7° gegevens over de bijhoudingsgemeente en het adres in die gemeente, alsmede over het verblijf in Nederland en het vorige verblijf buiten Nederland en over het vertrek uit Nederland en het volgende verblijf buiten Nederland;
8° gegevens over het burgerservicenummer van de ingeschrevene;
9° gegevens over de burgerservicenummers van de ouders, de echtgenoot, de eerdere echtgenoten, de geregistreerde partner, de eerdere geregistreerde partners en de kinderen;
10° gegevens over het gebruik door de ingeschrevene van de geslachtsnaam van de echtgenoot, de eerdere echtgenoot, de geregistreerde partner of de eerdere geregistreerde partner;
11° gegevens, noodzakelijk in verband met de uitvoering van de Kieswet;
12° gegevens, noodzakelijk in verband met de uitvoering van de Paspoortwet.

b. administratieve gegevens:
1° gegevens in verband met de inschrijving en de wijziging van de bijhoudingsgemeente;
2° gegevens ter aanduiding van akten en andere geschriften waaruit algemene gegevens zijn verkregen, dan wel van de rechtsgrond krachtens welke gegevens over het Nederlanderschap zijn opgenomen;
3° gegevens ter aanduiding van de onjuistheid van een opgenomen algemeen gegeven of van strijd met de Nederlandse openbare orde van een opgenomen gegeven over de burgerlijke staat dan wel over een onderzoek naar die onjuistheid of strijdigheid, alsmede andere gegevens, noodzakelijk in verband met de bijhouding van de basisregistratie;
4° gegevens over de beperking van de verstrekking van gegevens aan derden.

2 De algemene en administratieve gegevens worden nader bepaald bij of krachtens algemene maatregel van bestuur.
3 Een algemeen gegeven dat is opgenomen, blijft opgenomen, behoudens het bepaalde in artikel 2.57 en behoudens de gegevens, bedoeld in het eerste lid, onder a, onderdelen 11° en 12°.
4 Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden de verwijdering en de vernietiging van de algemene gegevens, bedoeld in het eerste lid, onder a, onderdelen 11° en 12°, en de administratieve gegevens, bedoeld in het eerste lid, onder b, geregel.

Persoonsgegevens niet-ingezetenen

Artikel 2.69 eerste lid
In de basisregistratie worden over de ingeschrevene uitsluitend de volgende gegevens opgenomen:

a. algemene gegevens:
1° gegevens over de burgerlijke staat waar het betreft de naam, de geboorte, het geslacht en het overlijden;
2° gegevens over de nationaliteit, met dien verstande dat geen gegevens over een vreemde nationaliteit worden opgenomen naast gegevens over het Nederlanderschap of het feit dat de betrokkene als Nederlander wordt behandeld;
3° gegevens in verband met het verblijfsrecht van de vreemdeling;
4° gegevens over het woonadres;
5° gegevens over het burgerservicenummer van de ingeschrevene;
6° gegevens over het tijdelijk verblijfsadres;
7° contactgegevens;

b. administratieve gegevens:
1° gegevens in verband met de inschrijving;
2° gegevens over het niet-ingezetenschap;
3° gegevens over de opgave van algemene gegevens die het aangewezen bestuursorgaan heeft gedaan of over het verzoek van de ingeschrevene om opneming van algemene gegevens;
4° gegevens ter aanduiding van de bron waaruit algemene gegevens zijn verkregen, dan wel van de rechtsgrond krachtens welke algemene gegevens zijn opgenomen;
5° gegevens ter aanduiding van de onjuistheid van

een opgenomen algemeen gegeven of van strijd met de Nederlandse openbare orde van een opgenomen gegeven over de burgerlijke staat dan wel over een onderzoek naar die onjuistheid of strijdigheid, alsmede andere gegevens, noodzakelijk in verband met de bijhouding van de basisregistratie;
6° gegevens over de beperking van de verstrekking van gegevens aan derden.

Bijlage 2 Wat betekent meedoen met het experiment voor gemeenten?

In deze bijlage gaan we in op wat het voor een gemeente betekent om over te schakelen op de BRP API om gebruik te kunnen maken van de informatievragen. Het gaat om een verdieping van de huidige en nieuwe (BRP API) technologie en bijbehorende werkwijzen.

We beschrijven eerst de huidige reguliere werkwijze, vervolgens het programma 'Haal Centraal en 'Common Ground'. De reden daarvoor is dat het programma 'Haal Centraal' de basis heeft gelegd voor de inzet van API's. Common Ground is een overkoepelende ICT- visie van de VNG. Deze visie gaat onder andere over informatievragen. Geïnterviewde gemeenten die deelnemen aan het experiment geven regelmatig aan dat zij dat doen vanuit de Common Ground visie.

Reguliere werkwijze gemeenten

Applicaties met persoonsgegevens Gemeenten hebben veel taken. Voor deze taken hebben gemeenten gegevens van de eigen inwoners en van inwoners van andere gemeenten nodig. Het varieert per taak wat precies nodig is, maar naam en adres zijn veel gebruikte gegevens. Veelal is er per taak een applicatie met daarin specifieke informatie voor die taak, evenals gegevens van de mensen waar het over gaat. Voor de afvalstoffenheffing heeft de gemeente bijvoorbeeld gegevens nodig zoals naam en adres om de bewoner van een adres aan te schrijven. Het BSN en de geboortedatum worden gebruikt voor de identificatie en verificatie. Voor een taak als leerplicht zijn naam, geboortedatum en BSN van jongeren nodig en als er sprake is van schoolverzuim de contactgegevens van de ouder(s), voogd of verzorger(s) van het kind. Naar schatting hebben gemeenten tussen de 20 en 50 applicaties met persoonsgegevens. Dit geldt voor alle gemeenten, ongeacht het inwoneraantal; veel taken zijn voor alle gemeenten hetzelfde.

Gegevensmagazijn De persoonsgegevens die gemeenten gebruiken zijn opgenomen in wat het datadistributiesysteem of gegevensmagazijn wordt genoemd. In het gegevensmagazijn kunnen staan:

- de BRP-gegevens van de eigen inwoners (een kopie van de lokale BRP)
- procedures voor de gegevens, bijvoorbeeld dat eerst het eigen gegevensmagazijn met de BRP-gegeven van eigen inwoners wordt bevraagd en vervolgens, indien nodig, de BRP-V voor de niet-eigen inwoners.
- protocollerings- en loggingsgegevens
- autorisaties voor binnengemeentelijke afnemers van de BRP
- kopieën van delen van andere basisregistraties

De gemeentelijke applicaties die persoonsgegevens gebruiken zijn op het gegevensmagazijn aangesloten. Een deel van de gemeenten heeft alle applicaties op het gegevensmagazijn aangesloten. Andere hebben meerdere kopieën. Er kan bijvoorbeeld een kopie van het gegevensmagazijn zijn die uitwisselt met geo-informatie (locaties). Ook zijn er applicaties die kopieën van gegevensbestanden maken en die gebruiken. De applicatie heeft dan de interface van de gebruiker en de dataopslag in één systeem (een silo).

Gegevensuitwisseling Voor de uitwisseling van basis- en kerngegevens binnen en tussen gemeenten en samenwerkende overheidsorganisaties wordt een standaard voor gegevensuitwisseling gebruikt. Deze standaard heet 'StUF Basis Gegevens' (StUF-BG).[1] Het gegevensmagazijn communiceert met StUF-BG (dat wil zeggen heeft een koppelvlak) en verstrekt basisgegevens aan de eigen applicaties van de gemeente. StUF-BG is ontwikkeld vanuit een bepaald gedachtegoed dat bij de start van het gebruik van deze standaard geschikt was voor de BRP en BRP-V. Het StUF-BG berichtenverkeer is niet opgesteld met het idee van gerichte bevraging. De standaard is daarom voor een aantal (nieuwe) toepassingen minder geschikt; er is inmiddels behoefte aan andere manieren van uitwisseling van gegevens. Het gaat dan kort samengevat om gerichte bevraging van gegevensbronnen (databases). Dit heeft geleid tot het programma Haal Centraal en Common Ground.

Haal Centraal en Common Ground

Haal Centraal In 2018 was er een pilot van de G4, het kadaster en VNG Realisatie voor Haal Centraal. Op basis van deze pilot is in 2019 het programma Haal Centraal gestart op initiatief van de gemeenten Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht en Eindhoven. Het programma was een samenwerking van de VNG met VNG Realisatie, RvIG, het Kadaster, gemeenten en leveranciers in opdracht van het Ministerie van BZK. Het programma was ondergebracht bij de VNG. Het doel was dat overheden en organisaties met API's de landelijke basisregistraties rechtstreeks kunnen bevragen. Het uitgangspunt was dat de informatievragen of -producten gebaseerd waren op wat afnemers nodig hebben in plaats van wat aangeboden kon worden. Hiervoor:

- werden gegevens in landelijke registraties landelijk bewerkt tot *informatie*. De organisaties hoeven de bewerkingen niet meer zelf te doen. Dit bespaart tijd voor de organisaties die de gegevens gebruiken. Het leidt ook tot minder fouten.
- zijn de persoonsgegevens *actueel* en is opslag in eigen databases (gegevensmagazijnen en/of silo's) niet nodig. Dit leidt tot minder fouten in de gegevens.

Het doel hiervan is het bevorderen van een betere dienstverlening aan burgers, bedrijven en ketenpartners.

1 Zie, verder https://vng-realisatie.github.io/StUF-BG/

Nieuwe technologie gegevensuitwisseling API's (voluit Application Programming Interface) zorgen ervoor dat een computerprogramma kan communiceren met een ander programma, veelal een database. Zowel StUF-BG als de API's van het programma Haal Centraal gebruiken API's. Ze verschillen in technologie en architectuurstijl. [2] De technologie van de Haal Centraal APi's is nieuwer, evenals het uitgangpunt hoe de technologie te gebruiken. We geven hier een korte – niet-technische - toelichting over het gebruik van de technologie van de nieuwe API's versus de huidige techniek die StUF-BG gebruikt. De toelichting is vooral gebaseerd op de interviews met gemeenten, leveranciers en Common Ground. De tekst is – zoals ook de hoofdstukken – teruggelegd bij geïnterviewden voor controle. Waar mogelijk zijn uitspraken gecontroleerd aan de hand van websites. De belangrijkste verschillen tussen de technologieën zijn:

- het *uitgangspunt* van het gebruik van de nieuwe API technologie is dat informatievragen kunnen worden gesteld en beantwoord. Het StUF berichtenverkeer is vanuit een ander gedachtengoed opgesteld, namelijk uitwisseling tussen en kopiëren van (applicatie)databases. StUF-BG is voor een aantal (nieuwe) toepassingen, zoals het direct bevragen van gegevensbronnen (databases) minder geschikt.
- de inzet van nieuwe API's geeft meer *flexibele* mogelijkheden voor het bevragen van gegevensbronnen; de structuur wordt minder afgedwongen waardoor het eenvoudiger is nieuwe versies uit te rollen (met nieuwe gegevensvelden) zonder dat alle afnemers direct mee moeten naar de nieuwe versie.
- met de ontwikkeling van nieuwe API's zijn standaarden geïntroduceerd voor beveiliging die kunnen worden gehandhaafd met *API gateways.* Deze nieuwe standaarden maken het bijvoorbeeld mogelijk op basis van een persoonlijk ID een bevraging via een API uit te voeren. StUF-BG gaat uit van applicatie-naar-applicatie bevragingen. Anders gezegd StUF-BG kan ook via een API gateway lopen, maar StUF BG werkt niet vraaggestuurd. Dat betekent dat StUF BG meer gegevens meestuurt. In de nieuwe manier van inzet van de API's is het eenvoudiger op basis van API's en API gateways de loggings en protocollering te implementeren (zie ook paragraaf 4.1.3).

Afronding Haal Centraal Het programma Haal Centraal is op 1 januari 2023 onder leiding van de stuurgroep van BZK, VNG, VNG Realisatie, de gemeente Den Haag, RvIG en Kadaster afgerond. Het programma heeft geleid tot een API voor de basisregistratie Waardering Onroerende Zaken (WOZ), de basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), de basisregistratie Kadaster (BKR) en de basisregistratie Personen (BRP). De API voor de BRP is onder de ontwikkelagenda BRP van het ministerie van BZK gebracht. RvIG beheert en en verzorgt de doorontwikkeling van de BRP API .
De ontwikkelagenda BRP is een meerjarenplan voor de toekomst van de BRP. Met de stakeholders (programmaraad BRP) worden punten verzameld van gewenste veranderingen in de BRP. Daarvan wordt een aantal punten geprioriteerd. Deze punten worden op de ontwikkelagenda opgenomen en aangepakt en/of er wordt onderzocht hoe ze kunnen worden aangepakt. Eén van de punten op de ontwikkelagenda is 'Bevragen bij de bron', dat wil zeggen bijdragen aan dataminimalisatie door informatievragen (het experimentbesluit).
In 2021 is RvIG gestart met de realisatie van de BRP API en de informatievragen. In 2023 is de API live gegaan met een aantal pilot gemeenten. Op 22 april 2024 is het experimentbesluit in werking getreden en kunnen alle gemeenten deelnemen aan het experiment door gebruik te maken van de informatievragen via de BRP API.

Common Ground Een programma dat nu actueel is is Common Ground. De VNG is dit programma enkele jaren geleden gestart. Dit programma heeft een visie en een vijf lagenmodel die op vergelijkbare uitgangspunten zijn gebaseerd dan de ontwikkeling van de BRP API en de informatievragen. Geïnterviewde gemeenten verwijzen naar dit model, zie paragraaf 4.1.3. In het tekstkader gaan we daarom kort op dit programma in.

Tekstkader Visie Common Ground

Het programma Common Ground wordt aangestuurd door VNG en vertegenwoordigers van verschillende gemeentelijke vakkoepels (CIO's, directeuren publieksdienstverlening, et cetera). Common Ground is gestart, omdat het ICT-landschap van gemeenten gemoderniseerd dient te worden voor de gegevensuitwisseling die nodig is. Gemeenten hebben heel veel koppelingen tussen data en applicaties. Dit is met de oude technieken complex om te bewerkstelligen. Er zijn nieuwere technieken – (REST) API's - die gericht zijn op data-uitwisseling.

Common Ground heeft een visie voor de toekomst van het ICT-landschap van gemeenten. Een onderdeel van de visie is het vijf-lagen model voor de relatie tussen data, applicaties en gegevensuitwisseling van gemeenten. Dit model houdt kort samengevat in dat data niet meer in individuele applicaties worden opgeslagen, maar centraal beschikbaar zijn via API's.

De visie van Common Ground en het vijf lagenmodel zijn relevant voor het experimentbesluit, omdat:

- de wijze van omgaan met data, zoals de lokale BRP en de BRP-V, een onderdeel zijn van het vijf-lagen model (eerste laag)[3]

2 StUF is ook een API, maar een oudere (gebaseerd op SOAP dat XML gebruikt), terwijl de nieuwe API technologie JSON gebruikt en is gebaseerd op REST architectuurstijl.

3 De eerste laag van het Common Ground model is de datalaag. Het uitgangpunt daarbij is halen bij de bron. In het experimentbesluit

- de informatievragen gebruik maken van een nieuwere techniek (API's) die een rol speelt in de tweede laag van het vijf-lagen model van Common Ground
- dataminimalisatie, het beheersen van de toegang tot data en het beschermen van de privacy van burgers, is een doel van Common Ground. Dit kan doordat er specifieke vragen aan API's gesteld kunnen worden.

is dat de BRP-V. Strikt genomen is de BRP-V niet de bron, omdat het een kopie is van de 342 lokale BRP-en (gecombineerd met de RNI). De lokale BRP-en zijn dan de bron, met de kanttekening dat de BRP de administratieve verwerking is van de burgerlijke stand. Dus nog strikter genomen is de burgerlijke stand de bron. Ongeacht wat de bron is, is het vooral van belang dat er één toegangssystematiek is. Voor het experimentbesluit gaat het dan om de BRP API.

naar inhoudsopgave

Bijlage 3 Overzicht gesprekken

Gesprekken verkennende fase onderzoek

RvIG

- informatievraag gezag	17 juni 2024
- projectteam haal centraal	18 juni 2025
- mogelijke informatievragen	10 juli 2024
- product owner RvIG	10 juli 2024, 23 oktober 2024, 5 december 2024
- inzicht in bestanden aanmeldingen en autorisaties	10 juli 2024, 3 december 2024
- huidige werkwijze BRP	6 augustus 2024
- bestanden / gegevens (berichtenverkeer, terugmeldingen, financiën)	21 augustus 2024
- controller	3 december 2024

Andere organisaties algemeen

NVVB	24 juni 2024
VNG	8 augustus 2024
Kadaster	11 oktober 2024

Casus gemeenten

Den Haag	20 september 2024
ODMH	25 september 2024
Roosendaal	27 september 2024
Hollands Kroon	3 oktober 2024
Tilburg	17 oktober 2024
Winterswijk	13 november 2024
Common Ground	14 november 2024
Enschede	19 november 2024
Leveranciers	9 oktober 2024
	24 oktober 2024 2x
	11 november 2024
	13 november 2024

Casus pilot gezagsmodule

Logius	2 oktober 2024
KMar	7 oktober 2024
VT Gelderland-Midden	10 oktober 2024
Ministerie van J&V	18 november 2024
Politie	25 november 2024

Mogelijke deelnemers

KNB	3 december 2024
SVB	4 december 2024
Apotheekservicedesk	11 december 2024
PGB	13 januari 2025
APG	14 januari 2025

Bijlage 4 Bronnen

Wet- en regelgeving

Algemene wet bestuursrecht

Besluit basisregistratie personen

Besluit Digitale Overheid

Besluit experiment dataminimalisatie basisregistratie personen

Burgerlijk Wetboek I

Politiewet 2012

Verordening beroeps- en gedragsregels 2011

Wet basisregistratie personen

Wet op het notarisambt

Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme

Websites

APG, https://apg.nl, geraadpleegd 16 januari 2025

ASD, https://www.apotheekservicedesk.nl, geraadpleegd 16 december 2025

CAK: https://www.hetcak.nl/zakelijk/regeling-onverzekerden/, geraadpleegd op 13 januari 2025

Common Ground, https://commonground.nl, diverse malen geraadpleegd september 2024 tot en met maart 2025

Curatele -en bewindregister: https://www.rechtspraak.nl/Registers/Paginas/Centraal-curatele--en-bewindregister.aspx, geraadpleegd op 13 januari 2025

Digitale overheid: https://www.digitaleoverheid.nl/achtergrondartikelen/de-europese-id-wallet-hoe-wat-en-waarom/, geraadpleegd op 21 oktober 2024

KNB, https://www.knb.nl/home, geraadpleegd 5 december 2024

PGB, https://www.pensioenfondspgb.nl/deelnemers/, geraadpleegd 16 januari 2025

RvIG, algemene informatie brp-api, https://www.rvig.nl/brp-api, Diverse malen geraadpleegd september 2024 tot en met maart 2025

RvIG, git hub:
https://brp-api.github.io/Haal-Centraal-BRP-bevragen/
https://brp-api.github.io/Haal-Centraal-BRP-bewoning/
https://brp-api.github.io/Haal-Centraal-BRP-historie-bevragen/
diverse malen geraadpleegd september 2024 tot en met maart 2025

RvIG, matrix persoonsgegevens: https://www.rvig.nl/media/355. Geraadpleegd op 21 oktober 2024

RvIG, verslag congres 3 juni 2024: https://www.rvig.nl/we-bewegen-van-focus-op-registratie-naar-focus-op-informatiebehoefte, geraadpleegd 13 januari 2025 (bericht niet meer raadpleegbaar vanaf maart 2025).

RvIG, vragenuurtje: https://www.rvig.nl/vragenuurtje-brp-api, geraadpleegd op 18 februari 2025

SVB, https://www.svb.nl/nl/, geraadpleegd 10 december 2024

Vecozo: https://www.vecozo.nl/over-ons/Wie-zijn-wij/, geraadpleegd op 13 januari 2025

VNG, https://vng-realisatie.github.io/StUF-BG/, diverse malen geraadpleegd september 2024 tot en met maart 2025

Documenten

APG groep NV, ‘Jaarverslag 2023’, maart 2024

KNB, ‘Cliëntenonderzoek en meldplicht in het notariaat’, maart 2022

KNB, ‘Factsheet leden en kantoren’, peildatum 1 januari 2024

Ministerie van J&V, ‘Evaluatierapport pilot Gezagsmodule: Naar goede informatie over gezag voor burgers en dienstverleners’, maart 2023

Pensioenfonds PGB, ‘Jaarverslag 2023’, 2024

RvIG, ‘Gebruik BRP API Van gegevensverstrekking naar informatie (stappenplan)’, 2024

RvIG, ‘Aanvullende toelichting autorisatie gemeenten’, juli 2024

Werkgroep verkenning verbetering ontsluiting gezagsinformatie, ‘Verkenning verbetering ontsluiting gezagsinformatie’ rapport 5 oktober 2023 aangeboden aan de Programmaraad BRP

Bronnen aantallen bevragingen

Gemeente Den Haag: aantal bevragingen informatievragen, aangeleverd december 2024

Logius: gezagsmodule, aangeleverd december 2024 en janauri 2025

RvIG: aantal bevragingen informatievragen, aangeleverd in januari en maart 2025

RvIG overzicht convenanten, aanvullende autorisatiebesluiten, aangeleverd stand van zaken 31 oktober 2024, 31 december 2024, 28 februari 2025

IdeeVersa

IdeeVersa doet onderzoek voor overheden op het snijvlak van beleid, bestuur en financiën. Voorbeelden hiervan zijn doorlichtingen van taken, evaluatieonderzoeken, bekostigingsvraagstukken van overheden, vraagstukken over bestuurlijke en financiële verhoudingen en onderzoeken naar de leesbaarheid van de financiële stukken voor de gemeenteraad.

Netwerkbedrijf IdeeVersa is een netwerkbedrijf. Afhankelijk van de opdracht wordt met andere adviseurs of bedrijven samengewerkt. Per opdracht wordt een passend team samengesteld.

www.ideeversa.nl
telefoonnummer: 06-28083458
email: info@ideeversa.nl